

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueneuvottelu

Aika: 15.3.2023 klo 9–12

Paikka: Mariankatu 9, kokoushuone Paja, 00170 Helsinki

Alueen edustajat

Ilkka Luoma, hyvinvointialuejohtaja
Tapani Tölli, aluehallituksen puheenjohtaja
Jouko Luukkonen, konsernipalvelujen johtaja
Anu Vuorinen, strategia- ja talousjohtaja
Kirsti Ylitalo-Katajisto, järjestämisjohtaja
Petteri Jokelainen, pelastusjohtaja
Juha Jääskeläinen, henkilöstöjohtaja
Ollipekka Huotari, tekninen johtaja

Puheenjohtajisto

Kari Hakari, osastopäällikkö STM, puheenjohtaja
Pasi Ryyänen, yksikön johtaja, SM, varapuheenjohtaja

Valtioneuvoston edustajat

Andreas Blanco Sequeiros, johtaja, STM
Minna Saario, johtaja, STM (poistui klo 11.30)
Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM (asiantuntijasihteeri)
Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM
Annakaisa Iivari, osastopäällikkö, STM
Outi Salo, erityisasiantuntija, SM
Teemu Luukko, pelastusylitarkastaja, SM
Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM/KAO
Virpi Vuorinen, budjettineuvos, VM/BO
Tuulikki Louet-Lehtoniemi, arviointipäällikkö, THL
Jarno Soisalo, pelastusylitarkastaja, AVI
Märta Lehtonen, assistentti, STM (tekninen sihteeri)

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtajat osastopäällikkö Kari Hakari ja yksikön johtaja Pasi Ryyänen.

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätösesitys: Todetaan osallistujat, lyhyt esittäytyminen ja hyväksytään asialista muutoksitta.

Päätös: Todettiin osallistujat ja hyväksyttiin asialista muutoksitta

3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen

Puheenjohtaja esittelee hyvinvointialueneuvottelujen yleiset tavoitteet.

Viite: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 24§) ja Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, 10§)

Päätösesitys: Todetaan neuvottelujen yleiset tavoitteet puheenjohtajan esityksen mukaisesti.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus, puheenjohtaja kävi läpi neuvotteluiden lainsäädännöllisen taustan ja neuvotteluiden tavoitteet.

4. Hyvinvointialueen käynnistyminen

4.1 Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

Esittelijä: hyvinvointialuejohtaja Ilkka Luoma, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

STM valmistelee aluekortin tammikuun ajankohtaiskeskustelujen pohjalta (liite 1, dia 9).

Tiivis yhteenveto alueelta:

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella strategiatyö perustui aiemmin laajasti osallistaen valmisteluun palvelustrategiatyöhön. Pohjois-Pohjanmaan aluevaltuusto jatkoi ja työsti strategiaa alkuvuoden seminaareissaan. Pohteen hyvinvointialuestrategia hyväksyttiin aluevaltuustossa 2.5.2022. Strategiasa on määritelty hyvinvointialueen keskeiset tavoitteet sekä mm. palvelulupaus. Uuden toimintaja johtamismallin mukainen hallintosäntö hyväksyttiin 1.3.2022.

Päätösesitys: Käydään läpi siirtymävaiheen keskeiset huomiot ja keskustellaan asiasta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja käytiin läpi siirtymävaiheen keskeiset huomiot. Alueen siirtymä toteutui hyvin. Palvelurakenteessa on alueen sisällä merkittäviä eroja. Uudistustyö pääsi käyntiin heti lakien vahvistamisen jälkeen. Todettiin, että alueella toteutetaan paraikaa merkittäviä muutoksia, mikä luonnollisesti kuormittaa henkilökuntaa, mutta tilanne on hallinnassa.

4.2 Toiminnan ja talouden uudistusohjelma (liite 1, dia 11)

Esittelijä: hyvinvointialuejohtaja Ilkka Luoma, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Tiivis yhteenveto alueelta:

Talousarvio ja -suunnitelma hyväksyttiin Pohteen aluevaltuustossa 19.12.2022. Talousarviossa on kuvattu keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset reunaehdot ja tavoitteet vuosille 2023-2025. Lisäksi talousarviossa otetaan kantaa investointeihin mm. uuteen yliopistolliseen sairaalaan liittyen.

Talousarvio sisältää sote-järjestämissuunnitelmaa täydentävän talouden tasapainotusohjelman, jossa kustannuksia on tarkoitus taittaa pysyvästi toiset noin 40 miljoonaa euroa.

Alue havainnollistaa tarvittaessa oman uudistusohjelmansa rakentumista 1-2 dialla

Päätösesitys: Käydään keskustelu toiminnan ja talouden uudistusohjelmasta. Ministeriöt suosittavat, että alue käynnistää muutosohjelman mahdollisimman nopeasti ja sen käynnistymistä ja toteutusta seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja käytiin keskustelu toiminnan ja talouden uudistusohjelmasta. Todettiin, että sote-järjestämissuunnitelma ja pelastustoimen palvelutaso päätökset on hyväksytty jo vuoden 2022 puolella ja nyt alueella ollaan toimeenpanon vaiheessa, joka on välttämätöntä käynnistää nopealla aikataululla. Olennaista on vaikuttaa juurisyihin, joilla voidaan vaikuttaa hoitoketjuihin ja kysyntään. Todettiin edelleen, että TKIO-toiminnan tuomat mahdollisuudet muutosohjelmissa tulee hyödyntää, missä myös ministeriöillä tulee olla aktiivinen rooli.

5. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistehtävän toteutuminen

Huom! Tämä aika 45 min on varattu koko asiakohdalle 5.1. eli kaikille asiakohdan nostoille 1-4.

Mikäli alue esitti kohdassa 4.2 toiminnan ja talouden uudistusohjelman yhteydessä selkeästi tavoitteita, toimenpiteitä ja aikatauluja liittyen asiakohdan 5.1. nostoihin, niin asioita ei toisteta kokouksessa, vaan päätöksiin kirjataan sovitut asiat asiakohdan 4.2 mukaan.

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus (liite 1, diat 14-16)

Esittelijät: Arviointipäällikkö Tuulikki Louet-Lehtoniemi, THL ja järjestämisjohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue.

1.1 Ongelmakohdat (STM/THL):

Saatavuusongelmia on lähes kaikissa palveluissa, ja alueittain ja kunnittain suuriakin vaihteluja. Sosiaalipalvelujen ja ikäihmisten palvelujen peittävyyksissä on merkittäviä eroja. Lapsiperhepalveluiden kokonaisuudessa on eroavaisuuksia, ilmenee erilaisia myöntämisperusteita sekä epäselviä tai puuttuva palveluprosesseja ja -kuvauksia. Alueella on pitkäaikaisia ongelmia erityisesti lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluihin pääsyssä, samoin lastensuojeluilmoitusten käsittelyn määräaikojen noudattamisessa ilmenee haasteita. Alueella ei ole riittävästi paikkoja haasteellisesti käyttäytyvien lasten ja nuorten tarpeisiin.

1.2 Alueen esittämät tavoitteet (huomioiden valtakunnalliset tavoitteet):

Pohteella palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja saavutettavuutta on arvioitu mm. alueellisissa tilannekuvissa, joissa on tarkasteltu palvelujen tarvetta ja käyttöä, toimintaympäristön ja lainsäädännön muutoksia sekä saatavuutta ja saavutettavuutta. Tilannekuvien laatimisessa on hyödynnetty kansallista ja soveltuvin osin alueellista dataa sekä tutkimus- ja asiantuntijatie-toa. Sote-järjestämissuunnitelmassa on asetettu tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamiselle vuosille 2023-2025. Järjestämissuunnitelma on laadittu

neljästä näkökulmasta: kotona ja arkiympäristössä tapahtuva tuki ja palvelut asiakasryhmittäin, tarpeen mukaiset sote-keskukset, hyvinvointialueen yhteiset palvelut sekä yhteistyöalueen yhteiset palvelut. Tavoitteet on aikataulutettu vuosille 2023-2025 siten, että kotiin vietävät ja kevyemmän tuen palvelut varmistetaan ensin ja rinnalla viedään eteenpäin esimerkiksi vuodeosastoverkon muutosta.

Järjestämissuunnitelmassa ja talousarviokirjassa on kuvattu järjestämistapaan liittyviä periaatteita ja tavoitteita palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyen. Palvelujen saatavuuteen, yhdenvertaisuuteen ja kustannusvaikuttavuuteen liittyen meneillään on myös kriteereiden tarkastelu ja yhtenäistäminen.

1.3 Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Järjestämissuunnitelmassa aluevaltuusto on linjannut perustason vahvistamiseen noin 30 miljoonaa euroa. Resurssi kohdennetaan raskaampien palvelujen rakennemuutoksen kautta. Järjestämissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamiseksi on laadittu toimeenpano-suunnitelmat, jotka sisältävät toimeenpanon aikataulun, vaiheistuksen, keskeiset toimenpiteet sekä vaikutusten arvioinnin. Toimeenpanosuunnitelmat kohdentuvat tarpeenmukaisten sote-keskusten palveluverkoston, kotona asumisen tukemiseen sekä hoito- ja palveluketjun toimivuuteen ja muihin palvelurakenteen uudistamisen kokonaisuuksiin. Toimeenpanosuunnitelmat jakaantuvat alla esitettyihin kuuteentoista kokonaisuuteen. Toimeenpanosuunnitelmien etenemistä käsitellään säännöllisesti mm. hyvinvointialueen toimielimissä ja johtoryhmissä.

1. KOTAS-keskuksen toiminnan käynnistäminen
2. Etälääketieteellisen tuen keskuksen käynnistäminen
3. Kotisairaalan hoitopaikkojen lisääminen
4. Arviointi- ja kuntoutusyksiköiden paikkojen lisääminen
5. Yhteisöllinen asuminen
6. Tehostetun palveluasumisen paikkojen väheneminen
7. Laitoshoidon paikkojen väheneminen
8. Vuodeosastopaikkojen vähentäminen
9. Sairaalahoitopaikkojen vähentäminen
10. Tarpeenmukaisten sote-keskusten määrittely
11. Ikäneuvolan käynnistäminen
12. Digitaalisen sote-keskuksen käynnistäminen
13. Psykiatrisen osastohoidon paikkojen vähentäminen ja tehostetun avokuntoutuksen vahvistaminen
14. Lastensuojelun laitossyksikön perustaminen
15. Vammaisten asumispalveluyksiköiden perustaminen
16. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaat / selviämisaseman perustaminen

Edellä olevassa taulukossa sinisellä värillä korostetut toimenpiteet on tarkoitus käynnistää keuhkokuumeeseen 2023 mennessä. Tarpeenmukaisten sote-keskusten päätöksenteko tapahtuu aluehallituksen 23.5.2023. Kohtien 11-16 toimenpiteet pyritään toteuttamaan vuoden 2023 aikana.

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjattun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja todettiin alueen nostamat tavoitteet, aikataulu ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Todettiin alueen systemaattinen etenemistapa, jossa järjestämissuunnitelmaan on koottu keskeisimmät tavoitteet ja toimenpiteet, joilla haetaan sote-uudistuksen mukaisia tavoitteita. Todettiin muutoksen kaksijakoisuus sikäli, että palvelurakenteen keveämpään päähän tulee lisätä resursseja samanaikaisesti, kun raskaamman pään resursointia puretaan.

Nosto 2: Hoito- ja palveluvelka (liite 1, diat 17-18)

Esittelijä: järjestämisjohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Hoito- ja palveluvelan kohdentuminen

Kukin hyvinvointialue on mukana Suomen kestävän kasvun ohjelmassa, jonka rahoitus tulee EU:n elpymävälineestä. Ensimmäisellä hankekaudelle sairaanhoitopiirit ovat arvioineet hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa alueillaan ja rakentaneet tämän pohjalta hankesuunnitelmat vuosina 2023 – 2025 hyvinvointialueilla toteutettavalle ohjelmalle, jolla velkaa puretaan ja edistetään hoitoon pääsyä. Nämä pohja-analyysit ovat nyt hyvinvointialueilla käytössä. Hyödyntäkää tätä analyysiiä neuvotteluun valmistautuessanne ja tiiviin esityksen ja tavoitteiden laatimisessa.

THL arviointiraportista: Valvontaviranomaisen mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella työntekijäpula johti varsinkin kesän 2022 aikana toimintojen supistamiseen. Lisäksi koronapandemian aikana kasvaneet hoitojonot vaikuttivat kokonaistilanteeseen niin, että hoitotakuu ei kaikilta osin toteutunut. Hoitoon pääsy lääkärin fyysiselle vastaanotolle toteutui alueella maan keskitasoa heikommin. Yli kolme kuukautta kiireettömälle vastaanotolle pääsyä hyvinvointialueella odottaneiden osuus oli maan keskitasoa, kuntien välillä oli kuitenkin suuriakin eroja. Oulun yliopistollisen sairaalan toimintakyky oli valvontaviranomaisen mukaan huhtikuussa 2022 kriittinen sairaanhoitajapulan ja työtaistelutoimien takia. Henkilöstövaje ja työntekijöiden vaihtuvuus näkyivät esimerkiksi siinä, että Oulun kaupungilla oli haasteita pysyä sosiaalihuoltolain mukaisissa palvelutarpeen arviointien ja hakemusten käsittelyn määräajoissa.

2.1. Alueen esittämät tavoitteet (huomioiden valtakunnalliset tavoitteet):

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Sote-palveluiden tarpeessa on suurta alueellista ja kohderyhmäkohtaista vaihtelua. Sairastavuus on korkea ja mm. työkyvyttömyyseläkkeellä olevia työikäisiä on enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Korona on aiheuttanut hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelkaa, joka näkyy myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella. Koronan seurauksena palvelut ovat ruuhkautuneet, hoitoa/palvelua odottavien määrä on kasvanut ja hoitoon/palveluun pääsy on viivästynyt.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelman mukaisesti vahvistetaan ennaltaehkäisevä ja perustason palveluja sekä kotiin ja arkiympäristöön annettavia palveluja. Huolehditään palvelujen saatavuudesta, palvelu- ja hoitotakuista. Palvelut järjestetään yhdenvertaisesti, tarpeenmukaisesti ja lähellä ihmistä monin eri tavoin. Sote-keskukset toimivat kaikissa alueen kunnissa asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Digitaalisella sote-keskuksella lisätään palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Vaativimpien palvelujen osalta kehitetään

yhteistyöaluetasoisesti mm. OT-keskuksen toimintaa, henkilöstön osaamista kompleksisissa ilmiöissä ja vaa-tivia konsultaatioita.

2.2. Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Tarpeenmukaiset sote-keskusten palvelut järjestetään lähellä asiakkaita monin eri tavoin hoidon jatkuvuus sekä hoito- ja palvelutakuu huomioiden. Sote-keskuksissa tarjotaan tarpeen mukaan myös erikoissairaanhoidon palveluja. Tarpeenmukaisten sote-keskusten määrittelystä ja määristä tehdään toimeenpanosuunnitelma ja vaikutusten arviointi kevättalven 2023 aikana. Hoidon jatkuvuusmallia on pilotoitu Oulun alueella ja sitä laajennetaan koko hyvinvointialueelle RRP2 hankkeen puitteissa. Digitaalinen sote-keskus aloittaa toimintansa vaiheittain kevään 2023 aikana. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa panostetaan matalan kynnyksen palveluihin. Hyödynnetään perhekeskustoimintamallia. Vammaisten lasten ja nuorten palveluissa tilapäishoitoa ja henkilökohtaista apua kehitetään. Ikäihmisten palveluissa kehitetään välimuotoisia asumisratkaisuja ja kotiin annettavia palveluita. Etälääketieteen tuen keskus (24/7) käynnistyy vuoden 2023 aikana. Kotisairaaloiminta laajenee koko hyvinvointialueen alueelle. Vammaispalvelujen asumiseen haetaan ratkaisuja haasteellisille kehitysvammaisille asiakkaille kaikissa ikäryhmissä. Vahvistetaan verkosto-, kumppanuus- ja järjestöyhteistyötä ja yhteisiä toimintamalleja. Erikoissairaanhoidon hoitovelan purkamiseen kehitetään kannustavan työn malleja.

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjattun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etene- mistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja todettiin alueen tilanne sekä tavoitteet ja toimenpiteet on- gelman ratkaisemiseksi. Todettiin, että hoitovelan piilossa oleva tilannekuva on edelleen pirstalai- nen, piilokysyntää ei kaikilta osin pystytä määrittämään.

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

Esittelijät: arviointipäällikkö Tuulikki Louet-Lehtoniemi THL ja henkilöstöjohtaja Juha Jääskeläi- nen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (liite 1, dianumerot 19-21)

3.1 Ongelmakohdat (STM/THL):

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle siirtyi vuoden 2023 alusta noin 18 500 työntekijää, jotka tulevat aiemmin hajanaisen järjestämisvastuun alueilta. Alueella on yleisesti pulaa työn- tekijöistä, vain fysioterapeuttien, suuhygienistien ja röntgenhoitajien kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa. Erityisesti erikoissairaanhoidon sairaanhoitajien ja yksityisten palveluyksiköiden lähihoitajien saatavuudessa on suuria ongelmia. Pula psykologeista hankaloittaa merkittävästi lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen järjestämistä alueella.

Keskuskaupungin Oulun hyvinvointipalvelujen toimialalla henkilöstön saatavuustilanne heik- keni vuonna 2021. Ulkoisessa haussa olleiden vakainaisten tehtävien sekä sijaisuuksien täyttäminen oli erityisen vaikeaa, ja tilanne heikkeni edellisestä vuodesta selvästi. Työvoiman saatavuutta vaikeuttaa myös jo lähivuosien eläköitymiskehitys. Eläköitymisennusteen mukaan

Pohjois-Pohjanmaan alueella esimerkiksi lähihoitajista ja sairaanhoitajista lähes joka viides jää vanhuuseläkkeelle seuraavan kymmenen vuoden aikana. Vaikeinta sijaistyövoiman rekrytointi oli kotihoidon tehtävissä. Toisaalta terveyskeskusten lääkäritilanne oli edelleen maan parhaimpia. Yleisesti henkilöstön saatavuus on alueen reuna-alueilla vaikein. Sosiaalityöntekijä- ja psykologikoulutusta on lisätty Oulun ja Lapin yliopistoissa. Henkilöstö nähdään alueella strategisena painopistealueena.

3.2 Alueen esittämät tavoitteet (huomioiden valtakunnalliset tavoitteet):

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen tavoitteena on 1) huolehtia väestön tarpeen mukaisten palveluiden riittävästä ammattilaisten määrästä ja osaamisesta, 2) vahvistaa alueen veto- ja pitoimatekijöitä, 3) avata henkilökunnalle urapolkujen omalla alueella ja omassa ammatissa, 4) vahvistaa henkilöstön työhyvinvointia ja jaksamista sekä 5) edesauttaa alueen korkeakoulujen ja oppilaitosten aloituspaikkojen kehitystä.

3.3 Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

1) Järjestämissuunnitelman toimeenpanosuunnitelman mukaisesta palvelutuotannon painopisteitä siirretään raskaista palveluista kevyempiin sekä toteutetaan tarkoituksenmukainen tehtävien jako ammattilaisten välillä, poistetaan päällekkäisen työn osuus sekä lisätään hoivaavustajien ja muiden avustavien henkilöiden määrää.

2) Määritellään osaamistavoitteet järjestämissuunnitelman mukaisiin palveluihin ammattiryhmittäin sekä tehdään korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyötä ennakoiden alueen osaamistarpeet

3) Edesautetaan ammattilaisten välistä yhteistyötä ammattiryhmien sisällä ja moniammatillisesti eri ammattiryhmien välillä sekä tehdään tunnetuksi ja avataan alueen työtehtäviä ja sisältöjä ammattilaisille. Esimerkiksi tarkistamme työnjakoa ja poistamme ei hoidolliset tehtävät terveydenhuollon ammattihenkilöiltä, edistämme työnjakoa hoitohenkilöstön ja lääkäreiden välillä, hyödynnämme koulutuksen mahdollistaman osaamisen työnjaossa koko palveluketjussa. Hyödynnetään sosionomien ammattiosaaminen sosiaalihuollon palvelutehtävien työnjaossa ja monitoimijaisissa tiimeissä. Kehitetään potilas-lääkärisuhteen hoidon jatkuvuutta perusterveydenhuollon moniammatillisissa tiimeissä siten, että henkilökohtainen hoitosuhteen jatkuvuus paranee, jolloin epätarkoituksenmukainen lääkärien vastaanottoaikojen kysyntä vähenee ja työ on palkitsevampaa yksittäisille lääketieteen ammattilaisille.

4) Tehostetaan paikallista ja kansainvälistä rekrytointia sekä avataan erilaisia väyliä työelämään mm. helpottamalla alalle palaavien, osatyökykyisten ja maahanmuuttajien työllistämistä esimerkiksi selkeyttämällä kansainvälisen rekrytoinnin prosessia Pohteella ja kehittämällä malli oppilaitosten ja muiden yhteistyötahojen kanssa osaamisen varmistamisesta ja alueelle integroitumisesta. Tästä tavoitteesta on tehty hankesuunnitelma, joka esitellään päätöksentekokoelimityksessä maaliskuussa. Hyödynnetään strategisia kumppanuuksia laaja-alaisesti eri ammattiryhmät huomioiden. Kehitetään yhteistyötä lääketieteellisen tiedekunnan kanssa siten että lääketieteen opiskelijoiden hajautettua harjoittelua kehitetään niin, että saadaan lääketieteen opiskelijoita integroitua jo koulutusvaiheessa paremmin Pohjois-Pohjanmaan ja koko Pohjoisen yhteistyöalueen palvelutuotantoon.

15.3.2023

VN/1674/2023

5) Osallistetaan henkilöstö kehittämistyöhön, mahdollistetaan vaikuttaminen omaan työhön, kouluttautumiseen sekä erilaisiin työaikamuotoihin ja työelämän joustoihin esimerkiksi luodaan Pohteelle palkkaus- ja palkitsemismallit ml. kannustavan palkkauksen malli.

6) Luodaan erilaisia urapolkuja johtamis- ja esihenkilötyöhön, asiantuntijatehtäviin ja kliiniseen työhön. Esimerkiksi laajennetaan hoitotyön asiantuntijuusmalli yliopistosairaalaan koko hyvinvointialueelle. Luodaan urapolkuja ja asiantuntijuuden vahvistamisen toimintamalleja myös sosiaalialalle sekä lääketieteen ammattikuntaan.

7) Huolehditaan riittävästä lähiesihenkilöiden määrästä, vahvistetaan johtamisosaamista, joka tukee henkilöstön työhyvinvointia ja työssäjaksamista. Huolehditaan myös ammatillisesta johtamisesta ja kehittämisestä esimerkiksi kehittämällä tehtävälalueiden verkostoja ja järjestämällä jatkuvaa esihenkilökoulutusta.

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjattun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etene mistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja todettiin alueen tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjattun esityksen mukaisesti. Todettiin, että kalliit ostopalvelut haastavat toimintaa, asiakkaiden hoidon jatkuvuuden turvaamista ja talouden tavoitteita entisestään. Todettiin, että paikallisten ratkaisujen tuomat mahdollisuudet tulee hyödyntää, ministeriöstä on tulossa ohjekirje koskien työnjaon tarkistuksia.

Nosto 4: Alueen oma nosto: Infrastruktuurin uudistaminen ja kiinteistömenojen kokonaishallinta

Esittelijä: strategia- ja talousjohtaja Anu Vuorinen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (liite 1, dianumero 22)

Tarpeenmukaisten sote-keskusten määrittelyn ja perustason sote-palveluiden toiminnallisen ja rakenteellisen uudistustyön edetessä tarve uudelleenarvioida perustason sote-kiinteistökantaa kasvaa. Pääsääntöisesti kuntien/kaupunkien omistamiin sote-kiinteistöihin kohdistuu merkittävä korjausvelka. VNA:n mukainen kolmen vuoden siirtymäkauden vuokranmäärityspenite nostaa kiinteistöjen vuokratustannuksia Pohjois-Pohjanmaalla n. 30 miljoonaa euroa. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on tunnistettavissa intressiristiriita palveluverkon uudistamisessa ja siihen liittyvässä kiinteistöstrategiassa. Hyvinvointialueen lainanottovaltuus ei käytännössä mahdollista perustason sote-kiinteistöjen ostamista, omaan taseeseen uudisrakentamista tai elinkaarimallityyppejä ratkaisuja, vaikka ne voisivat olla sekä toiminnallisesti että kokonaistaloudellisesti järkeviä. Alueella on myös nähtävissä lisääntyvää kuntien aktiivisuutta sote-/pela-kiinteistöjen myyntiin liittyen.

Kokemusperäisesti on osoitettu, että yliopistosairaalan peruskorjaaminen sisäilmaongelmien poistamiseksi on noin 30 % kalliimpaa kuin uudisrakentaminen. Peruskorjaamalla ei myöskään voida usein parantaa toiminnallisuutta, joka lisäisi tuottavuutta ja vaikuttaisi positiivisesti käyttötalouteen. Työnantajalla on velvollisuus varmistaa työtilojen terveellisyys ja turvallisuus. Em. seikat

huomioiden OYS 2030 -hankkeen loppuunsaattaminen on kiireellistä, välttämätöntä sekä tuottavuusohjelman toimeenpanon kannalta tarkoituksenmukaista.

4.1. Ongelmakohdat

Nykyinen lainsäädäntö ei alueen näkemyksen mukaan ohjaa kiinteistöstrategian ja investointiohjelman näkökulmista tarkasteltuna uudistamaan infrastruktuuria käyttötalouden kannalta optimaalisella tavalla ja myös työnantajavelvoitteiden hoitaminen vaikeutuu.

4.2. Alueen esittämät tavoitteet (huomioiden valtakunnalliset tavoitteet):

Hyvinvointialueen tavoitteena on tehostaa tilankäyttöä ja vähentää kiinteistökustannuksia.

4.3. Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Hyvinvointialue ehdottaa tiivistä vuoropuhelua ministeriöiden kanssa järkevän kiinteistöstrategian ja investointiohjelman luomiseksi myös siten, että tarvittaessa lainsäädännöllisiä rajoitteita ja reunaehtoja voidaan uudelleen arvioida.

Päätösesitys: Todetaan hyvinvointialueen nosto. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Todettiin alueen nosto ja kannusteiden merkitys toimipisteverkon kehittämisessä. Tilannetta tullaan seuraamaan ministeriöiden toimesta.

Tauko

5.2 Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen (liite 1, dianumerot 24-28)

Puheenjohtajana Pasi Ryyänen

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen (alueen pelastustoimelta siirtynyt palvelutaso):

- Pelastustoimen palveluiden saatavuuden turvaaminen (valtakunnallinen teema)
  - **VK haaste 1: Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus**

Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus on valtakunnallinen haaste ja ilmenee alueellisesti eri tavoin. Haasteen juurisyyt ovat väestön ikääntymisessä ja suurien ikäluokkien eläköitymisessä sekä työaikajärjestelyihin (varallaolojärjestelyjen purkaminen) ja pelastustoimen palvelutason nostamiseen riittävälle tasolle (aluehallintovirastojen antamat korjausmääräykset toimintavalmiuden korjaamiseksi) liittyvissä asioissa.

Pelastustoiminnan puolella henkilöstön valtakunnallinen saatavuushaaste koskee niin hyvinvointialueiden päätoimista henkilöstöä kuin sopimuspalokuntalaisia. Pätevien hakijoiden saaminen pelastustoiminnan tehtäviin on vaikeutunut. Haasteita on myös onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviin rekrytoinneissa, mutta ne ovat mittakaavaltaan pienempiä pelastustoiminnan haasteisiin nähden.

Sopimuspalokuntalaisten osalta haasteena on saada varmistettua pelastustoiminnan palvelutaso tasaisesti läpi vuorokauden. Se koskee erityisesti II-riskiruudussa (kuten iso taajama, pelastustoiminnan aloittaminen 10 minuutissa hälytyksestä) päiväaikaan tapahtuvia hälytystehtäviä.

Valtakunnallisena henkilöstön saatavuusongelmana pelastustoimessa on tunnistettu myös ruotsinkielisen työvoiman rekrytointihaasteet. Ruotsinkielistä pelastusalan koulutusta on ollut tarjolla epäsäännöllisesti eikä työvoimaa ole työmarkkinoilla. Pelastusopiston puutteellinen täydennyskoulutustarjonta tuotiin usean pelastuslaitoksen toimesta esiin valtakunnallisena haasteena. Koulutusvaje koskee erityisesti onnettomuuksien ennaltaehkäisyn täydennyskoulutustarjontaa.

■ **VK haaste 2: Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus**

Pelastustoimen toimintavalmiudessa on parannettavaa. Valtakunnallisesti ilmiö keskittyy kasvualueisiin ja niiden suurimpiin kaupunkeihin, missä väestön määrä on kasvanut ja asutus tihentynyt eikä pelastustoiminnan palvelut ole kehittyneet väestökasvun mukana.

Aluehallintovirastot ovat havainneet pelastustoiminnan palvelutasossa huomattavia epäkohtia ja ovat antaneet korjausmääräyksiä toimintavalmiuden kehittämistä alueen riskejä ja uhkia vastaavalle tasolle eri alueille yhteensä viisi kappaletta.

■ **VK haaste 3: Ympäristövahinkojen torjunnan valmius**

Yksi pelastustoimen valtakunnallinen haaste on ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden nostaminen riskejä vastaavalle tasolle. Suomenlahdella ja Saimaan alueella on suuri alusöljy- ja kemikaalirisiki, mikä realisoituessaan laajassa mittakaavassa aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa Itämeren alueelle. Vallitseva maailmanpoliittinen tilanne on lisännyt varautumisen tarvetta.

■ **VK haaste 4: Varautuminen väestönsuojeluun**

Pelastustoimen valtakunnallisena haasteena on puutteellinen väestönsuojeluun varautumisen taso. Tähän tulee kiinnittää huomiota pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelussa.

Alueen vastine valtakunnallisille edelle mainituille haasteille:

Esittelijä: pelastusjohtaja Petteri Jokelainen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

VK, haaste 1: Haaste on todellisuutta käytännössä koko Pohjois-Pohjanmaan alueen 46 paloasemalla käytännössä muutamaa Oulun asemapaikkaa lukuun ottamatta ja koskee niin päätoimista kuin sopimushenkilöstöä. Strategisena linjauksena haasteen lieventämiseksi on työhyvinvointiin panostaminen. Tavoitteet tässä on asetettu 3–5 vuoden päähän.

Tässä on palvelurakenteen uudistamista tarkasteltava huolellisesti. Pelastustoiminnan osalta tarvitsemme lähipalvelua, onnettomuuksien ehkäisytoiminnan osalta emme aina. Lisäksi tulemme tarkastelemaan toimenpiteidemme vaikuttavuutta. Onko palvelukysyntään mahdollista vaikuttaa? Ovatko vastemitoitukset optimoituja? Onko kiireellisyysasteiden arviointi oikealla tasolla? Mitä tulee ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ensinnäkin koko henkilöstösaatavuuden ketju tulisi optimoida, Pelastusopiston aloituspaikkojen lukumäärän kasvattaminen on yksi osa tätä

ketjua. Toiseksi tuemme Pelastusopiston alueellisen tutkintokoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksien tarkempaa selvittämistä.

VK, haaste 2: Muutamia ongelmariskiruutuja ja satunnaisia nk. o-lähtöjä on. Näihin kustannusneutraalisti, tai mieluummin säästötavoittein vaikuttaminen on vaikeaa.

VK, haaste 3: Öljysuojarahaston ja ympäristövahinkojen torjuntaan käytettävien määrärahojen määräytymisen periaatteet ovat aiheuttaneet merkittävän uhan suorituskyvyn ylläpitämiselle. Sekä kalustollinen että osaamiseen liittyvä valmiutta ylläpitävä toiminta on aikaisemmin voitu katavasti rahoittaa em. mekanismein. Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksella vaikutus on n. 600 000 euroa.

VK, haaste 4: Näistä neljästä haasteesta tämä on tällä haavaa parhaiten hallinnassa, vaikka parannettavaa onkin paljon. Alueen kuntien tahtotila varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyvien asioiden edistämiseksi on pääsääntöisesti erittäin hyvä.

o Pelastustoimen palveluiden ja talouden tila (alueellinen teema)

Jokilaaksot

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Ongelmia toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamisessa on ollut muutamilla pienellä paloasemilla. Henkilöstön rekrytointi erityisesti harvaan asutuille alueille tuo haasteita toimintaan (o-lähtöjä).

Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys: Järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävästi palvelutuotantoon. Muutoksessa kahden erilaisen pelastuslaitoksen yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa aiheuttaa haasteita palveluiden saatavuuteen ja laatuun.

Oulu-Koillismaa

Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen: Pelastuslaitoksen suorittamassa suunnitelmallisen valvonnan ja turvallisuusviestinnän määrällisten tavoitteiden toteutumisessa on puutteita.

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Pelastustoiminnan toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita. Vuosien 2017–2021 ajan yhtäjaksoisia puutteita ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteiden toteutumisessa oli 10 riskiruudussa ja pelastustoiminnan osalta 5 riskiruudussa.

Aluehallintovirasto on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimelta täydentävää selvitystä toimenpiteistä pelastustoimen palvelutasossa olevien huomattavien epäkohtien ratkaisemiseksi 30.6.2023 mennessä.

Alueen vastine alueellisille edelle mainituille haasteille:

Esittelijä: pelastusjohtaja Petteri Jokelainen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Henkilöstön saatavuusongelma on ollut kansalliseen tapaan yhteinen koko Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen alueella. Sitä helpotetaan työaika- ja palkkauskäytäntöjen yhdenmukaistamisella ja sopimuspalokuntien toimintaa tukemalla sekä näkemällä työhyvinvointi strategisena menestystekijänä, johon tulee vaikuttaa aktiivisesti.

Taloudellisten reunaehtojen puitteissa uusien 24/7-paloasemien perustaminen ei ole ongelmariskiruujujen poistamiseksi realistista. Yhden 1+3-vahvuudella toimivan suorituskykyisen paloaseman rakenteelliset pysyvät kustannukset olisivat n. 1,5 M€. Sen sijaan toimintavalmius tullaan rakentamaan entistä enemmän koko alueen tarpeita palvellen. Lisäksi onnettomuuksien ehkäisytoiminnan keinoin vaikutetaan asiakkaiden kokonaisturvallisuuteen pelastustoimen palvelutuotannon vaikuttavuuden optimoimiseksi.

Päätösesitys: SM ja AVI esittelevät keskeiset haasteet, jotka perustuvat pelastustoimen selvitykseen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioon (liite 3). Alueen edustajat antavat vastineen, jossa kertovat ratkaisuesityksensä haasteisiin. Käydään keskustelu.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja todettiin sisäministeriön ja aluehallintoviraston esittelemät pelastustoimen valtakunnalliset ja alueen haasteet, jotka perustuvat pelastustoimen selvitykseen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioon (liite 3). Todettiin hyvinvointialueen tuottama vastine esitettyihin haasteisiin.

6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta (liite 1, diat 30-31)

Esittelijä: konsernipalvelujen johtaja Jouko Luukkonen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyvinvointialuetta pyydetään valmistelemaan asiakirjapohjalle tiivis kuvaus tiedonhallinnan YTA- ja kansallisen tason yhteistyöstä seuraavasta kokonaisuudesta:

Millaisia mahdollisuuksia näette

- *YTA-tason yhteistyölle sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa tukevan tiedonhallinnan ja sitä tukevien tietojärjestelmien kehittämiseksi,*
- *YTA-tason yhteistyölle digiturvallisuuden strategian muodostamiseksi ja käytännön toimenpiteiden käynnistämiseksi,*
- *kansalliselle yhteistyölle tiedolla johtamisen edistämiseksi ja*
- *kansalliselle yhteistyölle pelastustoimen tiedonhallinnassa.*

Tarvittaessa tarkempi alueen esitys liitteeksi.

Alueen vastaukset:

YTA-alueella Esko Systems Oy:n ratkaisut ovat tällä hetkellä laajasti käytössä erikoissairaanhoidossa. Esko Systems on valittu Pohteella Asiakas- ja potilastietojärjestelmän kokonaistoimittajaksi ja tämä strateginen linjaus antaa kehittämiselle selkeän suunnan ja tavoitteet.

Esko Systems Oy on kilpailuttanut sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän yhdessä Pohteen ja Laphan kanssa. Järjestelmän vaiheittainen käyttöönotto on Pohteella alkanut ja Lapha seurannee perässä. Lisäksi Pohde on APTJ-strategiassaan linjannut, että Terveydenhuollon Esko otetaan käyttöön myös perusterveydenhuollon järjestelmäksi vaiheittain vuosina 2024-2025.

15.3.2023

VN/1674/2023

Pohteelle YTA-alueyhteistyö on tietojärjestelmien kehittämisessä luontevaa ja yhtenäinen tietojärjestelmäpohja helpottaa/helpottaisi konkreettista kehittämistä. Jokainen hyvinvointialue tekee kuitenkin omat järjestelmävalintansa.

Toimintaympäristö, uhat ja monet riskeistä ovat hyvin yhteneväisiä kaikille YTA-alueen hyvinvointialueille, joten niiden tunnistaminen olisi perusteltua tehdä yhteisesti. Rakennehankkeessa on laadittu hyvinvointialuevalmistelun tueksi tietoturvan kehittämisohjelma yhdessä silloisten kuntatoimijoiden sote-johtajien ja -asiantuntijoiden kanssa jo vuonna 2021. Yhteistyössä laaditusta ohjelmasta on hyvät kokemukset ja vastaavan voisi laatia myös YTA-alueelle. Laajamittainen hyvinvointialueiden välinen yhteistyö edellyttäisi toteutuakseen kuitenkin kohdennettua rahoitusta.

Kansallinen yhteistyö nähdään Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella merkityksellisenä. Yhteistyö-alueen kanssa kehitetään väestöryhmittäisten palvelutarpeiden ennakointia tekoälyn avulla (RRP2-hanke). Pohde osallistuu myös Pirkanmaan hyvinvointialueen johtamaan vaikuttavuuskeskuksen valmisteluun sekä THL:n asiakaspalautetyöryhmään, jossa kehitetään asiakaspalautekäytäntöjä ja -järjestelmiä kansallisesti vertailtavan asiakaspalvelutiedon saamiseksi. Pohde näkee kansallisen yhteistyön mahdollisuuksia myös organisaatioriippumattoman tietomallin sekä palveluketjujen ja -kokonaisuuk-sien kehittämisessä.

Pohde hyödyntää Istekki Oy:n toteuttamaa tietoallasratkaisua, jota käyttävät myös Pohjois-Savon ja Pirkanmaan hyvinvointialueet. Kansalliset määräykset ja arkkitehtuuri ohjaavat vahvasti tiedolla joh-tamisen teknisiä ratkaisuja ja raportteja sekä niiden kehittämistä.

Pohde hyödyntää soveltuvin osin DigiFinlandin Tietojohdaja.fi-palvelua osana tiedolla johtamisen rat-kaisuaan. Pohteella toivotaan, ettei Tietojohdaja.fi-palvelun hinnalle käy samoin kuin Omaolo-palvelun hinnalle valtion rahoituksen päätyttyä.

Pelastustoimen ja ensihoidon arkkitehtuuri perustuu jo nyt vahvasti kansallisille ratkaisuille ja niiden määrä tulee lähivuosina vain lisääntymään. Kansalliset tietojärjestelmät ja Turvallisuusverkko muine palveluineen ohjaavat alueellisia ratkaisuita. Pohde jatkaa pelastustoimessa ja ensihoidossa kansallis-ten ratkaisuiden käyttöönottoa.

Päätösesitys: Kuullaan alueen esitys tiedonhallinnan YTA- ja kansallisen tason yhteistyön mahdolli-suuksista. Käydään keskustelu ja päätetään mahdollisista jatkotoimista ja seurannasta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja kuultiin alueen näkemys tiedonhallinnan YTA- ja kansallisen ta-son yhteistyön mahdollisuuksista. Todettiin, tietojohdamisen kansallisen tiedon selvitystä ja työjaon selkiyttämistä työstetään parhaillaan, tavoitteena on saada strateginen kuvaus kevään 2023 aikana.

7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys (liite 1, diat 33-34)

Esittelijä: strategia- ja talousjohtaja Anu Vuorinen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Aluetta on pyydetty valmistelemaan asiakirjapohjaan tiivis kuvaus alueen taloudesta ja kustannuskehi-tyksestä suhteessa hyvinvointialuelain mukaiseen talouden tasapainottamisen vaatimukseen taloussuun-nitelmakaudella (115 §). Kuvauksessa pyydetään nostamaan esille keskeiset huomiot alueen talouden ti-lanteesta sekä tarvittavat euromääräisesti merkittävimmät toimenpiteet (yksilöitynä) ja asiaan liittyvät suurimmat riskit talouden tasapainon saavuttamiseksi talous-suunnitelmakaudella.

15.3.2023

VN/1674/2023

Alueen vastaus:

Pohteen ensimmäiselle toimintavuodelle arvioitu alijäämä on talousarviossa noin 56 miljoonaa euroa. Tämän jälkeen rahoitus on tarkentunut vammaispalvelulain kansalliseen uudistukseen liittyen, joka pudottaa kansallista rahoitusta Pohteella n. 2 miljoonaa euroa. Lisäksi teollisuusliittojen palkkaratkaisu helmikuussa 2023 nostaa palkkakustannuksia ja lisää alijäämää.

Kansallisen muutostuen (350 milj. €) vaikutus Pohteen osalta tarkentuu kevään 2023 aikana. Keväällä 2023 maksettavasta talousarvion 2022 ja tilinpäätöksen 2022 erotuksen kompensatio tarkentuu lopullisten tilinpäätöslukujen varmistuttua. Helmikuussa 2023 laadittu kansallinen laskelma ei Pohjois-Pohjanmaan osalta ole luotettava liittyen sairaanhoitopiiri supistuneeseen alijäämään. Pohjois-Pohjanmaalla talouden tasapainotusta on lähdetty toteuttamaan vuoden 2022 aikana valmistellulla sote-palvelujen järjestämissuunnitelmalla, joka pitää sisällään n. 40 miljoonan euron tasapainotustoimet liittyen mm. palveluverkoston, palvelujen järjestämistapaan sekä palvelurakenteisiin ja toimintamalleihin.

Sote-järjestämissuunnitelma, joka toimii myös lisälainanottovaltuuden ehtona, hyväksyttiin aluevaltuustossa 17.10.2022. Järjestämissuunnitelman tasapainotustavoitteiden lisäksi Pohteen talousarvio sisältää toiset 40 miljoonaa euroa toimenpiteitä alijäämän kattamiseksi. Toimenpiteet liittyvät mm. tukipalveluiden ja tilojen käytön tehostamiseen, hyvinvointialueen kumppaneille asetettaviin tasapainotustavoitteisiin ja konserniohjaukseen, tarvittaviin muutoksiin järjestämistavoissa, kriteereiden, palveluseteliarvojen ja harkinnanvaraisten maksujen tarkasteluun, hankerahoituksen ja muun ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseen sekä investointien ja leasing-hankintojen priorisointiin.

Tasapainotustoiimiin liittyviä riskejä on kuvattu Pohteen talousarviokirjassa. Riskeiksi ja toisaalta samalla mahdollisuuksiksi on tunnistettu mm. uuden organisaatio- ja johtamismallin käynnistyminen heti vuoden 2023 alusta lähtien. Lisäksi riskinä on, että mikäli uudistusohjelman toimeenpanossa ei onnistuta, perustasolle kohdennetut lisäresurssit eivät konkretisoidu raskaampien palveluiden rakenteen muutoksessa ja palvelujen käytön vähenemisenä. Lisäksi haasteita liittyy mm. mahdollisuuksiin sopeuttaa kiinteistökantaa sekä vuokratasoa. Pohteella uuden yliopistollisen sairaalan rakentaminen ja sen rahoittaminen on huomioitava talouden suunnittelussa. Myös investointimäärärahojen käytön joustavuuteen ja ohjaukseen hyvinvointialueella tulisi jatkossa löytää uusia ratkaisuja. Tasapainotustoimia on Pohteella lähdetty viemään eteenpäin vuoden 2023 alusta lähtien mm. järjestämissuunnitelman toimeenpanosuunnitelmien muodossa. Ensimmäisten kuukausien talouden toteumatietojen perusteella on vielä vaikea arvioida tasapainotustavoitteiden toteutumista, mutta tällä hetkellä arvio on, toimenpiteissä voidaan edetä suunnitellusti. Talousarvio tullaan avaamaan ensimmäisen kvartaalin jälkeen, jolloin myös vuoden 2023 toteumaennustetta tarkennetaan.

Pohteella ensimmäinen taloussuunnittelukausi 2023-2025 on haastava, sen jälkeen tunnusluvut kääntyvät vähitellen parempaan, mikäli tasapainotustoimissa onnistutaan. Investoinnit ovat suurimmillaan hyvinvointialueen ensimmäisellä taloussuunnittelukaudella 2023-2025 mm. uuden yliopistosairaalan rakennusinvestointeihin liittyen. Investointien vähenemisen myötä lainakanta lähtee vähitellen taittamaan matalammaksi arviolta vuodesta 2026 alkaen, mutta pysyy korkealla tasolla. Arvio on, että toiminnan ensimmäisten vuosien ajan hyvinvointialue joutuu hakemaan vuosittain lisälainanottovaltuutta.

Päätösesitys: Kuullaan alueen kuvaus hyvinvointialueen taloudesta ja kustannuskehityksestä suhteessa hyvinvointialuelain mukaiseen talouden tasapainottamisen vaatimukseen taloussuunnitelma-kaudella. Käydään keskustelu ja päätetään mahdollisista jatkotoimista ja seurannasta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja kuultiin alueen kuvaus hyvinvointialueen taloudesta ja kustannuskehityksestä.

8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027 (liite 1, diat 36-39)

Esittelijä: tekninen johtaja Ollipekka Huotari, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue liite 1, dianumerot 36-39)

Investointisuunnitelman 2023-2026 laatimisen jälkeen on hyvinvointialueella hyväksytty sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuunnitelma sekä pelastustoimen palvelutasopäätös. Lisäksi kuntien kanssa on käyty tiiviit vuokraneuvottelut, joissa on saatu lisätietoa vuokrattaviksi tulevista kiinteistöistä. OYS uudistamisohjelman C-rakennuksen toteuttamisen uudelleen arviointi on myös tehty. Mm. edellä kuvatut asiat ovat tuoneet merkittäviä tarpeita tehdä muutoksia vuosien 2024-2027 investointisuunnitelmaan.

Investointisuunnitelman 2024-2027 keskiössä on OYS 2030 uudistamisohjelma, jolla uudistamme toimintaamme ja tiloja vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Uudistamisohjelma on keskeinen kokonaisuus, jolla tavoittelemme sairaalatyön tuottavuuden parantamista 10 - 15 %:lla. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää laajasti uuden teknologian hankintaa ja käyttöönottoa.

Vuonna 2021 huhtikuussa ministeriön poikkeamisluvan saaneen uudistamisohjelman 2.vaiheen toteutus nähdään uudelleen arvioinnin perusteella välttämättömäksi toteuttaa. Toteutukseen sisältyvä C-rakennus on keskeinen osa uuden yliopistollisen sairaalan uudistamisohjelmaa niin toiminnallisesti kuin tilojen käytön tehostamisenkin kannalta. Nykyisissä tiloissa jatkaminen merkittävästi pidempään edellyttää peruskorjausten tekemistä yli 50 vuotta vanhoihin tiloihin, joissa on laajasti sisäilmaongelmia. Hajallaan olevien toimintojen tilojen käytön arvioidaan olevan neliömäärältään vähintään kaksinkertainen verrattuna uudisrakennukseen. Nykyisten tilojen ylläpitokustannukset ovat myös uudisrakennusta korkeammat. Toimintojen jäädessä nykyisiin tiloihin, se vaikeuttaa ja hidastuttaa kantasairaalan purkamista. Jotta suurempiin purkamiskokonaisuuksiin päästäisiin, joudutaan kantasairaalaan jääville toiminnoille toteuttamaan turhia kustannuksia aiheuttavia tilamuutoksia. Myös vuokratilojen käyttöä tulee tällöin jatkaa. Logistiikkakeskuksen ja Sykkiparkin uudelleen arviointi tullaan tekemään v. 2024-2025 aikana.

Mittavan uudisrakentamisen lisäksi välttämättömillä investoinneilla tuetaan nykyisen toiminnan ja erityisesti vanhan yliopistollisen sairaalan toimintakyvyn varmistamista. Järjestämisuunnitelman ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen ratkaisujen pohjalta tehtävien toimeenpanosuunnitelmien edellyttämiin investointeihin varaudutaan. Nykyisen yliopistollisen sairaalan purkamisen aloittamiseen v. 2024 valmistaudutaan.

Pelastustoimen laitteiston ja kaluston säännöllinen uusiminen on edellytys, että pelastustoimen palveluita voidaan tuottaa nykyaikaisilla, tehokkaalla, luotettavalla ja turvallisella kalustolla ja välineistöllä sekä toiminnan johtamisen edellyttämällä järjestelmillä ja laitteilla.

Suurin osa vuokravastuiden muutoksista liittyy suunnitelmiin nykyisen hallinnoitavan tilakannan korvaaviin tilaratkaisuihin.

15.3.2023

VN/1674/2023

Päätösesitys: Kuullaan alueen esitys hyvinvointialueen investointisuunnitelmasta vuosille 2024-2027 ja todetaan investointisuunnitelman jatkokäsittelystä.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus ja kuultiin alueen kuvaus investointeihin liittyvistä kysymyksistä.

9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuosituks

9.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpidesuosituks

Päätösesitys: Annetaan tarvittaessa toimenpidesuosituks.

Päätös: Ei annettu toimenpidesuosituksia.

9.2 Pelastustoimen toimenpidesuosituks

Päätösesitys: Annetaan tarvittaessa toimenpidesuosituks.

Päätös: Ei annettu toimenpidesuosituksia.

10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta

Neuvottelupäivä on viikolla 46 vuonna 2023

Päätösesitys: Hyväksytään seuraavien neuvottelujen ajankohdaksi viikko 46 vuonna 2023.

Päätös: Todettiin seuraavien neuvottelujen alustava ajankohta.

11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat

Päätös: Ei ollut.

12. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtajat Kari Hakari ja Pasi Rynnänen päättivät neuvottelun klo 12.20.
8.5.2023

Ilkka Luoma
hyvinvointialuejohtaja,
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Kari Hakari
osastopäällikkö,
sosiaali- ja terveysministeriö

Pasi Rynnänen
yksikön johtaja,
sisäministeriö

Liitteet

Liite 1: Neuvottelun esitysmateriaali

Liite 2: THL:n asiantuntija-arvio

Liite 3: AVI:n asiantuntija-arvio ja alueen pelastustoimen selvitys

VN/1674/2023-STM-19

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Hakari Kari 91185654P

2023-04-19

RYYNÄNEN PASI 912592326

2023-04-20

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pohjois-Pohjanmaan neuvottelu

15.3. klo 9-12

Asialista

1. Tilaisuuden avaus
2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen
3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen
4. Hyvinvointialueen käynnistyminen
5. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen
6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta
7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys
8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027
9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuosituks
10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta
11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat
12. Tilaisuuden päätös

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

HVA-neuvottelujen pykälät

- Neuvottelut perustuvat lakiin:
  - Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 24§)
  - Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, 10§)
  - Investoinnit ja laskennallinen lainanottovaltuus (VM Hval 15§ ja 16§, STM JärjL 25-26§, SM JärjL 11§)

Neuvottelujen tavoitteet

- Neuvottelusta tulee olla hyötyä sekä hyvinvointialueelle että valtioneuvostolle – oppimisprosessi
- Seurataan järjestämistehtävän toteutumista.
- Tarkastellaan hyvinvointialueen tilannekuvaa (mm. palvelutarve, palvelujen saatavuus, laatu, vaikuttavuus, henkilöstön riittävyys ja osaaminen sekä kustannuskehitys)
- Neuvotteluissa tulee tunnistaa/tunnustaa ongelmakohdat, katsoa tulevaan, asettaa tavoitteita ja pohtia tavoitteisiin pääsemisen keinoja
- Valtioneuvoston ja hyvinvointialueiden yhteistyön edistäminen
- STM, SM ja VM voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

4. Hyvinvointialueen käynnistyminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

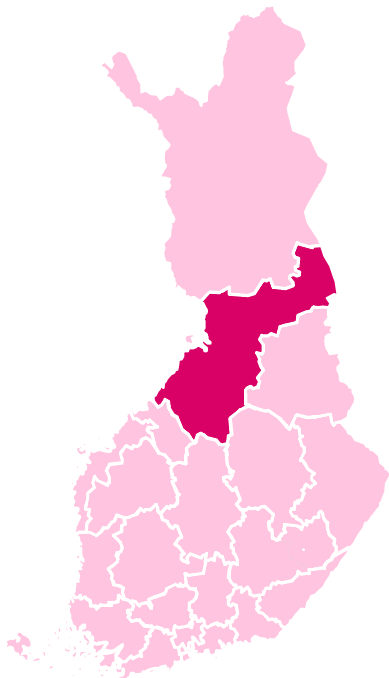
4.1 Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pohjois-Pohjanmaa

Pohjois-Suomen yhteistyöalue

Perustiedot

30 kuntaa
21 järjestämisvastuullista toimijaa vuonna 2022 (THL:n arviointiraportin mukaan)

416 000 Asukasluku
Väestö on nuorta, mutta sairastaa keskimääräistä enemmän.

19 060 Siirtyvän henkilöstön määrä

Hyvinvointialueen strategiakokonaisuus

- ✓ Hyvinvointialuestrategia on hyväksytty toukokuussa 2022
- Palvelustrategia sisältyy hyvinvointialuestrategian kokonaisuuteen

Strategian kärjet

- ✓ **Arvot:** Näemme ihmisen, kohtaamme ammattitaidolla, edelläkävijänä vaikuttavuudessa
- ✓ **Strategiset kärkiteemat:** Ihmisiä varten, vaikuttavasti yhdessä, parhaat osaajat, rohkeasti uutta

Nostot tammikuun ajankohtaiskeskustelusta

- Pohjois-Pohjanmaan osalta ydintoiminnan jatkuvuus saatu turvattu, potilasturvallisuus ei ole vaarantunut ja pelastustehtävät saatu tehtyä
- Alueella harjoitettu tehostettua johtamista ja viestintää. Arkipäivät alkavat ja päättyvät johtoryhmän tilannekuvapalavereilla, minkä välissä alempien tasojen johtoryhmät ja viestinnästä vastaavat tahot kokoontuvat
- Alue on tehnyt proaktiivisesti viestintää ulospäin. Sisäistä viestintää intrassa tapahtuu tunneittain

Organisaatiorakenne

Alueella lautakuntamalli: Yhdyspintalautakunta, turvallisuuslautakunta, tulevaisuuslautakunta, tarkastuslautakunta, aluevaalilautakunta, henkilöstöasioiden jaosto, yksilöasiain jaosto, alueelliset neuvottelukunnat x6.

Toiminnan ja talouden uudistusohjelma

Aluevaltuusto hyväksyi järjestämissuunnitelman lokakuussa 2022, joka toimii alueen ns. uudistusohjelmana. Kärjet 1) Tarpeen mukaiset, yhdenvertaiset ja yhteen sovitetut sote-palvelut väestölle, 2) Palvelujen, palvelurakenteen ja -verkoston uudistaminen, 3) Talouden tasapainotus ja tuottavuus

Talous

- Investoinnit 2023-2026 567 M
- Kokonaisrahoitus 1686 M
- Lainanottovaltuus 448M
- Alijäämäennuste 55 M

ICT-valmistelun tilanne

ICT-siirtymä toteutunut kohtuullisen hyvin. Joitakin häiriöitä on esiintynyt etenkin tietojärjestelmien käyttöoikeuksissa ja käyttäjätunnuksissa.

Alkuvaiheessa tukeudutaan kuntapohjaisiin APTJ:iin.

Alueellisen toimeenpanon valmiusaste 01/23

Hallinto, talous ja tukipalvelut	Johtaminen ja osaaminen	Palveluiden järjestäminen	Yhdyspinnat	ICT
95 %	90 %	86 %	86 %	64 %

4.2 Toiminnan ja talouden uudistusohjelma

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

4.2 Toiminnan ja talouden uudistusohjelma

Hyvinvointialuestrategia 2.5.2022

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia

RAKENTAMINEN

Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus
– yhdessä tehdään

AVOIN: ONNELLISUUTTA TUOVA
Näemme ihmisen
kohaamaan ammattitaidolla
Edelläkävijänä vaikuttavuudessa

RAKENTAMISEN JA STRATEGISET PERIAATTEET

Ihmissä värtön

1. Ollaissa, varhainen tuki sekä omaehtoinen terveys- ja hyvinvointi- ja osallistuminen.

Piirhaat osalliset

7. Henkilöstö osallistuu ja kehittää rakentamassa toimintaa.

Vaikutavuudessa

4. Ennustamattomia ja perustason palvelut vaikuttavat.

Riikkaasti uusia

10. Järjestö- ja toimintamallit uudistuvat.

Hallintosäätö 1.3.2022 ja päivitys 19.12.2022

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäätö

Välilyhy 1.3.2022
Välilyhy 19.12.2022 – rikkaat värtön 1.3.2023

Rakentaminen	
Talouden	2022-2023
Hyvinvointi	2022-2023
Yhteistyö	2022-2023

Sote-järjestämis- suunnitelma 17.10.2022

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialueen sosiaali- ja
terveyspalveluiden
järjestämissuunnitelma
2023-2025

Avustuskäytön hyväksyntä 17.10.2022

Talousarvio ja -suunnitelma 19.12.2022

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialueen
talousarvio 2023 ja
taloussuunnitelma 2023-2025

Pelan palvelutaso- päätös 21.11.2022

Palvelutasopäätös 2023

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen palvelutaso

Alue	Palvelutaso
Ennustettu palvelutaso 2023	2023-2025
Ennustettu palvelutaso 2024	2024-2026
Ennustettu palvelutaso 2025	2025-2027
Ennustettu palvelutaso 2026	2026-2028
Ennustettu palvelutaso 2027	2027-2029
Ennustettu palvelutaso 2028	2028-2030
Ennustettu palvelutaso 2029	2029-2031
Ennustettu palvelutaso 2030	2030-2032

YTA-sopimus 19.12.2022

Pohjois-Suomen
yhteistyöalueen
yhteistyösopimus
2023-2025

**5. Hyvinvointialueen sosiaali-
ja terveydenhuollon sekä
pelastustoimen
järjestämistehtävän
toteutuminen**

**VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET**

5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistehtävän toteutuminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus (THL)

- Saatavuusongelmia lähes kaikissa palveluissa, eroja kuntien välillä
- Sosiaalipalvelujen ja ikäihmisten palvelujen peittävyksissä merkittäviä eroja
- Lapsiperhepalveluiden kokonaisuudessa eroavaisuuksia; erilaisia myöntämisperusteita, epäselviä tai puuttuvia palveluprosesseja ja –kuvauksia
- Pitkäaikaisia ongelmia lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluihin pääsyssä
- Lastensuojeluilmoitusten käsittelyn määräaikojen noudattamisessa haasteita
- Paikkoja haasteellisesti käyttäytyvien lasten ja nuorten tarpeisiin ei ole tarpeeksi

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

- Sote-järjestämissuunnitelman lähtökohtana ovat mm. alueelliset tilannekuvat, joissa on tarkasteltu palvelujen tarvetta ja käyttöä, toimintaympäristön ja lainsäädännön muutoksia sekä saatavuutta ja saavutettavuutta.
- Järjestämissuunnitelmassa on asetettu tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit sosiaali- ja terveystalouden uudistamiselle vuosille 2023-2025.
- Järjestämissuunnitelma on laadittu neljästä näkökulmasta: kotona ja arkiympäristössä tapahtuva tuki ja palvelut asiakasryhmittäin, tarpeen mukaiset sote-keskukset, hyvinvointialueen yhteiset palvelut sekä yhteistyöalueen yhteiset palvelut.
- Järjestämissuunnitelmassa ja talousarviokirjassa on kuvattu järjestämistapaan liittyviä periaatteita ja tavoitteita palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyen.
- Järjestämissuunnitelmassa aluevaltuusto on linjannut perustason vahvistamiseen noin 30 miljoonaa euroa. Resurssi kohdennetaan raskaampien palvelujen rakennemuutoksen kautta.
- Palvelujen saatavuuteen, yhdenvertaisuuteen ja kustannusvaikuttavuuteen liittyen meneillään on myös kriteereiden tarkastelu ja yhtenäistäminen.
- Järjestämissuunnitelma löytyy Pohteen verkkosivuilta: [Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma 2023-2025](#)

Pohjois-Pohjanmaa
Hyvinvoinnin alueelliset tilannekuvat

POP sote

Tilannekuvapakettin sisältö

- 1 Koosteita ja nostoja alueilta
- 2 Tietoa väestöstä, palvelutarpeista ja toimintaympäristöstä
- 3 Tietoa palvelujen käytöstä toimitusalueittain
- 4 Tietoa erikoissairanhoidon käytöstä ja kustannuksista
- 5 Hyte-tietoa (Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen)
- 6 Tietoa sote-palvelujen kustannuksista ja niiden kehityksestä

3.1 Katsaus ja vertailutietoa terveys- ja palvelu-
Loppu, vuosi ja puhe 12

Alue	Indikaattori	Arvo
Yhteensä	...	...
...	...	...

3.2 Katsaus ja vertailutietoa terveys- ja palvelu-
Loppu, vuosi ja puhe 22

Alue	Indikaattori	Arvo
Yhteensä	...	...
...	...	...

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

- Järjestämissuunnitelman toimeenpanosuunnitelmat vuosille 2023-2025 sisältävät toimeenpanon aikataulun, vaiheistuksen, keskeiset toimenpiteet ja vaikutusten arvioinnin.
- Toimeenpanosuunnitelmat kohdentuvat tarpeenmukaisten sote-keskusten palveluverkoston, kotona asumisen tukemiseen sekä hoito- ja palveluketjun toimivuuteen ja muihin palvelurakenteen uudistamiseen kokonaisuuksiin.
- Toimeenpanosuunnitelmien etenemistä käsitellään säännöllisesti mm. hyvinvointialueen toimielimissä ja johtoryhmissä.
- Tarpeenmukaisten sote-keskusten palveluverkoston ja palvelujen uudistamiseen halutaan kuulla kannanottoja eri toimijoilta. Lausuntokierroksella eri toimijoilla on mahdollisuus antaa palautetta suunnitelmasta virallisen lausunnon tai verkkosivujen palautekanavan kautta.

Järjestämissuunnitelman toimeenpanosuunnitelmat ja vaikutusten arviointi

1. KOTAS keskuksen toiminnan käynnistäminen
2. Ennaltaehitteellisen tuen keskuksen käynnistäminen
3. Kotona asumisen tukemisen palvelujen lisääminen
4. Arviointi- ja kurtutustyökalujen palkkion lisääminen
5. Yhteisöllinen asumisen
6. Tehtävien painotussuunnitelmien palkkion vähentäminen
7. Laitoshoidon palkkion vähentäminen
8. Vuorokautispalkkion vähentäminen
9. Sairaalohoitopalkkion vähentäminen
10. Tarpeenmukaisten sote-keskusten määrätty
11. Käsitöiden käynnistäminen
12. Digitaalisen sote keskuksen käynnistäminen
13. Psykiatrian opastohoidon palkkion vähentäminen ja tehostetun avokuntoutuksen vahvistaminen
14. Lausuntokierroksen toteuttaminen
15. Vammaisten asuntopalveluyksiköiden perustaminen
16. Mielenterveys- ja päihdeasukkaat / selvitysaseman perustaminen

- Tarpeenmukaiset sote-keskukset**
- Järjestys
  - Tarpeenmukaiset sote-keskukset sote-järjestämissuunnitelmassa ja lausuntokierroksella
  - Lausuntokierroksella (Pohjois- ja pohjois-Pohjanmaa, valinnaisesti)
  - Kotona asumista tukevien palvelujen ja palveluiden
    - Viikkot ja palvelupöytä - (Suomenlahti) (sote-koulu)
    - Opastus, ohjeistus ja ohjeistus
    - Heikkokäyttöön ja saavutettavuus
    - Itä- ja pohjois-Pohjanmaa
  - Hyvinvointialueiden toimintasuunnitelman lausuntokierroksella
  - Ennen tarpeenmukaisten sote-keskusten palvelukokouksia 2023-2025
  - Vaikutusten arvioinnin esittämistä mallista
    - Arviointi
    - Hyvinvointialueen johtokunta
    - Kokoukset
  - Tarpeenmukaisten sote-keskusten palvelujen käynnistäminen
  - Lausuntokierroksen ja seurauksen vaikutus
  - Käsitöiden ja palveluiden
  - Linjat

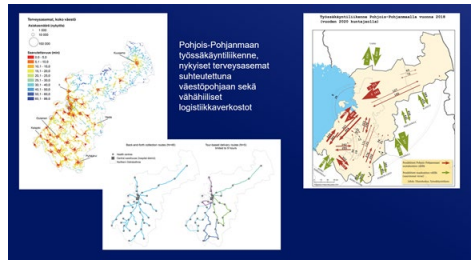

Järjestämissuunnitelman vaikutus ja toimeenpanon aikataulu

Toimenpide	2023												2024											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ennaltaehitteellisen tuen keskuksen käynnistäminen																								
Kotona asumisen tukemisen palvelujen lisääminen																								
Arviointi- ja kurtutustyökalujen palkkion lisääminen																								
Yhteisöllinen asumisen																								
Tehtävien painotussuunnitelman palkkion vähentäminen																								
Laitoshoidon palkkion vähentäminen																								
Vuorokautispalkkion vähentäminen																								
Sairaalohoitopalkkion vähentäminen																								
Tarpeenmukaisten sote-keskusten määrätty																								
Käsitöiden käynnistäminen																								
Digitaalisen sote keskuksen käynnistäminen																								
Psykiatrian opastohoidon palkkion vähentäminen ja tehostetun avokuntoutuksen vahvistaminen																								
Lausuntokierroksen toteuttaminen																								
Vammaisten asuntopalveluyksiköiden perustaminen																								
Mielenterveys- ja päihdeasukkaat / selvitysaseman perustaminen																								

Rannikkoseutu

Seutu	Liikun ja liikennepalvelut	Henkilöstön palvelut	Paikallisen elämäntilanteen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen	Yhteisöllinen asumisen
Raase	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kuus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Uusikaupunki	x	x	Kuus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pohjois-Pohjanmaa	x	x	Kuus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Uusikaupunki	x	x	Raase	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Nosto 2: Hoito- ja palveluvelan kohdentuminen

- Koronapandemian myötä sosiaalihuollon asiakkaiden ongelmat ovat kasautuneet ja asiakkaita on pudonnut palvelujen piiristä; päihdehuollon tarve, mielenterveyspalvelut, lastenpsykiatria
- Merkittävimmät palvelukatkokset erityisesti työllisyys- ja vammaispalveluissa sekä ikäihmisten palveluissa, sosiaalialan asiakastyön haasteet
- Lastensuojelun palvelut, mielenterveyspalvelut, lasten ja nuorisopsykiatrian, sekä oppilashuollon palveluiden heikko saatavuus, vammaispalvelujen ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arviot ja hakemusten käsittelyajat

Nosto 2: Hoito- ja palveluvelan kohdentuminen

- Hoitovelkaa on sekä erikoissairaanhoidossa että perusterveydenhuollossa
- Erikoissairaanhoidossa hoitotakuun piirissä olevista potilaista 16,7% odottanut hoitoon pääsyä yli 6 kuukautta
  - Käytössä useita toimenpiteitä henkilökuntaresurssin ja talouden raamin sallimissa rajoissa (lisätyö, ostopalvelu, kysyntään vaikuttaminen). Uutena toimintamallina suunnitteilla kannustavan työn malli (mm. leikkaustiimit)
- Tilannekuva perusterveydenhuollon hoitovelan tilanteesta muodostumassa
  - Hoitopääsytietojen luotettavuudessa parannettavaa
  - Alueellisia eroja palveluiden saatavuudessa, saavutettavuudessa ja hoidon jatkuvuudessa
  - Hoitovelkaan ja tulevaan hoitotakuun kiristymiseen pyritään vastaamaan useilla toimilla (alla esimerkkejä)
    - Kysyntään vaikuttaminen, järjestämissuunnitelman mukaiset matalan kynnyksen palvelut (osa RRP2 hankkeissa)
    - Tarpeenmukaisten sote-keskusten määrittely (kevät 2023)
    - Hoidon jatkuvuusmallin implementointi (osa RRP2 hanketta)
    - Digitaalinen sote-keskus (aloittaa toimintansa keväällä 2023)
- Suomen kestävä kehityksen kasvun ohjelman (RRP2) hankkeissa on tavoitteena hoitoon pääsyn ja palveluiden saatavuuden parantamista sekä hoitovelan purkua.
  - Hanke toteuttaa hyvinvointialueen hyväksytyä strategiaa (2023-2030) ja sosiaali- ja terveystieteiden järjestämissuunnitelmaa (2023-2025). Osana strategia- ja järjestämissuunnitelmatyötä on tunnistettu hyvinvoinnin alueellinen tilannekuva ja keskeiset kehittämis- ja toimenpidekohteet. RRP1-vaiheessa on toteutettu asiakassegmentointi ja digitaalisten palveluiden nykytilan kartoitus, joiden pohjalta on tunnistettu, kohdennettu ja tarkennettu RRP2:n toimenpiteet.
  - Hankkeen avulla kiinnitetään erityishuomiota heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien hoitoon pääsyn edistämiseen toimintaa kehittämällä ja digitaalisia ratkaisuja monipuolisesti hyödyntämällä. Hankkeen pääpaino on peruspalveluiden kehittämisessä.

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys (THL)

- Yleisesti pulaa työntekijöistä, erityisesti esh:n sairaanhoitajien ja yksityisten palveluyksiköiden lähihoitajien saatavuudessa suuria ongelmia, vaikeinta sijaistyövoiman rekrytointi kotihoidon tehtävissä
- Pula psykologeista hankaloittaa merkittävästi lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen järjestämistä alueella
- Saatavuutta vaikeuttaa lähivuosien eläköitymiskehitys, ennusteen mukaan lähihoitajista ja sairaanhoitajista lähes joka viides jää vanhuuseläkkeelle seuraavan kymmenen vuoden aikana
- Terveyskeskusten lääkäritilanne oli edelleen maan parhaimpia
- Yleisesti henkilöstön saatavuus on alueen reuna-alueilla vaikein
- Sosiaalityöntekijä- ja psykologikoulutusta on lisätty Oulun ja Lapin yliopistoissa
- Henkilöstö nähdään alueella strategisena painopistealueena

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

- Lääkäreiden alueelliseen saatavuuteen vaikuttaa merkittävästi se, että Oulun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan vuonna 2022 sisään otetuista lääketieteen opiskelijoista oli 44% kotoisin Pohjois-Suomen yta-alueelta lähtöisin olevia.
- Alueella on suurta vaihtelua lääkärimitoituksessa. Pohjois-Pohjanmaan terveyskeskuksissa lääkärihakansseja oli keskimäärin 1/1235 asukasta. Oulussa suurena keskuskaupunkina väestömäärä yhtä lääkäriä kohden oli kaikkein suurin, noin 1750 asukasta / 1 lääkäri. Hoitotakuulainsäädännön muuttuessa 14 vrk:een siihen vastaamiseen tarvitaan laskennallisesti Pohjois-Pohjanmaan alueelle 60 yleislääkäriä lisää. Erikoissairaanhoidossa suurin pula on psykiatreista (50-60% vakansseista täyttämättä).
- Hoitohenkilökunnan vakansseista oli huhtikuun 2023 alussa täyttämättä 223. Luku ei sisällä vanhuspalvelulain mukaisen hoitajamitoituksen edellyttämää lisäystä, joka Pohteen alueella on 370 hoitajaa eikä hoitotakuun kiristymisestä arvioitua 120 hoitajan vajetta.
- Alueen oppilaitokset eivät pysty tuottamaan tarvittavaa määrää hoitohenkilökuntaa: aloituspaikkojen lisäksi tarvitaan uusia toimintamalleja ja kansainvälistä rekrytointia.
- Pula sosiaalityöntekijöistä. Lapin yliopiston alaisuudessa Oulussa 35 opiskelupaikkaa syksystä 2022 lähtien. Sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus suurempi haaste kuin sosionomien; poistuvien työntekijöiden osuus korostuu lastensuojelun palvelutehtävissä. Eläkkeelle jääneiden osuus minimaalinen koko poistumasta, mutta määrä on lisääntymässä.
- Kunnat organisoineet sosiaalihuollon palvelutehtävät ja resurssit hyvin eri tavoin. Hyödynnettävä sosionomien ammattiosaaminen. Sosiaalityön osalta kriittinen tarve lastensuojelun ja vammaispuolun palvelutehtävissä ja kasvava ikäihmisten palvelutehtävissä. Palvelutarpeet sosiaalihuollossa ovat kompleksisia ja ne ulottuvat monille elämänalueille, jonka vuoksi tarvitaan monialaisia tiimejä ja palvelujen yhteenkokoamista.

Henkilökunnan saatavuuden ja riittävyys tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Tavoitteet

- Huolehditaan väestön tarpeen mukaisten palveluiden riittävästä ammattilaisten määrästä ja osaamisesta
- Vahvistetaan hyvinvointialueen veto- ja pitovoimatekijöitä
- Henkilökunnalle avataan urapolkuja omalla alueella ja ammatissa
- Alueen oppilaitoksissa on optimaalinen määrä aloituspaikkoja
- Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista ja työssäjaksamisesta

Toimenpiteet

- Tarkoituksenmukainen tehtävien jako ammattilaisten välillä, päällekkäisen työn poistaminen, hoiva-avustajien käytön lisääminen mahdollisuuksien mukaan
- Järjestämissuunnitelman toimeenpanosuunnitelman mukaiset toimet palvelutuotannon painopisteen siirtämisestä raskaista palveluista kevyempiin
- Osaamistavoitteiden määrittely järjestämissuunnitelman mukaisiin palveluihin ammattiryhmittäin
- Hyvinvointialueen työtehtävien tunnetuksi tekemistä ja sisältöjen merkityksellisyyden avaamista ammattilaisille
- Ammattilaisten välisen yhteistyön parantamista ammattiryhmien sisällä ja moniammatillisesti eri ammattiryhmien välillä
- Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö ennakoiden osaamistarpeita
- Kehitetään kansallista ja kansainvälistä rekrytointia
- Erilaisten väylien avaaminen työelämään mm. helpottamalla alalle palaavien, osatyökykyisten ja maahanmuuttajien työllistämistä
- Osallistetaan henkilöstö kehittämistyöhön, mahdollistetaan vaikuttaminen omaan työhön, kouluttautumiseen sekä erilaisiin työaikamuotoihin ja työelämän joustoihin
- Luodaan erilaisia urapolkuja kuten johtamis- ja esihenkilötyöhön, asiantuntijatehtäviin ja kliiniseen työhön
- Luodaan Pohteelle palkkaus- ja palkitsemismallit ml. kannustavan palkkauksen malli
- Huolehditaan riittävästä lähiesihenkilöiden määrästä, vahvistetaan johtamisosaamista joka tukee henkilöstön työhyvinvointia ja työssäjaksamista. Huolehditaan myös ammatillisesta johtamisesta ja kehittämisestä

Nosto 4: Infrastruktuurin uudistaminen ja kiinteistömenojen kokonaishallinta

- Tarpeenmukaisten sote-keskusten määrittelyn ja perustason sote-palveluiden toiminnallisen ja rakenteellisen uudistustyön edetessä tarve uudelleenarvioida perustason sote-kiinteistökantaa kasvaa. Pääsääntöisesti kuntien/kaupunkien omistamiin sote-kiinteistöihin kohdistuu merkittävä korjausvelka. VNA:n mukainen kolmen vuoden siirtymäkauden vuokramääritysperuste nostaa kiinteistöjen vuokratukustannuksia Pohjois-Pohjanmaalla n. 30 miljoonaa euroa. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on tunnistettavissa intressiristiriita palveluverkon uudistamisessa ja siihen liittyvässä kiinteistöstrategiassa. Hyvinvointialueen lainanottovaltuus ei käytännössä mahdollista perustason sote-kiinteistöjen ostamista, omaan taseeseen uudisrakentamista tai elinkaarimallityyppisiä ratkaisuja, vaikka ne voisivat olla sekä toiminnallisesti että kokonaistaloudellisesti järkeviä. Alueella on myös nähtävissä lisääntyvää kuntien aktiivisuutta sote-/pela-kiinteistöjen myyntiin liittyen.
- Kokemusperäisesti on osoitettu, että yliopistosairaalan peruskorjaaminen sisäilmaongelmien poistamiseksi on noin 30 % kalliimpaa kuin uudisrakentaminen. Peruskorjaamalla ei myöskään voida usein parantaa toiminnallisuutta, joka lisäisi tuottavuutta ja vaikuttaisi positiivisesti käyttötalouteen. Työnantajalla on velvollisuus varmistaa työntöijien terveellisyys ja turvallisuus. Em. seikat huomioiden OYS 2030 -hankkeen loppuunsaattaminen on kiireellistä, välttämätöntä sekä tuottavuusohjelman toimeenpanon kannalta tarkoituksenmukaista.
- Nykyinen lainsäädäntö ei ohjaa kiinteistöstrategian ja investointiohjelman näkökulmista tarkasteltuna uudistamaan infrastruktuuria käyttötalouden kannalta optimaalisella tavalla ja myös työnantajavelvoitteiden hoitaminen vaikeutuu.
- Hyvinvointialueen tavoitteena on tehostaa tilankäyttöä ja vähentää kiinteistökustannuksia.
- Hyvinvointialue ehdottaa tiivistä vuoropuhelua ministeriöiden kanssa järkevän kiinteistöstrategian ja investointiohjelman luomiseksi.

5.2 Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

I Pelastustoimen valtakunnalliset haasteet

VK haaste 1: Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus

Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus on valtakunnallinen haaste ja ilmenee alueellisesti eri tavoin. Haasteen juurisyyt ovat väestön ikääntymisessä ja suurien ikäluokkien eläköitymisessä sekä työaikajärjestelyihin (varallaolojärjestelyjen purkaminen) ja pelastustoimen palvelutason nostamiseen riittävälle tasolle (aluehallintovirastojen antamat korjausmääräykset toimintavalmiuden korjaamiseksi) liittyvissä asioissa.

Pelastustoiminnan puolella henkilöstön valtakunnallinen saatavuushaaste koskee niin hyvinvointialueiden päätoimista henkilöstöä kuin sopimuspalokuntalaisia. Pätevien hakijoiden saaminen pelastustoiminnan tehtäviin on vaikeutunut. Haasteita on myös onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviin rekrytoinneissa, mutta ne ovat mittakaavaltaan pienempiä pelastustoiminnan haasteisiin nähden.

Sopimuspalokuntalaisten osalta haasteena on saada varmistettua pelastustoiminnan palvelutaso tasaisesti läpi vuorokauden. Se koskee erityisesti II-riskiruudussa (kuten iso taajama, pelastustoiminnan aloittaminen 10 minuutissa hälytyksestä) päiväaikaan tapahtuvia hälytystehtäviä.

Valtakunnallisena henkilöstön saatavuusongelmana pelastustoimessa on tunnistettu myös ruotsinkielisen työvoiman rekryointihaasteet. Ruotsinkielistä pelastusalan koulutusta on ollut tarjolla epäsäännöllisesti eikä työvoimaa ole työmarkkinoilla.

Pelastusopiston puutteellinen täydennyskoulutustarjonta tuotiin usean pelastuslaitoksen toimesta esiin valtakunnallisena haasteena. Koulutusvaje koskee erityisesti onnettomuuksien ennaltaehkäisyn täydennyskoulutustarjontaa.

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

VK haaste 2: Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus

Pelastustoimen toimintavalmiudessa on parannettavaa. Valtakunnallisesti ilmiö keskittyy kasvualueisiin ja niiden suurimpiin kaupunkeihin, missä väestön määrä on kasvanut ja asutus tihentynyt eikä pelastustoiminnan palvelut ole kehittyneet väestökasvun mukana.

Aluehallintovirastot ovat havainneet pelastustoiminnan palvelutasossa huomattavia epäkohtia ja ovat antaneet korjausmääräyksiä toimintavalmiuden kehittämisestä alueen riskejä ja uhkia vastaavalle tasolle eri alueille yhteensä viisi kappaletta.

VK haaste 3: Ympäristövahinkojen torjunnan valmius

Yksi pelastustoimen valtakunnallinen haaste on ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden nostaminen riskejä vastaavalle tasolle. Suomenlahdella ja Saimaan alueella on suuri alusöljy- ja kemikaaliriski, mikä realisoituessaan laajassa mittakaavassa aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa Itämeren alueelle. Vallitseva maailmanpoliittinen tilanne on lisännyt varautumisen tarvetta.

VK haaste 4: Varautuminen väestönsuojeluun

Pelastustoimen valtakunnallisena haasteena on puutteellinen väestönsuojeluun varautumisen taso. Tähän tulee kiinnittää huomiota pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelussa.

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

- **Kahdesta yksi → Uudistaminen → Selviytymisestä kohti kehittämistä**
  - Hallinnon keventäminen, toiminta- ja organisaatiokulttuurien yhdistäminen
- **Palvelutasopäätökset**
  - Vuodelle 2023 hyväksytty 21.11.2022
  - Vuosille 2024–25 laaditaan 1.12.2023 mennessä
- **Pelastustoimen omavalvontajärjestelmä (PelJL 613/2021, 16 §)**
  - Rakentamisprosessi käynnissä, käyttöönotto vuoden loppuun mennessä
- **Seuranta- ja arviointivelvollisuus**
  - Turvallisuuslautakunta, aluehallitus ja aluevaltuusto

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

II Pelastustoimen alueelliset haasteet

Jokilaaksot

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Ongelmia toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamisessa on ollut muutamilla pienellä paloasemilla. Henkilöstön rekrytointi erityisesti harvaan asutuille alueille tuo haasteita toimintaan (0-lähtöjä).

Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys: Järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävästi palvelutuotantoon. Muutoksessa kahden erilaisen pelastuslaitoksen yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa aiheuttaa haasteita palveluiden saatavuuteen ja laatuun.

Oulu-Koillismaa

Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen: Pelastuslaitoksen suorittamassa suunnitelmallisen valvonnan ja turvallisuusviestinnän määrällisten tavoitteiden toteutumisessa on puutteita.

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Pelastustoiminnan toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita. Vuosien 2017–2021 ajan yhtäjaksoisia puutteita ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteiden toteutumisessa oli 10 riskiruudussa ja pelastustoiminnan osalta 5 riskiruudussa.

Aluehallintovirasto on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimelta täydentävää selvitystä toimenpiteistä pelastustoimen palvelutasossa olevien huomattavien epäkohtien ratkaisemiseksi 30.6.2023 mennessä.

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

- **Rahoitus**

- Pelastustoimen palkkaharmonisaatio Pohjois-Pohjanmaalla!
- TA2023 on 2 M€ alijäämäinen
- Öljysuoja- ja Palosuojelurahastojen käytännöt
- Investointien toimitusajat ja ajallinen kohdentuminen

- **Henkilöstö**

- Saatavuus, päätoiminen henkilökunta ja sopimushenkilöstö → työperäinen maahanmuutto??
- Palvelurakenteen uudistaminen
- Kansalliset ongelmat vs. paikalliset ratkaisuyritykset → ministeriöiden tuki?

6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta: YTA-alueyhteistyö tietojärjestelmissä

- YTA-tason yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa tukevien tietojärjestelmien kehittämisessä
  - YTA-alueella Esko Systems Oy:n ratkaisut ovat tällä hetkellä **laajasti käytössä erikoissairaanhoidossa**
  - Esko Systems Oy on kilpailuttanut **sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän yhdessä Pohteen ja Laphan kanssa**. Järjestelmän vaiheittainen käyttöönotto on Pohteella alkanut ja Lapha seurannee perässä.
  - Pohde on APTJ-strategiassaan linjannut, että **Terveydenhuollon Esko otetaan käyttöön myös perusterveydenhuollon järjestelmäksi** vaiheittain vuosina 2024-2025.
- *Pohteelle YTA-alueyhteistyö on tietojärjestelmien kehittämisessä luontevaa ja yhtenäinen tietojärjestelmäpohja helpottaa/helpottaisi konkreettista kehittämistä. Jokainen hyvinvointialue tekee kuitenkin omat järjestelmävalintansa.*
- YTA-tason yhteistyö digiturvallisuuden strategian muodostamiseksi
  - Toimintaympäristö, uhat ja monet riskeistä ovat hyvin yhteneväisiä kaikille YTA-alueen hyvinvointialueille, joten niiden tunnistaminen olisi perusteltua tehdä yhteisesti.
  - Rakennehankkeessa on laadittu hyvinvointialuevalmistelun tueksi **tietoturvan kehittämisohjelma** yhdessä silloisten kuntatoimijoiden sote-johtajien ja -asiantuntijoiden kanssa **jo vuonna 2021**.
- *Laajamittainen hyvinvointialueiden välinen yhteistyö edellyttäisi toteutuakseen kuitenkin **kohdennettua rahoitusta**.*

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta: kansallinen yhteistyö tietojärjestelmissä

- Kansallinen yhteistyö tiedolla johtamisen edistämiseksi
  - Pohde hyödyntää **Istekki Oy:n toteuttamaa tietoallasratkaisua**, jota käyttävät myös Pohjois-Savon ja Pirkanmaan hyvinvointialueet. Sen vuoksi yhteistyö on luontevaa näiden hyvinvointialueiden kanssa etenkin arkkitehtuurin saralla ja teknisissä asioissa.
  - **Kansalliset määritykset ja arkkitehtuuri ohjaavat vahvasti** – nyt ja tulevaisuudessa – tiedolla johtamisen teknisiä ratkaisuja ja raportteja sekä niiden kehittämistä.
  - Pohde hyödyntää soveltuvin osin DigiFinlandin Tietojohtaja.fi-palvelua osana tiedolla johtamisen ratkaisuaan.
- *Kansalliset määritykset ja yhteistyöverkostot ovat jatkossakin Pohteelle tärkeitä. Sen sijaan **toimivia teknisiä alustaratkaisuja on nykyisillä inhouse- sekä markkinatoimijoilla useita** ja hyvinvointialueet ovat ottaneet niitä onnistuneesti käyttöön. DigiFinlandin kehittämien ratkaisuiden tulisi tukea niitä ja välttää päällekkäistä tekemistä.*
- Kansallinen yhteistyö pelastustoimessa ja ensihoidossa
  - Pelastustoimen ja ensihoidon **arkkitehtuuri perustuu jo nyt vahvasti kansallisille ratkaisuille** ja niiden määrä tulee lähivuosina vain lisääntymään.
- *Pohde jatkaa pelastustoimessa ja ensihoidossa kansallisten ratkaisuiden käyttöönottoa.*

7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pohteen talous ja kustannuskehitys

- Arvioitu alijäämä vuodelle 2023 on vähintään arviolta 56 miljoonaa euroa
  - Huomioitava lisäksi
    - 1) Tarkentunut rahoitus (vammapalvelulain viivästyminen)
    - 2) Kertaerien vaikutus sekä
    - 3) Teollisuusliittojen palkkaratkaisun heijastevaikutukset
- Tasapainotustoimet järjestämissuunnitelmassa 40 milj. € ja talousarviossa 40 milj. €
- Uuden yliopistollisen sairaalan rakentamisella olennaisia vaikutuksia talouteen
- Lainanottovaltuuden määrittelyyn ja investointimäärärahojen käytön joustavuuteen sekä ohjaukseen hyvinvointialueella tulisi jatkossa löytää uusia ratkaisuja
- Ensimmäinen taloussuunnittelukausi 2023-2025 on haastava, sen jälkeen tunnusluvut kääntyvät vähitellen parempaan, mikäli tasapainotustoimissa onnistutaan
  - Investoinnit ovat suurimmillaan hyvinvointialueen ensimmäisellä taloussuunnittelukaudella 2023-2025 mm. uuden yliopistosairaalan rakennusinvestointeihin liittyen
  - Investointien vähenemisen myötä lainakanta lähtee vähitellen taittumaan matalammaksi arviolta vuodesta 2026 alkaen, mutta pysyy korkealla tasolla
  - Laskennallinen lainanhoitokate on tasolla 1 arviolta vuonna 2027
  - Arvio on, että toiminnan ensimmäisten vuosien ajan hyvinvointialue joutuu hakemaan vuosittain lisälainanottovaltuutta

Talouden tilannekuvan tarkentuminen

Aikuvuosi 2022 → Kevät 2022 → Syksy 2022 → 3.10.2022

Arvio alijäämästä 40 - 50 milj. €

- Muutuskustannukset ylittävät rahoituksen
- Tunnistettu rahoituksen vaje siirtyyissä kustannuksissa
- Kohoaavat vuokra-kustannukset
- Kasvatavat poistot

Arvio alijäämästä 60 - 80 milj. €

- Kansallinen palikka-ratkaisu tarkentuu
- Korkomarkkinoiden muutos kynnistyy
- Yliopistolaisen sairaalan uusien rakennusten käyttöönottoaikataulu tarkentaa poistojen ajoittumista
- Ukrainan tilanteen vaikutukset vielä epäselvät

Arvio alijäämästä (80) - 120 milj. €

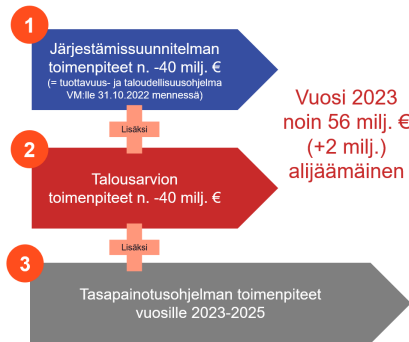
- Korkojen nousu jatkuu
- Sähkön, lämmityskustannusten ja polttoaineiden voimakas hinnan nousu
- Valmistelun eteneminen tarkentaa kuntien kiinteistöjen vuokrakustannusten merkittävää nousua
- Asiakaspalvelujen ostojen voimakas hinnan nousu
- Uusien lakisääteiden tehtävien edellyttämät resurssit suhteessa kansalliseen rahoitukseen tarkentuvat ja nostavat kustannuksia
- ICT-palvelujen ostojen voimakas nousu tarkentuu

Arvio alijäämästä (100) - 140 milj. €

- Hoitajaliittojen palikka-ratkaisu
- Heijastevaikutukset muihin sopimuksiin tarkentuvat

Arvio alijäämästä, mikäli sopeutustoimia ei tehdä

Hyvinvointialueen talouden tasapainotus kolmessa kokonaisuudessa

Talouden tasapaino edellyttää toiminnan ja rakenteiden uudistamista

	TALOUSARVIO 2023	TALOUSSUUNNITELMA 2024	TALOUSSUUNNITELMA 2025
TOIMINTATUOTOT	326 537 093	334 700 520	343 068 033
Myyntituotot	152 501 000	156 313 525	160 221 363
Maksutuotot	101 478 699	104 015 666	106 616 058
Tuet ja avustukset	56 292 749	57 700 068	59 142 569
Muut toimintatuotot	13 310 271	13 643 028	13 984 103
Valmistus omaan käyttöön	3 944 320	3 700 318	3 700 318
TOIMINTAKULUT	2 018 894 469	2 022 018 411	2 027 240 218
Henkilöstökulut	1 015 587 450	1 027 723 300	1 061 583 616
Palvelujen ostot	659 168 623	645 985 251	633 055 546
Asiakaspalvelujen ostot	363 418 006	356 149 646	349 026 653
Muiden palvelujen ostot	295 750 617	289 835 605	284 038 892
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	173 895 610	170 417 698	167 009 344
Avustukset	52 509 610	52 509 610	52 509 610
Muut toimintakulut	117 731 176	115 376 553	113 069 021
TOIMINTAKATE	-1 692 357 377	-1 687 317 891	-1 684 172 185
Valtion rahoitus	1 685 586 372	1 758 272 000	1 835 439 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-11 670 000	-18 000 000	-21 000 000
VIKAT	-18 441 005	52 954 109	130 266 815
Poistot ja arvonalentumiset	38 312 384	63 000 000	66 000 000
Poistojen muutos	851 592	851 592	851 592
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-55 901 797	-9 194 299	65 118 407
Kumulatiivinen yli-/alijäämä		-65 096 096	22 311

Taustaa talouden haasteille:

- Rahoituksen taso vuodelle 2023 ei täysin vastaa kuntien soten ja pelan siirtyviä kustannuksia vuodelta 2022.
- Vuonna 2023 kustannukset kohoavat rahoituksen muutosta selvästi voimakkaammin (esimerkiksi vuokrat, palvelujen ostot ja korkokulut).
- Hyvinvointialueiden erityispiirteitä (muun muassa yliopistosairaalan vastustet ja rakentaminen, sirpalehyvinvointialueen erityispiirteet) ei huomioida rahoituksessa täysimääräisesti.

Laki hyvinvointialueesta 115 §
Taloussuunnitelman tulee olla tasapainossa viimeistään vuonna 2025

Esimerkkejä rahoitusvajeen taustatekijöistä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella vuodelle 2023

Kokonaisuus	Vaikutus Pohjois-Pohjanmaan hva:lla vuodelle 2023
Kaikkia tai useimpia hyvinvointialueita koskevat	
Siirtyvät kustannukset rahoituksen pohjana alle todellisen tason (korjaantuu vain osittain 2024)	20-30 milj. €
Hoitajaliittojen palikka-ratkaisu: aikaistettu ja etupainotteinen palkkaharmonisaatio ja mahdolliset heijastevaikutukset	15-20 milj. €
Kustannustason nousu (inflaatio) yli hva-indeksiin	Sisältyy osin muihin
Vuokra-asetuksen suorat ja välilliset vaikutukset	30-35 milj. €
Lainojen korkomarkkinoiden muutos	12-14 milj. €
Lämmityksen, sähkön ja polttoaineiden hintojen nousu	4-6 milj. €
Pohjois-Pohjanmaan erityispiirteet	
Uuden yliopistolaisen sairaalan rakennuksiin ja hankintoihin liittyvien poistojen kasvu ja mm. kiinteistövero	3 milj. € v. 2024 n. 25 milj. €
Sirpalehyvinvointialueiden muutuskustannukset, mm. etuuskien ja kriteereiden harmonisointi sekä ict-muutoshankituksen vaje	Tarkentuu
Palvelutuottajien hintojen korotussytykset	Tarkentuu
Yliopistosairaallaisa puuttuu rahoituspohjasta	Vähintään n. 17 milj. €

Yhteisvaikutus vähintään n. 100 milj. €

Tarkentuu valmistelun edetessä

8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027

Investointisuunnitelman keskeiset tavoitteet/lähtökohdat:

1. OYS 2030 uudistamisohjelman jatkumisen ja loppuunsaattamisen varmistaminen – tuottavuuden parantaminen uuden teknologian ja toimintatapojen uudistamisella
2. Järjestämissuunnitelman ja palvelutasopäätöksen toimeenpanosuunnitelmien ratkaisujen tukeminen
3. Nykyisen toiminnan ja erityisesti vanhan yliopistollisen sairaalan toimintakyvyn varmistaminen
4. Vuokrakiinteistökannan muutoksiin valmistautuminen
5. Kantasairaalan purkamisen valmistelu

Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027

Investointisuunnitelma (1000 €)	2024	2025	2026	2027	2028	Yht.
Pysyvät vastaavat	188 150	131 386	92 659	84 895	73 196	570 285
Osakkeet ja osuudet	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	10 000
Maa-alueet	1 200	400	400	400	400	2 800
Rakennukset	138 400	96 250	64 750	58 600	47 000	405 000
Laite- ja kalustohankinnat	41 484	29 911	24 114	22 455	23 346	141 309
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	5 066	2 825	1 395	1 440	450	11 176
Muut investoinnit	0	0	0	0	0	0
Investointeja vastaavat sopimukset	56 513	25 429	28 738	21 579	21 579	153 837
Rakennukset	48 000	23 000	25 500	20 000	20 000	136 500
Laite- ja kalustohankinnat	5 153	1 051	1 683	427	427	8 741
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	0	0	0	0	0	0
Muut investoinnit	0	0	0	0	0	0
Vuotuinen vuokravastuiden muutos	3 360	1 378	1 555	1 152	1 152	8 595
Omaisuuksien luovutukset	-145	-230	-110	-295	-165	-945
Laite- ja kalustohankinnat	-145	-230	-110	-295	-165	-945

Investointisuunnitelma 2024-2027 vs. 2023-2026

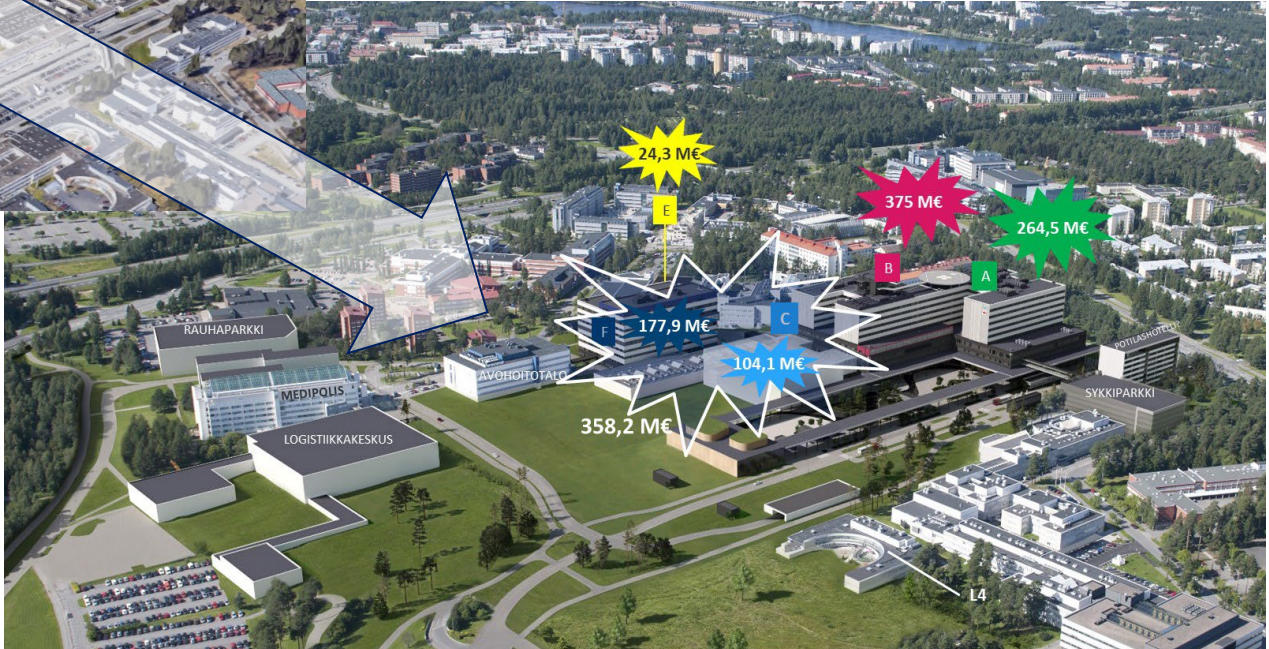
- Uuden sairaalan C–rakennus lisätty investointisuunnitelmaan aluehallituksen 22.11. evästyksen mukaisesti
- Ns. logistiikkakeskus ja Sykkiparkki otettu mukaan informatiivisena – ne tullaan uudelleen arvioimaan myöhemmin
- Uuden sairaalan v:n 2022 toteutuma on pienempi kuin talousarviossa
  - ➔ vaikutuksia A- ja F–rakennuksen kustannusjakoon eri vuosien kesken, kustannusraami ennallaan
- Järjestämisuunnitelma hyväksytty lokakuussa ➔ sen toteuttamisen edellyttämiä investointeja (mm. vaativan asumisen yksiköt) lisätty
- Vuokrasopimusten siirtymäkauden (3+1) tilamuutoksiin ja tilajärjestelyihin varautuminen
- Maa-alueiden osalta varauduttu tonttihakintaan (Potilashotelli, muut hankkeet)
- Investointeja vastaavissa sopimuksissa on varauduttu kunnissa vireillä oleviin (sote&pela) hankkeisiin vuokrausmalli–tyyppisenä/lisä- vuokraus toteutuksena

Rakennusinvestoinnit (1000 €):

+33 000 € +67 250 € +54 250 € + 49 600 €

Kohde	2024	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
Rakennusinvestoinnit yhteensä	138 400	96 250	64 750	58 600	47 000	405 000
Uudisrakentaminen	122 700	79 250	49 250	48 600	37 500	337 300
Rakennus B (vaihe 1.2)	21 100	1 500	1 000	500	0	24 100
Rakennus A (vaihe 1.1)	12 000 ^{+5 000}	1 500	1 000	500 ⁺⁵⁰⁰	0	15 000
Rakennus F (vaihe 2.1)	59 500	22 000 ^{+7 500}	1 000	500 ⁺⁵⁰⁰	500	83 500
Sädehoitoyksikkö	100	0	0	0	0	100
Inframuutokset	3 000	1 000	1 000	1 000	0	6 000
Rakennus C (vaihe 2.2)	14 000 ^{+14 000}	35 000 ^{+35 000}	35 000 ^{+35 000}	35 000 ^{+35 000}	20 000 ^{+20 000}	139 000
L4-tilamuutos/laajennus	1 000 ^{-2 000}	4 000 ^{+1 000}	1 000 ^{+1 000}	0	0	6 000
Logistiikkakeskus	0	250 ⁺²⁵⁰	250 ⁺²⁵⁰	1 000 ^{+1 000}	8 000 ^{+8 000}	9 500
Sykkiparkki (pysäköintilaitos)	0	0	0	100 ⁺¹⁰⁰	9 000 ^{+9 000}	9 100
Järjestämisuunnitelman mukaiset investoinnit	10 000 ^{+10 000}	15 000 ^{+15 000}	10 000 ^{+10 000}	10 000 ^{+10 000}	0	45 000
Muut	15 700	17 000	15 500	10 000	9 500	67 700
Kiinteistöjen tekninen peruskorjaus (omistetut kiinteistöt)	3 500 ⁺⁵⁰⁰	3 500 ^{+1 000}	3 000 ^{+1 000}	3 000 ^{+1 000}	2 500 ⁺⁵⁰⁰	15 500
Äkilliset muutostarpeet ja toiminnalliset tilamuutokset (omistetut kiinteistöt)	5 500 ^{+2 000}	5 000 ^{+2 000}	4 000 ^{+1 500}	3 000 ^{+1 500}	3 000 ⁺⁵⁰⁰	20 500
Infrajärjestelmät	700	500	500	500	500	2 700
Vuokrakiinteistöjen tilamuutokset	6 000 ^{+3 500}	8 000 ^{+5 500}	8 000 ^{+5 500}	3 500 ^{+1 000}	3 500 ^{+1 000}	29 000

OYS 2030 - uudistamisohjelma

9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuosituksset

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta

Viikolla 46 vuonna 2023

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

12. Tilaisuuden päätös

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TIEDOSTA ARVIOINTIIN

tavoitteena paremmat palvelut

Sosiaali- ja
terveydenhuollon
järjestäminen
Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialueella

PÄÄTÖSTEN TUEKSI 24/2022

Alueellinen
asiantuntija-arvio,
syksy 2022

Julkaisu vapaa 31.1.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaryhmä

Arvioinnin vastuuhenkilönä on toiminut arviointijohtaja, dosentti **Nina Knape**.

Asiantuntija-arvioita ovat laatineet seuraavat arviointipäälliköt:

Katja Croell – Pohjanmaan hyvinvointialue, Satakunnan hyvinvointialue, Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Tiina Hetemaa – Helsingin kaupunki, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Jaana Leipälä – Etelä-Savon hyvinvointialue, Keski-Suomen hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue

Tuulikki Louet-Lehtoniemi – Kainuun hyvinvointialue, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, Lapin hyvinvointialue, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Hannele Ridanpää – Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue

Taru Syrjänen – Etelä-Karjalan hyvinvointialue, HUS-yhtymä, Kymenlaakson hyvinvointialue, Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Arviointityötä on koordinoanut kehittämisspäälikkö **Vesa Syrjä**. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus -osion vastuuhenkilönä on toiminut erityisasiantuntija **Jutta Nieminen**. Arvioinnin viestinnästä on vastannut viestintäpäällikkö **Jari Kirsilä**, julkaisemisesta suunnittelija **Päivi Kiuru** ja tietopohjasta asiantuntija **Tuuli Suomela**.

Päätösten tueksi 24/2022

ISBN: 978-952-343-959-7 (verkko)

ISSN: 1799-3946 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-959-7>

Sisällys

Lukijalle	4
Asiantuntija-arvio	5
Väestö ja palvelutarve	7
Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen	10
Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys	13
Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet	16
Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus	19
Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus	24
Menetelmät ja laatuseloste	29
Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto	31

Lukijalle

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on 1.7.2021 voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) mukaisesti laatia vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti, yhteistyöalueittain ja hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sosiaali- ja terveysministeriön, valtiovarainministeriön, sisäministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa, joissa tarkastellaan kunkin alueen järjestämisvastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamista.

Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy vuoden 2023 alusta kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Lisäksi Helsingin kaupungilla säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja HUS-yhtymällä on erikseen säädetty järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon liittyvistä tehtävistä omalla alueellaan. THL:n kesän ja syksyn 2022 aikana laatimissa arvioissa tarkastellaan uusien hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen lähtötilannetta.

THL:n laatimat arviot perustuvat sekä määrälliseen että laadulliseen aineistoon. Arvioinnissa on hyödynnetty aluekohtaisia indikaattoritietoja, joista merkittävä osa pohjautuu kansalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuusmittaristoon (KUVA). Mittariston tarjoamat indikaattoritiedot sekä niiden alueellinen ja valtakunnallinen kehitys on raportoitu THL:n vuoden 2022 alkupuolella julkistamassa [Sotekuva.fi](https://www.sotekuva.fi)-verkkopalvelussa. Asiantuntija-arvion KUVA-mittaristoon perustuva tietopohja on ajankohdan 17.6.2022 mukainen.

Arviointien keskeisenä tietopohjana ovat toimineet lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavainnot. Ajantasaisen tilannekuvan muodostamisessa on hyödynnetty alueiden hallinnollisia dokumentteja sekä kansallisten viranomaisten tuoreimpia laskelmia ja selvityksiä. Hyvinvointialueiden tilannekuvan tulkintaa on syvennetty ja täydennetty keskusteluissa, joita on käyty hyvinvointialueiden valmistelusta vastaavien toimielinten edustajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista järjestämisvastuussa olleiden kuntayhtymien ja kuntien edustajien kanssa.

Kiitämme lämpimästi Pohjois-Pohjanmaan alueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita erinomaisesta yhteistyöstä ja panostuksesta arviointiimme työntäyteisessä hyvinvointialueiden toimeenpanovaiheessa. Kiitos myös sosiaali- ja terveysministeriön ohjausyksikön, Valviran, aluehallintoviranomaisten ja THL:n asiantuntijoille arvokkaasta tuesta.

Helsingissä 31.1.2023

Nina Knape
Arviointijohtaja

Tuulikki Louet-Lehtoniemi
Arviointipäällikkö

Asiantuntija-arvio

Nuori väestö sairastaa keskimääräistä enemmän

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella oli vuoden 2021 lopussa noin 416 000 asukasta, joista puolet asui Oulussa. Väestö on nuorta, mutta sairastaa keskimääräistä enemmän. Työikäinen väestö eläköityy työkyvyttömyyden vuoksi keskimääräistä useammin.

Strategista pohjatyötä tehty jo vuosia

Hyvinvointialueella palvelut tullaan järjestämään kuudella maantieteellisellä alueella: Oulu, Lakeus, Rannikko, Koillismaa, Oulunkaari ja Oulun eteläinen. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuolto jakaantuu viiteen toimialueeseen: perhe- ja sosiaalipalvelujen ja OYS-psykiatrian toimialue, terveyden- ja sairaanhoidon palvelujen toimialue, ikäihmisten palvelujen toimialue, vammaispalvelujen toimialue ja OYS-sairaala-palvelujen ja ensihoidon toimialue. Alueita palvelevat läpileikkaavat sairaanhoidollisten palvelujen, kuntoutuspalvelujen ja laboratoriapalvelujen toimialueet. Muun muassa tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiovastuu on professio-ohjauksella, millä turvataan lääketieteen, hoitotieteen ja -työn ja sosiaalityön kokonaisuudet. Yliopistollisen sairaanhoidon kokonaisuus vastaa yliopistolliselle sairaalalle määrättyjen tehtävien suorittamisesta.

Hyvinvointialuestrategiassa on määritelty alueen kriittiset palveluntarpeet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteet. Seurantaan varten on määritelty painopisteittäin keskeiset indikaattorit. Järjestämissuunnitelma määrittelee väestöryhmäkohtaiset palvelukokonaisuudet. Suunnitelma toimii uudistamisohjelmalla sekä lisälainanottovaltuuden ehtoon liittyvänä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmalla. Keskeisenä tavoitteena on ennaltaehkäisevien ja perustason palvelujen vahvistuminen. Suunnitelma sisältää selkeät linjaukset muun muassa palvelurakennemuutoksista, kuten ikäihmisten tehostetun palveluasumisen vähentämisestä ja yhteisöllisen asumisen lisäämisestä.

Henkilöstöpula johtaa hoito- ja palveluvajeeseen

Erikoissairaanhoidon sairaanhoitajien ja yksityisten palveluyksiköiden lähihoitajien saatavuudessa on ollut erityisen suuria ongelmia. Sosiaalihuollon erityisasiantuntijoiden ja ammattihenkilöiden saatavuusongelmat ovat kärjistyneet sosiaali- ja vanhuspalveluissa myös henkilöstömitoitusta koskevien lakimuutosten takia. Resurssipula psykologeista hankaloittaa merkittävästi lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen järjestämistä alueella. Perinteisten työpaikan veto- ja pitovoimaa kehittävien keinojen lisäksi alueella tehdään yhteistyötä Pohjois-Suomen yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Sosiaalityöntekijä- ja psykologikoulutusta on lisätty Oulun ja Lapin yliopistoissa.

Strategisella tasolla yhteensovitetut kokonaisuudet

Hallintosääntö ohjaa yhteistyöhön ja yhteiseen kehittämiseen. Henkilöstöorganisaation toimialueet noudattelevat pääosin tavanomaista jakoa, josta poikkeavat ainoastaan perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS-psykiatria-toimialue. Toimintoja integroivan toimialueen valmistelun ja muutosprosessin tueksi sekä palvelujärjestelmämallin ja henkilöstön osallisuuden varmistamiseksi on perustettu erillinen seurantaryhmä.

Järjestämisen tason palvelukokonaisuuksia ovat kotona ja arkiympäristössä tapahtuva tuki ja palvelut (lapset, nuoret ja perheet, ikäihmiset, vammaiset ja mielenterveys- ja päihdeasiakkaat), tarpeen mukaiset soite-keskukset, hyvinvointialueen yhteiset palvelut (sairaalat, päivystys, laitoshoido, sairaanhoidolliset tukipalvelut, lääkinnällinen kuntoutus, apuvälineet, dialyysi, lastensuojelun laitoshoido) sekä yhteistyöalueen yhteiset palvelut. Ne mahdollistavat laaja-alaisen strategisen tason integraation. Meneillään olevassa Pohjois-Pohjanmaan Tulevaisuuden sotekeskus -ohjelmassa kehitettävät toimintamallit sisältävät myös strategisen tason vahvan integraatiotavoitteen ja yhdessä tekemisen teeman. Palvelujen integraation nykytilanteessa on indikaattoritiedon perusteella parannettavaa.

Palvelujen saatavuudessa ja prosesseissa kuntakohtaisia eroja

Työntekijäpula on osassa aluetta johtanut palvelujen supistamiseen. Hoitotakuussa pysyminen vaihteli kunnittain, ja sosiaalihuollon määräaikaisten noudattamisessa oli suuria haasteita. Erityisen ja yksilöllisen tuen tarpeessa olevien, vaikeahoitoisten kehitysvammaisten asumispalveluista on pulaa. Ikäihmisten palvelujen peittävyyksissä oli kunnittaisia eroja, joita pyritään poistamaan muun muassa yhdenmukaisilla myöntämiskriteereillä. Lapsiperhepalveluiden kokonaisuudessa oli eroja muun muassa erilaisten myöntämisperusteiden sekä epäselvien tai puuttuvien palveluprosessien ja -kuvausten vuoksi.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelma pohjautuu strategisiin tavoitteisiin

Suurin osa alueen kunnista saavutti ylijäämäisen tuloksen valtion tukitoimien ja kunnallisverotulojen hyvän kehityksen ansiosta vuonna 2021. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri saavutti neljän miljoonan euron ylijäämän vuonna 2021. Sairaanhoitopiiriin investointien rahoitukseen nostetut lainat nostivat kuntayhtymän lainakannan 458 miljoonaan euroon. Tulevaisuuden sairaala 2030 -investointihanke vaikeuttaa tulevana vuosina taloutta uudisrakentamisen lisäksi vanhojen rakennusten purku- sekä toiminnan väistöistä koituvilla kustannuksilla.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2023–2027 kokonaisuus on yhteensä 568 miljoonaa euroa. Omaan taseeseen toteutettavista investoinneissa merkittävin on Uusi yliopistollinen sairaala, jonka suunnitelmakauden kustannusarvio on yhteensä 291 miljoonaa euroa. ICT-investoinnit kohdistuvat uuden sairaalan järjestelmien lisäksi muun muassa tiedolla johtamisen tukeen, digitalisaation edistämiseen sekä infrastruktuuriin. Lainanottovaltuus vuodelle 2023 riittää kattamaan alueen investointisuunnitelman sisältämät investoinnit vuodelle 2023.

Vuonna 2020 alueen sosiaali- ja terveydenhuollon asukaskohtaiset nettomenot olivat lähes maan keskitasoa, eivätkä palvelutarve ja palvelutarpeeseen suhteutetut sote-menot poikenneet maan keskitasosta.

Valtiovarainministeriön syyskuun 2022 rahoituslaskelmien mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kokonaisrahoitus on 1 711 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueelle siirtyvät kustannukset ovat laskennallista rahoitusta matalammat. Alueen väestön arvioitu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve vuodelle 2023 on maan keskitasoa. Alueen rahoitusta kasvattavat rahoituskriteereinä käytettävät olosuhdetekijät. Valtion rahoitus säilyy ensi vaiheessa entisellä tasolla, koska siirtymätasaus tasaa siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen eroa. Rahoituksen tulevan kiristymisen vuoksi kustannustehokkaiden palvelujen järjestäminen on entistä tärkeämpää.

Väestö ja palvelutarve

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on asukasluvultaan maan viidenneksi suurin sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäjä. Alueella oli vuoden 2021 lopussa 415 603 asukasta (taulukko 1). Pinta-alaltaan maan toiseksi suurimman alueen väestö on keskittynyt voimakkaasti Oulun seudulle. Puolet väestöstä asuu alueen keskuskaupungissa Oulussa. Vuoteen 2030 ja 2040 ulottuvissa väestöennusteissa alueen väkiluku kasvaa hieman.

Pohjois-Pohjanmaan väestö on muuhun maahan verrattuna nuorta. Alle 18-vuotiaiden osuus väestöstä on maan suurin ja syntyvyys maan toiseksi suurin. Lasten ja nuorten osuus väestöstä on kuitenkin koko maan tavoin vähenemässä. Yli 75-vuotiaiden väestöosuus on maan pienimpien joukossa, mutta kasvaa vuoteen 2030 mennessä keskimääräistä nopeammin. Ruotsinkielisen ja ulkomaalaistaustaisen väestön osuudet Pohjois-Pohjanmaan väestöstä ovat maan pienimpiä.

Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta on Pohjois-Pohjanmaalla lähellä maan keskiarvoa. Pitkäaikaistyöttömyys on yleistynyt selvästi Covid-19-pandemiaa edeltävään aikaan verrattuna sekä koko maassa että Pohjois-Pohjanmaalla. Vaikeasti työllistyvien osuus työikäisestä väestöstä on lähellä maan keskiarvoa, mutta nuorisotyöttömyys on keskimääräistä yleisempää.

Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien osuus alueen väestöstä on hieman suurempi kuin koko maassa keskimäärin, mutta asuntokuntien väliset tuloerot ovat alueella hieman maan keskiarvoa pienemmät. Yhden vanhemman perheiden osuus lapsiperheistä on Pohjois-Pohjanmaalla selvästi koko maata vähäisempi. Samoin toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden lapsiperheiden osuus kaikista lapsiperheistä jää alueella muuta maata huomattavasti pienemmäksi.

THL:n ikävakioimattoman sairastavuusindeksin (2017–2019) mukaan sairastavuus on Pohjois-Pohjanmaalla selvästi keskimääräistä suurempaa alueen muuta maata nuoremmasta ikärakenteesta huolimatta (kuvio 1). Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus työikäisestä väestöstä on Pohjois-Pohjanmaalla suurempi kuin maassa keskimäärin. Menetettyjä elinvuosia mittaava PYLL-indeksi on lähellä maan keskiarvoa.

Alueen perustietoja on kuvattu tarkemmin taulukossa 1.

Taulukko 1. Perustietoja alueen väestöstä

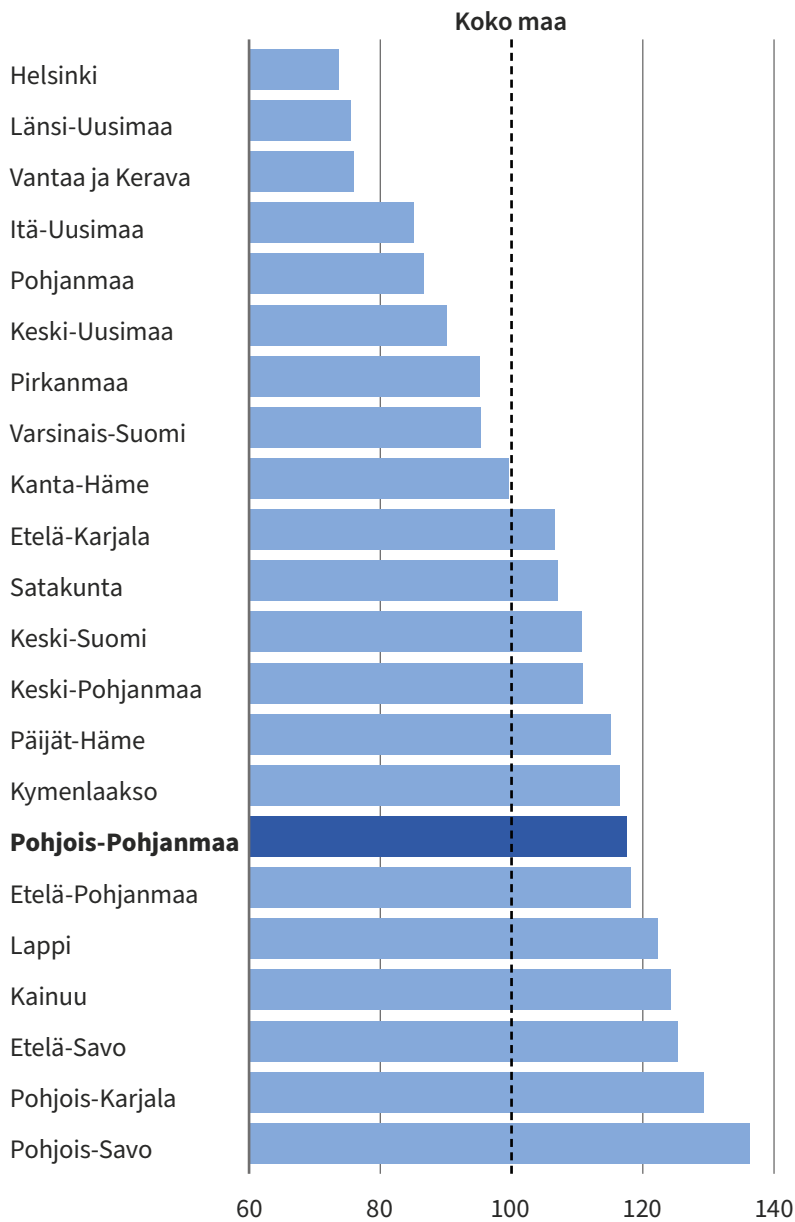
	Pohjois-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi	Koko maa (vaihteluväli)
Väestörakenne					
Väestö 31.12.	415 603	67 915	71 255	176 494	5 548 241 (67 915–658 457)
Väestöennuste 2030	418 307	65 348	65 494	169 391	5 598 821 (65 348–703 540)
Väestöennuste 2040	416 214	62 104	60 312	162 937	5 588 011 (60 312–730 098)
Syntyvyys (yleinen hedelmällisyysluku) *	49,2	51,7	39,5	42,3	40,9 (34,5–51,7)
0–17-vuotiaat, % väestöstä	22,5	22,2	16,7	17,7	18,7 (15,1–22,5)
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	8,9	10,9	13,1	11,4	10,4 (7,1–14,8)
Väestöennuste 2030, 75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	12,9	15,6	19,0	16,2	14,1 (9,2–21,3)
Ruotsinkielinen väestö, % väestöstä 31.12.	0,2	9,0	0,1	0,3	5,2 (0,1–50,6)
Ulkomaalaistaustaiset / 1 000 asukasta	34,4	34,7	36,8	33,2	84,6 (26,9–221,2)
Väestön sosioekonominen asema					
Työttömät, % työvoimasta	11,5	8,8	10,5	12,6	11,4 (6,7–14,3)
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta	3,9	2,7	2,6	3,8	4,1 (1,7–6,1)
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista	4,9	4,0	4,5	5,6	5,3 (3,1–7,2)
Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta	16,0	12,4	14,3	14,8	14,0 (7,3–19,2)
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot *	25,9	23,7	23,7	24,1	27,7 (23,7–33,9)
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä *	19,9	17,3	21,6	24,1	23,3 (15,8–28,0)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä *	1,3	1,2	1,2	1,5	3,0 (1,2–5,4)
Kunnan yleinen pienituloisuusaste *	13,8	11,8	14,0	13,4	12,5 (7,7–17,8)
Väestön sairastavuus					
THL:n sairastavuusindeksi, ikävakiomaton **	117,5	110,8	124,2	122,1	100,0 (73,9–136,1)
Menetetyn elinvuoden (PYLL) ikävälillä 0–80 vuotta / 100 000 asukasta	5 789	5 068	6 859	6 342	5 685 (4 657–7 013)
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista	6,9	6,2	8,7	7,7	5,5 (3,5–8,7)

* 2020

**2017–2019

▲ Taulukossa esitetään väestörakennetta, väestön sosioekonomista asemaa ja väestön sairastavuutta kuvaavia indikaattoritietoja Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueilla ja koko maassa. Indikaattoriarvot on saatu THL:n Sotekuva-palvelusta (sotekuva.fi), ja ne kuvaavat vuoden 2021 tilannetta. Poikkeukset on merkitty erikseen. Väestöennusteet on saatu THL:n Sotkanet-palvelusta (sotkanet.fi), ja Tilastokeskus on laskenut ne vuonna 2021.

Kuvio 1. THL:n ikävakioidun sairastavuusindeksi

◀ Kuviossa esitetään THL:n ikävakioidun sairastavuusindeksi hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungissa ajanjaksolla 2017–2019. Sairastavuusindeksi kuvaa väestön sairastavuutta suhteessa koko maahan, jonka vertailuluku on 100. Mitä pienempi alueen luku on, sitä terveempää väestö on.

Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue muodostuu yhteensä 30 kunnasta. Alueen hallinnoimaksi siirtyy 19 sosiaali- ja terveydenhuollon organisaation ja kahden pelastuslaitoksen toiminnot. Palvelut noin 416 000 asukkaan hyvinvointialueella järjestetään jatkossa kuudella maantieteellisellä alueella: Oulu, Lakeus, Rannikko, Koillismaa, Oulunkaari ja Oulun eteläinen. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmiusaste oli Pohjois-Pohjanmaalla lokakuussa 2022 pääosin yli 60 prosenttia, merkittävistä tehtävistä ainoastaan ICT-valmistelun valmiusaste oli selvästi pienempi, kuten useimmilla muillakin hyvinvointialueilla.¹ Pohjois-Pohjanmaan alueen sosiaali- ja terveydenhuollon jo vuosia tehtyä pitkäjänteistä kehittämistyötä on hyödynnetty ja jatkettu nykyisen lainsäädännön tultua voimaan.

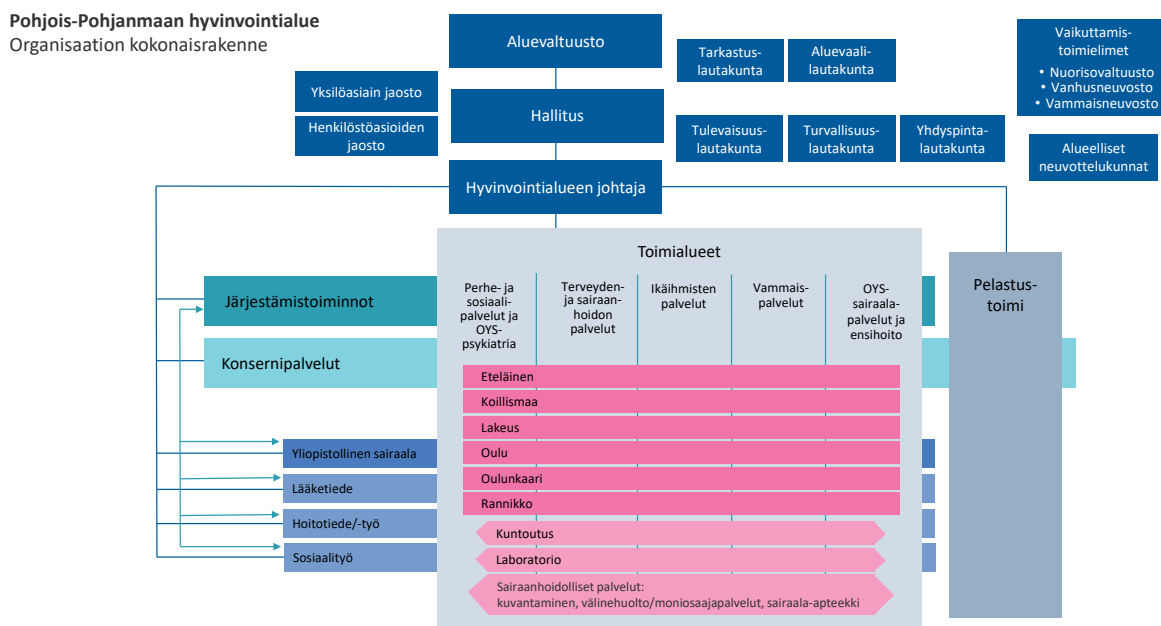
Toimielin- ja henkilöstöorganisaatio

Hyvinvointialueen hallintosääntö hyväksyttiin maaliskuussa 2022. Aluevaltuuston ja -hallituksen lisäksi toimielinorganisaatioissa ovat tulevaisuus-, turvallisuus- ja yhdyspintalautakunnat sekä tarkastus- ja aluevaalilautakunnat. Yksilö- ja henkilöstöasioita käsitellään omissa jaostoissaan. Alueelliset neuvottelukunnat seuraavat ja arvioivat alueellista palvelutoimintaa sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Tulevaisuus-, turvallisuus- ja yhdyspintalautakuntien yleisenä tehtävänä on muun muassa edistää osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä asukaslähtöisyyttä palvelujen järjestämisessä. Vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvostot² (kuvio 1).

Hyvinvointialue ja Pohjois-Pohjanmaan liitto ovat allekirjoittaneet yhteistyösopimuksen yhteisestä nuorisovaltuustosta. Sen perusteella vuoden 2023 alussa aloittava hyvinvointialueen nuorisovaltuusto toimii myös Pohjois-Pohjanmaan liiton nuorisovaltuustona liiton toimialaan kuuluvissa asioissa. Pohjois-Pohjanmaan liiton nykyisen nuorisovaltuuston toiminta päättyy vuoden 2022 lopussa.³

Henkilöstöorganisaatio on jaettu alueen johtoon, konsernipalveluihin, järjestämistoimintojen toimialueeseen sekä pelastustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimialoihin. Sosiaali- ja terveydenhuolto ja kaantuu edelleen viiteen toimialueeseen: perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS-psykiatria, terveyden- ja sairaanhoidon palvelut, ikäihmisten palvelut, vammaispalvelut ja OYS-sairaala ja ensihoidon palvelut. Lisäksi toimintaa palvelevat läpileikkaavat sairaanhoidollisten palvelujen, kuntoutuspalvelujen ja laboratoriopalvelujen toimialueet. Organisaatioon kuuluvat myös professio-ohjauksen lääketieteen, hoitotieteen ja -työn ja sosiaalityön kokonaisuudet. Yliopistollisen sairaanhoidon kokonaisuuden tehtävänä organisaatioissa on vastata yliopistolliselle sairaalalle määrättyjen tehtävien suorittamisesta normien edellyttämällä tavalla.¹

Kuvio 2. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen organisaation kokonaisrakenne

▲ Kuviossa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen organisaation kokonaisrakenne, joka hyväksyttiin maaliskuussa 2022.

Hyvinvointialuestrategiassa ihminen keskiössä

Hyvinvointialuelain 41 §:n mukainen pitkän aikajänteen hyvinvointialuestrategia hyväksyttiin aluevaltuustossa toukokuussa 2022.⁴ Tätä edelsivät jo aiemman sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamishankkeen aikana tehty valmistelu sekä nykyisen lainsäädännön aikana käyty laaja osallistamisen ja kuulemisen kierros. Valmisteluun pääsivät vaikuttamaan asukkaiden lisäksi henkilöstö, luottamushenkilöt, vaikuttamistoimielimet sekä yrittäjä- ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöt.⁴

Hyvinvointialuestrategiassa on määritelty alueen kriittiset palvelutarpeet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteet. Väestön ikärakenteen nopea muutos, lisääntyneet lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointihaasteet, Covid-19-pandemian aiheuttama palvelu-, kuntoutus- ja hoitovelka sekä henkilöstön riittävyyden turvaaminen ovat ongelmia, joihin hyvinvointialueen on etsittävä ratkaisuja. Lisäksi halutaan varmistaa, että lähivuosien siirtymävaihe sujuu hallitusti ja juridisesti turvallisesti. Strategiaan sisältyvät muun muassa vaatimukset palvelujen tarveperusteisesta järjestämisestä, integraatiosta, yhdenmukaistamisesta ja vaikuttavuudesta sekä uudistamisesta ja kehittämisestä. Seurantaa varten on määritelty painopisteittäin keskeiset indikaattorit. Järjestämislain 11 §:n mukainen palvelustrategia sisältyy hyvinvointialuestrategian kokonaisuuteen.⁴

Palvelurakennetta kevennetään

Hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma määrittelee väestöryhmäkohtaisia palvelukokonaisuuksia koskevat tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Suunnitelma hyväksyttiin lokakuussa 2022. Se sisältää neljä järjestämisen palvelukokonaisuutta: kotona ja arkiympäristössä tapahtuva tuki ja palvelut asiakasryhmittäin, tarpeen mukaiset sote-keskukset, hyvinvointialueen yhteiset palvelut sekä yhteistyöalueen yhteiset palvelut. Järjestämissuunnitelma toimii vuosien 2023–2025 uudistamisohjelmalla sekä lisälainanottovaltuuden ehtoon liittyvänä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmalla.⁵

Järjestämissuunnitelma sisältää keinot, joilla hyvinvointialuestrategiassa asetettuun palvelulupaukseen päästään. Suunnitelman keskeisenä tavoitteena on ennaltaehkäisevien ja perustason palvelujen vahvistuminen. Kaikissa kunnissa toimivien sote-keskusten lisäksi asukkaille tarjotaan matalan kynnyksen palveluja kotiin ja asumisympäristöön sekä digitaalinen sote-keskus. Erityispalveluja järjestetään palvelutarpeen mukaisesti. Raskaimpia palveluja, kuten tehostettua palveluasumista tai psykiatrista osastohoitoa, pyritään vähentämään vaiheittain. Palvelujen verkostoa kehitetään laajan kumppanuus- ja yhdyspintatyöskentelyn sekä osallisuuden keinoin.⁵

Järjestämissuunnitelmassa on määritelty palvelut, joista vaiheittain luovutaan tai joita lisätään hyvinvointialuestrategian tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti linkitettyinä tiiviisti strategian ja talouden seurantaan. Jokaiselle suunnitelman sisältämälle keinolle on määritelty mittarit, joiden pohjalta voidaan seurata toteutumista, vaikuttavuutta ja kokonaistilanteen kehittymistä sekä reagoida mahdollisiin muutostarpeisiin. Järjestämissuunnitelman toimeenpanoa varten laaditaan suunnitelmat, joihin liittyy muun muassa alueen asukkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien osallistaminen ja muutoksen tuki.⁵

Palvelukriteerien yhtenäistämistyö käynnistyi edellisellä valmistelukaudella

Palvelukriteerien yhtenäistäminen aloitettiin jo edellisellä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelukaudella. Sosiaalihuoltolain mukaisista sosiaalipalveluista kerättiin kunnissa ja kuntayhtymissä käytössä olevia myöntämiskriteereitä, joiden pohjalta tehtiin palvelukuvausluonnos ja myöntämisperusteet. Palvelujen myöntämisessä, järjestämisessä ja tuottamisessa todettiin olevan eroja. Ikäihmisten palveluissa alueen asiakasrakennetta on tarkasteltu muun muassa RAI-toimintakykyraportteja hyödyntämällä ja vertaamalla tietoja myöntämiskriteereihin.⁶

Hyvinvointialueen tulevaisuuslautakunta päättää hallintosäännön mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhtenäisistä palvelukriteereistä, harkinnanvaraisista asiakasmaksuista ja palveluseteliarvoista aluevaltuuston hyväksymän järjestämissuunnitelman mukaisesti joulukuussa 2022.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

Hyvinvointialueesta tulossa yksi maan suurimmista sote-työnantajista

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle siirtyy vuoden 2023 alusta noin 18 500 työntekijää alueen kuntien ja kuntayhtymien sosiaali-, terveys- ja pelastustoimesta. Eniten eli noin 7 500 henkilöä hyvinvointialueelle tulee Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiristä. Oulun kaupungin siirtyvän henkilöstön määrä on noin 3 700.⁷

Covid-19-pandemia vaikutti edelleen vuonna 2021 monin tavoin alueen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjien henkilöstötilanteeseen. Oulussa jouduttiin palkkaamaan määräaikaista lisätyövoimaa epidemian hallintaan liittyviin tehtäviin. Keskeinen henkilöstötarvetta kasvattava lakimuutos on vanhuspalvelulain henkilöstömitoituksen asteittainen nostaminen tehostetussa palveluasumisessa ja laitoshoidossa vuoteen 2024 mennessä. Lastensuojelulain muutosten myötä lastensuojelun sosiaalityöntekijän enimmäisasiakasmäärää pienennetään asteittain vuoteen 2024 mennessä.⁸

Hyvinvointialue on käynyt vuoden 2023 talousarvion valmistelun yhteydessä yhteistoimintaneuvottelut henkilöstöjärjestöjen kanssa. Talousarvioehdotus sisältää sopeutustoimenpiteitä, joilla on todennäköisesti myös henkilöstövaikutuksia.⁹

Terveyskeskusten lääkäritilanne edelleen maan parhaimpia

Lääkäriliitto selvitti terveyskeskusten lääkäritilannetta syksyllä 2021. Kokonaan hoitamatta olevien lääkärintehtävien osuus kaikista lääkärintehtävistä oli Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella kaksi prosenttia. Vaje pysyi samana edelliseen vuoteen nähden. Lääkärivaje oli alueella selvästi pienempi kuin koko maassa, jossa yli seitsemän prosenttia lääkärintehtävistä oli hoitamatta.¹⁰

Henkilöstön saatavuus heikkenee

Ammattibarometri kertoo työ- ja elinkeinotoimistojen näkemyksen keskeisten ammattien kehitysnäkymistä lähitulevaisuudessa. Pohjois-Pohjanmaan alueella oli syyskuussa 2022 paljon pulaa kuulontutkijoista ja puheterapeuteista, psykologeista, sosiaalityön erityisasiantuntijoista, sairaanhoitajista ja terveydenhoitajista sekä lähihoitajista ja kodinhoitajista. Hieman vähemmän pulaa oli yleis- ja erikoislääkäreistä, hammaslääkäreistä, yli- ja osastonhoitajista, farmaseuteista, sairaankuljetuksen ensihoitajista, muista terveydenhuollon asiantuntijoista sekä sosiaalialan ohjaajista ja neuvojista. Vain muutamien ammattiryhmien, kuten fysioterapeuttien, suuhygienistien ja röntgenhoitajien, kysyntä ja tarjonta olivat ammattibarometrin mukaan tasapainossa.¹¹ Työvoiman saatavuutta vaikeuttaa myös jo lähivuosien eläköitymiskehitys. Kevan kunta-alan eläköitymisennusteen mukaan Pohjois-Pohjanmaan alueella esimerkiksi lähihoitajista ja sairaanhoitajista lähes joka viides jää vanhuuseläkkeelle seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Valvontaviranomaisen mukaan alueen hoitajavaje on pahentunut entisestään vuoden 2022 aikana. Erityisesti erikoissairaanhoidon sairaanhoitajien ja yksityisten palveluyksiköiden lähihoitajien saatavuudessa on suuria ongelmia. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden saatavuusongelmat ovat kärjistyneet vanhustenhuollossa myös henkilöstömitoitusta koskevien lakimuutosten vuoksi. Resurssipula psykologeista hankalittaa merkittävästi lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen järjestämistä alueella.¹²

Alueen keskuskaupungin Oulun hyvinvointipalvelujen toimialalla henkilöstön saatavuustilanne heikkeni vuonna 2021. Ulkoisessa haussa olleiden vakinaisten tehtävien sekä sijaisuuksien täyttäminen oli erityisen vaikeaa, ja tilanne heikkeni edellisestä vuodesta selvästi. Vaikeinta sijaistyövoiman rekrytointi oli kotihoidon tehtävissä. Vakituisten henkilöstön lähtövaihtuvuus lisääntyi. Erityisesti tärkeiden avainryhmien, kuten sairaanhoitajien, lähihoitajien ja sosiaalityöntekijöiden, irtisanoutumiset lisääntyivät edellisiin vuosiin verrattuna.¹³

Sairaanhoitopiirissä oli rekrytointiongelmia muun muassa lastenneurologian ja urologian erikolisaloilla. Suuria vaikeuksia oli myös psykiatrian erikosalalla. Lääkäreitä ja hoitajia on siirtynyt yksityissektorille kevyemmän työn ja paremman ansiotason takia. Hoitohenkilökunnan sijaisten saatavuus oli haastavaa, ja sijaisuuksissa jouduttiin turvautumaan entistä useammin yksiköiden omaan henkilökuntaan. Leikkauksia jouduttiin perumaan ja vuodeosastojen sairaansijoja sulkemaan vuoden 2021 aikana. Hoitohenkilökuntapula kuormitti voimakkaasti myös hoitotyön esimiehiä.¹⁴

Sairauspoissaolot kasvoivat pandemian vuoksi

Sairauspoissaolojen vähentäminen oli vuonna 2021 sekä sairaanhoitopiirin että Oulun kaupungin strategisenä tavoitteena, mutta poissaolot kuitenkin lisääntyivät molemmissa. Kaupungin palveluissa sairauspoissaolot lisääntyivät erityisesti ikäihmisten palveluissa. Selvityksen mukaan hyvinvointipalvelujen työntekijöiden sairauspoissaolot olisivat kuitenkin vähentyneet ilman Covid-19-pandemiasta johtuvia karanteeneja ja eristyksiä. Kaupungin strateginen tavoite työkyvyttömyyseläkemaksujen alenemisesta ei toteutunut.^{13,14}

Järjestäjien suunnitelmat ja toimenpiteet henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden parantamiseksi

Henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia pyritään kehittämään täydennyskoulutuksilla. Sairaanhoitopiirin henkilöstöstä lähes kaksi kolmasosaa osallistui edellisen vuoden tavoin täydennyskoulutukseen. Covid-19-pandemia rajoitti edelleen koulutusten järjestämistä.¹⁴

Sairaanhoitopiiri kehitti työhyvinvointia erityisesti Työterveyslaitoksen kanssa. Sairaanhoitopiiri valittiin myös Suomen aktiivisimmaksi työpaikaksi vuonna 2022. Halu suositella työpaikkaa väheni sairaanhoitopiirissä hieman edellisvuodesta ja jäi alle tavoitteen.¹⁴

Henkilöstön veto- ja pitovoimaisuutta on Oulussa pyritty kehittämään useilla toimenpiteillä. Vakituisten henkilöstön määrää on lisätty. Lisäksi on pyritty kehittämään johtamista ja tehty useita paikallisia työ- ja virkaehtosopimuksia kannustavan palkkauksen lisäämiseksi.¹³

Pohjoisen neljän alueen sairaanhoitopiirien yhteisen Tervia-osuuskunnan toiminta vakiintui vuoden 2021 aikana. Osuuskunnan avulla erikoislääkärien työpanosta voidaan tarpeen mukaan jakaa alueen keskussairaaloitten välillä. Tämä vahvistaa mahdollisuuksia säilyttää erikoislääkäriosaaminen koko alueella.¹⁵

Pohjois-Suomen yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään turvaamaan sote-ammattilaisten saatavuus alueella. Sosiaalityöntekijä- ja psykologikoulutusta on lisätty Oulun ja Lapin yliopistoissa. Sairaanhoitopiiri tuki opiskelijoita työn opinnollistamisen avulla. Yhteistyötä Oulun ammattikorkeakoulun kanssa tehtiin suuntaamalla opiskelijoille osastohoitotyön markkinointia ja tarjoamalla lisämahdollisuuksia syventävien opintojen harjoitteluun.

Henkilöstö hyvinvointialueen strategiassa

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategiassa vuosille 2023–2030 yksi kaikkiaan neljästä toiminnan painopisteestä on ”Parhaat osaajat”. Alueen tavoitteena on olla arvostettu ja vetovoimainen työnantaja, joka tukee henkilöstön työhyvinvointia ja osaamisen kehittämistä. Tavoitteena on myös henkilöstön osallistuminen ja vaikuttaminen hyvinvointialueen toimintaan ja palvelujen kehittämistyöhön.¹⁶

Työnantajan vetovoimaisuuden indikaattoreina alue käyttää henkilöstön vaihtuvuustietoja sekä sairauspoissaolojen määrää, kehitystä ja kustannuksia. Lisäksi seurataan työhyvinvointi-indeksiä ja työtapaturmaindeksiä. Henkilöstöjohtamisessa seurataan jatkossa henkilöstön koulutus-, kehittämis- ja työhyvinvointisuunnitelmien toteutumista sekä koulutuspäivien määrää.¹⁶

Henkilöstön osallisuutta alueen toimintaan ja palvelujen kehittämiseen on tarkoituksena seurata koulutuspäivien määrällä, koulutuspäivien kustannuksilla, kehittämisideoiden määrällä ja käytäntöönviennin asteella sekä henkilöstön kokemuksilla kehittämistyöhön osallistumisesta.¹⁶

Hoiva-avustajia tarvitaan

THL:n vanhuspalvelulain toimeenpanolain seurannan perusteella ympärivuorokautisen hoivan mitoitusvaateeseen on vastattu lähinnä lisäämällä hoiva-avustajien määrää. Hoitajien työpanosta on myös vapautettu välilliseen hoitotyöhön järjestelemällä tehtäviä uudelleen, ja välittömän työn tekemiseen on palkattu hoiva-avustajia. Mitoituksen nostaminen 0,7:ään vaatii kuitenkin edelleen henkilöstölisäyksiä. Pohjois-Pohjanmaan alueella tämä tarkoittaa noin 260 työntekijän lisäystä, mikäli ympärivuorokautisen hoivan asukaspaikat säilyvät nykyisellään. Mitoitusta koskevaan lainsäädäntöön on esitetty muutosta niin, että hoivan 0,7:n mitoitusta tulisi noudattaa viimeistään 1.12.2023.¹⁷

Mikäli hoiva-avustajia olisi saatavilla, heitä tarvittaisiin THL:n kyselyn mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle seuraavan kolmen vuoden aikana yhteensä 253. Hoiva-avustajien määrää ja tehtävänkuvia rajoittavat kyselyn vastausten mukaan valvontaviranomaisten ohjeet ja kilpailutuksissa käytetyt kriteerit. Sekä julkiset että yksityiset palveluntuottajat haluaisivatkin mieluummin palkata sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä. Palveluntuottajat käyttävät henkilöstön pito- ja vetovoiman parantamiseen pääsääntöisesti perinteisiä keinoja, kuten oppisopimuskoulutusta ja joustavia työaikajärjestelyjä. Muut keinot liittyivät esimerkiksi työnantajakuvan kehittämiseen ja palkkaan.¹⁸

Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet

Strategisella tasolla yhteensovitettavat kokonaisuudet

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 10 § velvoittaa hyvinvointialueet yhteensovittamaan asiakkaiden palvelut kokonaisuuksiksi. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategiset painopisteet vastaavat tähän vaatimukseen hyvin. Keskeisenä järjestämissuunnitelman osana on yhteisasiakkuuksien ja asiakkuuksien hallinnan kuvaaminen. Suunnitelmassa huomioidaan asiakaslähtöinen perus- ja erityistason palvelujen sekä eri palvelusektoreiden integraatio. Alueella on seuraavat järjestämisen tason palvelukokonaisuudet: kotona ja arkiympäristössä tapahtuva tuki ja palvelut (lapset, nuoret ja perheet, ikäihmiset, vammaiset ja mielenterveys- ja päihdeasiakkaat), tarpeen mukaiset sote-keskukset, hyvinvointialueen yhteiset palvelut (sairaalat, päivystys, laitoshoido, sairaanhoidolliset tukipalvelut, lääkinnällinen kuntoutus, apuvälineet, dialyysi, lastensuojelun laitoshoido) sekä yhteistyöalueen yhteiset palvelut. Integroidut palvelukokonaisuudet näkyvät alueen mukaan myös hankintaprosesseissa.¹⁹

Pohjois-Pohjanmaan alueella on ollut moniammatillisten toimintamallien, sujuvien palvelupolkujen ja yhdyspinoilla tapahtuvan toiminnan kehittämiseen tähtäviä hankkeita, kuten POPsoten rakenneuudistushankkeet.²⁰ Lasten ja nuorten palveluita on kehitetty muun muassa Oulun kaupungin ja Oulun yliopistollisen sairaalan palveluiden integraatioselvitysten yhteydessä.²¹ Integraatioselvityksiä on tehty myös oululaisten 75 vuotta täyttäneiden kotona asuvien palveluketjuista. Meneillään olevassa Pohjois-Pohjanmaan Tulevaisuuden sotekeskus -ohjelmassa kehitettävät toimintamallit sisältävät myös strategisen tason vahvan integraatiotavoitteen ja yhdessä tekemisen teeman.²²

Hallintosääntö ohjaa yhteistyöhön

Henkilöstöorganisaation toimialueet noudattelevat pääosin tavanomaista jakoa, josta ainoastaan perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS-psykiatria-toimialue poikkeaa. Toimintoja integroivan toimialueen valmistelun ja muutosprosessin tueksi sekä palvelujärjestelmämallin ja henkilöstön osallisuuden varmistamiseksi on perustettu erillinen seurantaryhmä.²³

Hallintosääntöön on kirjattu johtavien viranhaltijoiden vastuu toimialueiden sekä palvelu- ja vastuualueiden välisestä yhteistyöstä sekä kehittämisestä yhteistyössä muiden professioiden edustajien kanssa. Järjestämisjohtaja vastaa osaltaan sosiaali- ja terveydenhuollon integroidun palvelukokonaisuuden toteutumisesta, ja yliopistosairaalojohtaja ohjaa ja yhteen sovittaa osaltaan yliopistollisen sairaalan ja muiden terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden tarkoituksenmukaista työnjakoa ja yhteistyötä.²⁴

Yhdyspintatyö vahvistuu kumppanuuden pohjalta

Pohjois-Pohjanmaan alueen strategian mukaisesti järjestämissuunnitelman jokaiseen palvelukokonaisuuteen sisältyvät myös kumppanuus ja osallisuus. Palvelujen verkostoa valmistellaan ja uudistetaan yhteistyössä kuntien, yritysten ja järjestöjen, Kelan, työvoimahallinnon, seurakuntien sekä yliopistojen ja muiden oppilaitosten kanssa. Alueella on jo olemassa esimerkiksi lasten, nuorten ja perheiden palveluiden yhteistyörakenteita, kuten perhekeskustoiminnan koordinointi ja LAPE-työryhmät. Hyvinvointialue on tehnyt päätöksen perustaa alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä, joka yhdistää opiskeluhuollon lisäksi nämä jo toimivat rakenteet yhdessä koordinoitavaksi.²⁵

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen rakennetta uudistetaan

Pohjois-Pohjanmaalla hyväksyttiin vuonna 2019 maakunnan yhteinen hyvinvointisopimus, joka on voimassa vuoteen 2025. Se määrittelee muun muassa yhteistoiminnan periaatteet.²⁶ Kaikissa alueen kunnissa on nimetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyshenkilö ja -työryhmä. Pohjois-Pohjanmaalla uudistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita osana Tulevaisuuden sote-keskus -hanketta, jotta ne vastaisivat paremmin uudenlaiseen toimintaympäristöön. Vahvistamalla hyvinvointialueen, kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyötä ja kohdentamalla sitä alueen asukkaiden hyvinvointiin vähennetään tulevaisuuden palvelutarvetta.²⁷

Integraation kehittymistä seurataan

Hyvinvointialueen strategiassa on asetettu indikaattorit integraation kehittymisen seurantaan. Palvelujen sujuvuutta arvioidaan asiakas-, henkilöstö- ja sidosryhmänäkökulmista. Oleellista on myös, miten palveluketjujen kustannukset kehittyvät. Moniammatillisuuden toteutumista seurataan henkilöstön kokemuksen avulla.²⁸

Palvelujen integraation nykytilannetta kuvaavia indikaattoreita on taulukossa 2. Hoitoketjujen toimivuutta voidaan arvioida pitkäaikaissairauksien vuoksi kertyneiden vuodeosastohoitojaksojen määrällä, joka oli Pohjois-Pohjanmaalla maan keskitasoa korkeampi. Diabeteksen vuoksi kertyneitä hoitojaksoja oli eniten koko maassa. Skitsofreniaa tai kaksisuuntaista mielialahäiriötä sairastavat palasivat vuodeosastohoitoon kuukauden sisällä kotiutumisesta hieman koko maan tasoa useammin. Kotihoidon 75 vuotta täyttäneistä asiakkaista noin joka neljännellä oli päivystysalkuisia sairaalajaksoja. Asiakkaat palasivat akuuttihoitojaksoilta takaisin kotihoitoon kahden kuukauden sisällä hieman keskimääräistä useammin. 75 vuotta täyttäneet käyttivät perusterveydenhuollon päivystystä paljon, mutta maan toiseksi vähiten erikoissairaanhoidon päivystystä. Kunnittain tarkasteltuna luvuissa oli kuitenkin suuriakin eroja. Pohjois-Pohjanmaalla sosiaalipalveluja käyttäneistä muuta maata useampi koki palvelun sujuvaksi. Terveyspalvelut koettiin sujuvaksi koko maata harvemmin (taulukko 2).

Taulukko 2. Indikaattoritietoja palvelujen integraatiosta

Indikaattori	Pohjois-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi	Koko maa (vaihteluväli)
15 v täyttäneiden hoitajaksot vuodeosastolla astman vuoksi / 100 000 asukasta	43,8	80,6	18,8	31,3	25,1 (13,2–80,6)
15 v täyttäneiden hoitajaksot vuodeosastolla diabeteksen vuoksi / 100 000 asukasta	159,9	152,7	111,6	128,5	98,2 (46,0–159,9)
15 v täyttäneiden hoitajaksot vuodeosastolla keuhkohtaumataudin vuoksi / 100 000 asukasta	114,2	128,9	74,3	108,5	87,0 (44,8–166,5)
15 v täyttäneiden hoitajaksot vuodeosastolla sydämen vajaatoiminnan vuoksi / 100 000 asukasta	304,2	206,7	183,3	266,7	244,0 (144,5–448,1)
Kaksisuuntaista mielialahäiriötä sairastavan vuodeosastohoidon uusiutuminen 30 päivän kuluessa, % kotiutuneista	26,0	10,4	28,5	20,3	22,5 (8,4–28,7)
Skitsofreniapotilaan vuodeosastohoidon uusiutuminen 30 päivän kuluessa, % kotiutuneista, vakioitu	30,8	28,8	37,9	30,8	26,4 (15,0–37,9)
Koki palvelun sujuvaksi, % sosiaalipalveluita käyttäneistä *	59,0	55,6	58,3	54,5	51,6 (43,4–59,0)
Koki palvelun sujuvaksi, % terveyspalveluita käyttäneistä *	52,8	50,8	50,9	50,8	54,3 (49,5–60,8)
Kotihoidon asiakkaan tilanne 2 kk akuuttisairaanhoidon joutumisen jälkeen (takaisin kotihoidossa), % *	73,5	72,6	68,2	70,6	67,3 (37,7–77,8)
Kotihoidon 75 v täyttäneet asiakkaat, joilla päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja, % vastaavanikäisistä kotihoidon asiakkaista *	24,8	28,4	21,9	27,1	23,6 (10,8–32,6)
Päivystyskäynnit perusterveydenhuollossa (ml. yhteispäivystys) / 1 000 asukasta	509,1	305,9	409,2	829,7	448,9 (130,5–1082,4)
Terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli 10 kertaa vuodessa käyneet, % terveyskeskuslääkärin vastaanotolla käyneistä	0,7	0,3	0,2	0,7	0,6 (0,2–1,3)
Organisaatioiden välisen tiedonvaihdon toimivaksi kokeneet lääkärit, % vastanneista **					12,2

* 2020

** Potilastietojärjestelmät lääkärin työvälineenä -kyselytutkimus (THL) ajalta 2010-2021, tieto päivitetty 11.2.2022. Kohdejoukkona työikäiset, Suomessa asuvat ja potilastyötä tekevät lääkärit Lääkäriliiton rekisteristä. Käytettävissä vain koko maan tieto.

▲ Taulukossa esitetään palvelujen integraatiota kuvaavia indikaattoriarvoja Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueilla ja koko maassa. Indikaattoriarvot on saatu THL:n Sotokuva-palvelusta (sotokuva.fi). Luvut kuvaavat vuoden 2021 tilannetta. Poikkeukset on merkitty erikseen.

Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Sote-järjestämislain (612/2021) 4 §:n mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on tunnistanut ja huomionnut järjestämissuunnitelmassa ne palvelukokonaisuudet, joita yhdenmukaistamalla päästään yhdenvertaisiin palveluihin.

Henkilöstön saatavuusongelma sekä koronapandemia aiheuttivat hoitovajetta

Valvontaviranomaisen mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella työntekijäpula johti varsinkin kesän 2022 aikana toimintojen supistamiseen. Lisäksi koronapandemian aikana kasvaneet hoitojonot vaikuttivat kokonaistilanteeseen niin, että hoitotakuu ei kaikilta osin toteutunut.²⁹ Keväällä 2022 varhaisimman yhteydenoton jälkeen lääkärin fyysiselle vastaanotolle pääsi viikossa 36 prosenttia ja etävastaanotolle 43 prosenttia (taulukko 3). Hoitoonpääsy toteutui alueella maan keskitasoa heikommin. Oulun kaupungissa keskimääräinen odotusaika kiireettömälle lääkärin vastaanottoajalle oli maaliskuussa 33 vuorokautta.³⁰ Kuusamossa odotettiin lääkärin vastaanotolle pääsyä vastaavaan aikaan keskimäärin kuukausi.³¹

Yli kolme kuukautta kiireettömälle vastaanotolle pääsyä hyvinvointialueella odottaneiden osuus oli maan keskitasoa, kuntien välillä oli kuitenkin suuriakin eroja. Palveluja tarvinneista riittämättömästi hoitajan tai lääkärin palveluja ilmoitti saaneensa hieman harvempi kuin maassa keskimäärin (taulukko 4).

Alueen antaman arvion mukaan hoitoon pääsyn tilannetta ei voida luotettavasti vielä arvioida THL:n hoitoonpääsy tietojen perusteella. Kiireettömien käyntien kirjaaminen ei ole kaikilla alueilla luotettavalla tasolla. Tilanne on kuitenkin parantumassa kirjaamiskoulutusten myötä.

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä ympärivuorokautista päivystyspistettä. Oulun yliopistollisessa sairaalassa ja Oulaskankaan sairaalassa Oulaisissa toimivat yhteispäivystykset. Raahessa ja Kuusamossa on järjestetty perusterveydenhuollon ympärivuorokautista päivystystä STM:n myöntämällä poikkeusluvalla. Kuusamossa poikkeuslupa on voimassa vuoden 2024 loppuun. Hyvinvointialue on päättänyt hakea poikkeuslupaa Raahen ympärivuorokautisen päivystyksen jatkamiseksi vuodelle 2023.

Lokakuussa 2021 suun terveydenhuollon kiireettömälle hammaslääkärin vastaanotolle pääsi keskimäärin noin 80 prosenttia kolmessa viikossa, mikä oli huomattavasti yli maan keskiarvon. Kuntien välillä oli suurta vaihtelua. Valvontaviranomaisen mukaan suun terveydenhuollon hoitoon pääsyn osalta tehtiin kanteluja enemmän kuin ennen.^{29,30} Tyytymättömyys hammaslääkärin palvelujen riittävyyteen oli lähes koko maan tasoa (taulukko 4).

Erityistason sairaanhoitoa järjestetään Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lisäksi myös Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymässä sekä Oulun ja Kuusamon kaupungin perusturvapalveluissa. Huhtikuussa 2022 Oulun yliopistollisen sairaalan toimintakyky oli valvontaviranomaisen mukaan kriittinen sairaanhoitajapulan ja työtaistelutoimien takia.²⁹ Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän erikoissairaanhoito sai alkuvuodesta 2022 purettua koronapandemian aikana syntyneet hoitojonot, ja toiminta normalisoitui.³² Kuusamossa erikoissairaanhoidon jonotilanne vaihteli joulukuussa 2021 eri erikoisaloilla kahdesta viikosta kahteen kuukauteen.³¹

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman yhteydessä Pohjois-Pohjanmaalla on ollut vuodesta 2020 käynnissä muun muassa perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn parantamiseen liittyvä hankekokoaisuus, jossa on pilotoitu vastaanottojen moniammatillista työtapaa. Hyvinvointialue haki Suomen kestävän kasvun ohjelmaan liittyvälle Digitaaliset palvelut hoitotakuun edistäjänä Pohjois-Pohjanmaalla -hankkeelle jatkoa vuosille 2023–2025.³³

Sosiaalihuollon määrärajoissa pysyminen haasteellista

Henkilöstövaje ja työntekijöiden vaihtuvuus näkyivät esimerkiksi siinä, että Oulun kaupungilla oli haasteita pysyä sosiaalihuoltolain mukaisissa palvelutarpeen arviointien ja hakemusten käsittelyn määrärajoissa.³⁴ Valvontaviranomaisen mukaan sama ongelma näkyi koko hyvinvointialueella: kun kelpoisuusehdot täyttäviä työntekijöitä ei ole saatavilla riittävästi, käsittelyajat venyvät.²⁹ Hyvinvointialueen järjestämissuunnitelman mukaan sosiaalipalvelujen saatavuutta kehitetään muun muassa sovittamalla yhteen työttömien palvelut, kuntoutus ja hoito sekä laatimalla yhteiset palvelukuvaukset ja kriteerit. Ensisijaiset sosiaalipalvelut järjestetään monialaisten palvelujen sote-keskuksissa, joko lähi- tai digitaalisena palveluna.³⁷

Valvontaviranomaisen mukaan alueella oli vaikeuksia järjestää erityisen ja yksilöllisen tuen tarpeessa olevien, vaikeahoitoisten kehitysvammaisten asumista. Osin tästä syystä esimerkiksi Oulun kaupungilla on edelleen kehitysvammaisten pitkäaikaista laitoshoidtoa. Järjestämissuunnitelman mukaan omaa palvelutuotantoa on tarkoitus lisätä.^{29,34,37}

Ikäihmisten palvelujen peittävyksissä eroja

Vanhuspalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisissa määrärajoissa pysyttiin Oulun kaupungissa alkuvuoden 2022 aikana pääosin hyvin. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymässä osa myönteisen palvelupäätöksen saaneista joutui odottamaan asumispalvelupaikkaa yli 90 päivää. Palvelujen järjestämiseen aiheutti haasteita pahentunut resurssivaje.³⁷ Valvontaviranomaisen mukaan Pohjois-Pohjanmaalla henkilöstöpula vaikeutti ikäihmisten asumispalveluja ja asukaspaikkoja jouduttiin jättämään täyttämättä, jotta vaadittava henkilöstömitoitutus toteutuisi. Tämä lisäsi kotihoidon kuormitusta.²⁹

Kotona asuvien osuus 75 vuotta täyttäneistä oli vuonna 2021 Pohjois-Pohjanmaalla maan toiseksi pienin, 91 prosenttia. Ikäihmisten palvelujen peittävyys kuitenkin vaihteli kunnittain. Vuonna 2020 säännöllistä kotihoitoa saavien osuus 75 vuotta täyttäneistä oli maan kolmanneksi suurin, 19 prosenttia. Alueen sisällä kunnittaista vaihtelua oli 13 prosentista noin 35 prosenttiin. Vuonna 2022 tehdyssä hyvinvointialueen omassa nykytilaselityksessä kuntien välillä oli eroja esimerkiksi etäkotihoitossa.³⁶

Yhteisöllisessä asumisessa oli alueen oman tiedon mukaan yhteensä 309 paikkaa.³⁷ Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden osuus 75 vuotta täyttäneistä oli kahdeksan prosenttia, maan keskitasoa korkeampi. Kuntien välillä oli tässäkin suuria eroja, 5,5 prosentista 14,2 prosenttiin. Laitoshoidossa olevien osuus, 0,8 prosenttia, oli vuonna 2021 maan suurin. Hyvinvointialueen järjestämissuunnitelmassa on huomioitu väestön ikääntyminen ja sen myötä kasvava tarve palveluille. Alueella ikäihmisten palvelurakenne on raskas, ja tarvetta esimerkiksi yhteisölliseen asumiseen on olemassa.³⁷

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin pääsyssä suuria haasteita

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämisohjelma kokoaa hyvinvointialueen toiminnot yhteen perhekeskustoimintamallin mukaisesti. Tavoitteena on, että kaikissa sote-keskuksissa toimii monialainen, verkostomainen, varhaiseen tukeen ja perhelähtöiseen palveluohjaukseen perustuva perhekeskus.³⁸ Lapsiperhepalveluiden kokonaisuudessa oli nykytilanteen kuvauksen perusteella eroja, jotka johtuivat muun muassa erilaisista myöntämisperusteista sekä epäselvistä tai puuttuvista palveluprosesseista ja -kuvauksista.³⁶

Äitiysneuvolan asetuksen mukaiset määräaikaistarkastukset toteutuivat hyvinvointialueella paremmin kuin maassa keskimäärin, tosin kuntien välillä oli suuriakin eroja. Lastenneuvolan laajoja nelivuotiaiden terveystarkastuksia tehtiin alueella hieman keskitasoa paremmin, mutta kunnittainen vaihtelu oli tässäkin suurta. Lapsiperhepalveluiden kotipalvelua alueella järjestettiin hieman keskimääräistä enemmän.

Pohjois-Pohjanmaalla yläkoululaiset pääsivät kouluterveydenhoitajalle hiukan paremmin kuin koulukuraattorille. Lukion 1. ja 2. luokan opiskelijat pääsivät terveydenhoitajalle paremmin kuin ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat (taulukko 4). Valvontaviranomaisen mukaan alueella on esiintynyt, lähinnä henkilöstön saatavuusvaikeuksien vuoksi, pitkäaikaisia ongelmia erityisesti lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin pääsyssä. Hoitovaje syventyi lisää, kun terveydenhuollon henkilöstöä siirrettiin koronaepidemian hallintatyöhön.²⁹ Oulun kaupungin lasten ja nuorten perustason mielenterveyden hoitoon ei pystytty riittävästi vastaamaan. Jonoja syntyi, ja hoidon aloitukset viivästyivät.³⁴ Raahan seudun hyvinvointikuntayhtymän alueella asetusten mukaisia kouluterveydenhuollon terveystarkastuksia jouduttiin siirtämään koronatyön vuoksi.³⁹

Pääsyä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lastenpsykiatrialle odotti lokakuussa 2022 yhteensä 90 lasta. Heistä yli kolmannes oli odottanut yli kolme kuukautta. Sairaanhoitopiirin nuorisopsykiatrilla ei ollut hoitoa odottavia potilaita lokakuun 2022 lopussa. Keskimääräinen hoidon odotusaika nuorisopsykiatrilla oli 30 vuorokautta.

Pohjois-Pohjanmaalla lastensuojeluilmoitusten määrä oli lähellä maan tasoa. Hyvinvointialueella ilmoitusten käsittely aloitettiin seitsemän arkipäivän sisällä 97 prosentissa tapauksista, ja vireille tulleista palvelutarpeen arvioista 94 prosenttia käsiteltiin kolmen kuukauden sisällä. Muutamalla kunnalla oli määräaikojen noudattamisessa haasteita. Hyvinvointialueella lastensuojelun sijoituksia tehtiin alle maan keskitason. Perhesijoitusten määrä oli maan korkein. Laitossijoitusten määrä oli hieman edelliseen vuoteen verrattuna noussut, mutta oli edelleen alle maan keskitason. Nuorten monimuotoiset päihde- ja mielenterveysongelmat lisäsivät raskaimpien palvelujen käyttöä. Valvontaviranomaisen mukaan sijaishuoltoyksikköjen oli vaikea vastata haasteellisesti käyttäytyvien lasten ja nuorten tarpeisiin eikä paikkoja ollut riittävästi.²⁹

Aikuisten mielenterveyden ongelmat lisääntyneet viime vuosina

Perusterveydenhuollon avohoidon mielenterveysperusteisten käyntien (muiden kuin lääkärin luona) määrä on kasvanut hyvinvointialueella viime vuosien aikana. Alueen kuntien välillä oli kuitenkin suuria eroja. Lääkärikäyntien määrä on pysytellyt lähes samana. Oulun kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluihin voi hakeutua ilman lähetettä. Muiden kuntien käytänteet vaihtelevat. Psykiatrian avohoidon käyttö oli alueella alle maan keskitason, mutta 18–24-vuotiaiden laitoshoidon määrä oli yli maan keskitason ja korkeampi kuin edellisenä vuotena. Mielenterveysongelmallisille tarkoitettua tuettua asumista järjestettiin enemmän kuin ympärivuorokautista palveluasumista. Oulun kaupungilla toimii ensisuoja, joka tarjoaa päihdeasiakkaalle tai asunnottomalle kynnyksettömästi normaaliin elämään liittyviä palveluja. Päihdehuollon palveluita alueella käytettiin keskimääräistä vähemmän.

Asukkaiden tarpeet edellä

Rakenneuudistushankkeen aikana tehtiin asukas-, henkilö- ja järjestökyselyt, joiden vastauksista nousi esiin erityisesti lähipalveluiden turvaaminen myös harvaan asutuilla alueilla.⁴⁰ Hyvinvointialueen valmisteluvaiheessa selvitettiin muun muassa avopalvelujen järjestämisen, saatavuuden ja saavutettavuuden katvealueet.³⁶ Valmistelun pohjalta järjestämissuunnitelmassa linjataan muun muassa, että sote-keskuspalvelut järjestetään jokaisessa alueen kunnassa, kunkin alueen asukkaiden tarpeiden mukaan. Digitaalinen sote-keskuspalvelu lisää saavutettavuutta. Digitaalisia palveluja kehitetään ja otetaan käyttöön kaikissa Pohjois-Pohjanmaan Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -kehittämishjelmissä. Yhdenvertaisten palvelujen ehtoina ovat yhtenäiset myöntämiskriteerit ja asiakasmaksujen määräytymisperusteet sekä asukkaille suunnattu yhtenäinen neuvonta ja ohjaus sekä palveluneuvonta. Painopisteen on tarkoitus siirtyä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, varhaiseen tukeen sekä kotiin ja arkiympäristössä annettaviin fyysisiin tai digitaalisiin palveluihin.³⁷

Taulukko 3. Odotusaika perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin vastaanotolle (% kaikista kiireettömistä käynneistä)

	0-7 vuorokautta		8-14 vuorokautta		15-30 vuorokautta	
	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit
Kaikki palveluntuottajat	44	55	9	12	16	13
Helsinki	60	41	5	20	16	21
Itä-Uusimaa ^{1,2}	4-41	21-81	2-26	11-19	4-36	6-29
Keski-Uusimaa	60	78	12	7	11	5
Länsi-Uusimaa ¹	17-76	30-89	5-25	5-21	8-43	2-25
Vantaa ja Kerava ¹	43-71	62-73	4-12	11-15	10-24	10-15
Etelä-Karjala	26	28	19	11	23	13
Kymenlaakso	40	37	10	18	18	23
Päijät-Häme ²	22	16	6	7	11	7
Pohjois-Savo	38	59	16	20	27	18
Keski-Suomi ³	34	44	11	19	27	22
Etelä-Savo	42	31	9	14	15	13
Pohjois-Karjala	58	94	16	4	14	1
Pirkanmaa ³	43	57	9	14	21	19
Kanta-Häme	35	38	12	15	14	14
Etelä-Pohjanmaa	53	45	7	10	9	6
Varsinais-Suomi	42	57	10	13	18	18
Satakunta	57	57	11	15	13	12
Pohjanmaa ⁴	51	51	12	8	21	7
Pohjois-Pohjanmaa⁵	36	43	8	11	15	12
Keski-Pohjanmaa ⁴	49	61	19	14	15	6
Kainuu	75	69	9	5	5	4
Lappi ⁵	43	61	12	9	17	7

¹ Tiedot kunnittain, taulukossa ilmoitettu suurin ja pienin arvo

² Myrskylän ja Pukkilan kuntien tiedot sisältyvät Päijät-Hämeen lukuihin

³ Kuhmoisten kunnan tiedot sisältyvät Keski-Suomen lukuihin

⁴ Kruunupyyn kunnan tiedot sisältyvät Keski-Pohjanmaan lukuihin

⁵ Simon kunnan tiedot sisältyvät Pohjois-Pohjanmaan lukuihin

▲ Taulukossa esitetään odotusajat perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin vastaanotolle prosentiosuutena kaikista kiireettömistä käynneistä tammi-toukokuussa 2022. Odotusaika lasketaan varhaisimmasta kontaktista toteutuneeseen käyntiin. Fyysiset asioinnit ja etäasioinnit on jaoteltu erikseen. Tiedot esitetään hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja kaikkien palveluntuottajien tasolla. Tiedot perustuvat THL:n Perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitus -tietoihin (Avohilmo).

Taulukko 4. Palveluja riittämättömästi saaneiden osuus palveluja tarvinneista

	Ei ole päässyt yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana (%-osuus oppilaista tai opiskelijoista)				Vastaanottopalveluja riittämättömästi saaneiden osuus (%) palveluja tarvinneista			Palveluja riittämättömästi saaneiden osuus (%) palveluja tarvinneista			
	Koulu-kuraattorille	Kouluterveydenhoitajalle			Hoitaja-palvelut	Lääkäri-palvelut	Hammas-lääkäri-palvelut	Vanhusten kotihoito-palvelut	Vammais-palvelut	Lapsi-perhe-palvelut	Sosiaali-työn palvelut
	Yläkoulu 8. ja 9. lk	Yläkoulu 8. ja 9. lk	Ammatillinen oppilaitos 1. ja 2. vuosi	Lukio 1. ja 2. vuosi							
Koko maa	10	5	5	4	14	20	24	37	48	35	47
Helsinki	13	7	5	7	17	24	33	52	63	38	60
Itä-Uusimaa	10	6	10	6	14	20	27	38	51	24	45
Keski-Uusimaa	10	7	6	3	14	20	24	42	64	26	47
Länsi-Uusimaa	11	7	5	6	16	19	28	44	40	40	39
Vantaa ja Kerava	13	8	4	4	20	25	24	51	44	33	45
Etelä-Karjala	8	4	3	2	13	21	25	35	48	35	56
Kymenlaakso	5	4	4	0	13	19	23	34	55	20	38
Päijät-Häme	11	6	5	4	16	23	22	42	32	21	45
Pohjois-Savo	10	6	3	3	10	14	19	38	52	27	47
Keski-Suomi	14	5	6	5	11	17	23	32	66	44	48
Etelä-Savo	7	4	3	2	10	18	19	30	36	32	42
Pohjois-Karjala	9	6	6	6	16	23	24	32	43	22	35
Pirkanmaa	9	6	5	5	14	19	24	35	38	49	54
Kanta-Häme	10	5	4	3	11	17	19	40	50	43	47
Etelä-Pohjanmaa	7	4	6	3	9	14	14	24	33	29	36
Varsinais-Suomi	9	5	4	5	11	19	20	36	47	29	63
Satakunta	7	5	3	2	14	21	24	23	44	37	44
Pohjanmaa	9	5	3	7	13	22	23	28	61	33	45
Pohjois-Pohjanmaa	9	5	8	4	13	19	22	39	42	33	32
Keski-Pohjanmaa	7	4	4	3	11	15	22	26	42	25	36
Kainuu	10	5	4	2	14	23	32	40	48	28	53
Lappi	10	4	4	5	12	19	19	43	40	20	42

Yli maan keskiarvon

Maan suurin osuus

▲ Taulukossa esitetään palvelujen saannin riittämättömäksi kokeneiden osuus palveluja tarvinneista hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungissa ja koko maassa. Tiedot perustuvat THL:n Kouluterveyskyselyyn vuodelta 2021 ja kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus FinSoten tutkimuskyselyyn vuodelta 2020.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus

Alueen kuntien talous kohentui valtion tukitoimien ansiosta

Pohjois-Pohjanmaan 30 kunnasta 22 saavutti ylijäämäisen tuloksen vuonna 2021. Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaava asukaskohtainen vuosikate oli 29 kunnalla positiivinen. Kahdeksaa kuntaa lukuun ottamatta (Haapajärvi, Haapavesi, Hailuoto, Ii, Merijärvi, Oulainen, Pudasjärvi, Pyhäntä) kuntien vuosikatteen riittivät kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Asukaskohtainen vuosikate vaihteli -73 eurosta (Haapavesi) 1 073 euroon (Pyhäjoki) asukasta kohti.

Kuntien hyvään tuloskehitykseen vaikuttivat merkittävästi valtion tukitoimet sekä kunnallisverotulojen hyvä kehitys. Vuosina 2020–2021 valtio tuki kuntasektoria koronaviruspandemiasta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten ja tulonmenetysten vuoksi yhteensä yli 5 miljardilla eurolla. Kunnille on aiheutunut ylimääräisiä kustannuksia koronapotilaiden hoidon lisäksi mm. testauksesta, rokotuksesta sekä suojarusteista. Vastaavasti pandemia on kasvattanut hoito- ja palveluvelkaa kiireettömän hoidon resurssien ja toiminnan karsimisen vuoksi.⁴¹

Vuonna 2020 valtio kohdisti koronatuettujen kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin ja korotti kuntien osuutta yhteisöverosta 10 prosentilla. Lisäksi valtionavustuksia myönnettiin sairaanhoitopiireille, joista osa kohdisti avustuksia myös kuntien maksuosuuksiin. Vuonna 2021 valtio tuki kuntia peruspalvelujen valtionosuiden kautta edellisvuotta vähemmän ja jatkoi yhteisöveron määräaikaista 10 prosentin korotusta. Vastaavasti sairaanhoitopiirien tukemista jatkettiin edelleen myöntämällä avustusta Covid-19-kustannuksiin sekä alijäämän kattamiseen. Valtion koronatukien painopiste siirtyi kuntien osalta valtionavustuksiin, minkä lisäksi korvauksia maksettiin myös rajojen terveysturvallisuudesta aiheutuvista kustannuksista.⁴²

Vuonna 2021 Pohjois-Pohjanmaalle myönnetty korotukset peruspalveluiden valtionosuuteen ja yhteisöverosuuteen olivat yhteensä 57,6 miljoonaa euroa (137,6 miljoonaa euroa vuonna 2020). Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirille myönnetty avustukset vuonna 2021 olivat noin 10,9 miljoonaa euroa (15,9 miljoonaa euroa vuonna 2020). Koronan vuoksi myönnetty avustukset alueen kunnille olivat yhteensä 65,5 miljoonaa euroa vuonna 2021.^{42,43}

Valtion tukitoimien painopisteen siirtyminen valtionosuuksista avustuksiin vaikuttaa osaltaan sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannuksiin ja siten myös palvelukokonaisuuksissa tapahtuneisiin kustannustason muutoksiin.

Kuntataloustilaston raportointi uudistui vuoden 2021 alussa. Uudistus laajensi kuntien ja kuntayhtymien raportointivelvoitteita tarkentaen sosiaali- ja terveydenhuollon taloustietojen raportointia 17 tehtäväluokasta yli 60 palveluluokkaan. Palveluluokakohtaisen raportoinnin aikataulua jouduttiin siirtämään kuntien raportoimissa tiedoissa havaittujen vakavien laatu- ja palveluongelmien vuoksi, eivätkä nettokäyttökustannukset ole käytettävissä arvioinnin pohjana.

Sairaanhoitopiirin vuoden 2022 tilinpäätösennuste alijäämäinen

Vuonna 2021 Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimintakate väheni 9,7 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen nähden ja oli 37,3 miljoonaa euroa. Vuosikate laski 40,7 miljoonaan euroon ja riitti kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Lopullisessa kuntalaskutuksessa sairaanhoitopiiri hyvitti jäsenkunnille 4,3 miljoonaa euroa koronaviruspotilaiden hoidon ja -testauksen aiheuttamista kustannuksista. Sairaanhoitopiiri saavutti lopulta neljän miljoonan euron ylijäämän vuonna 2021.⁴³

Vuoden 2022 alussa Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirillä oli taseessa kertyneitä ylijäämiä 17,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 aikana sairaanhoitopiirin toimintatuotot ovat jääneet ennakoitua pienemmiksi; syynä olivat pääsääntöisesti koronapandemia, kevään työtaistelu ja henkilöstöpulasta aiheutuneet toimintojen keskeytykset. Taseen edellisiltä vuosilta kertynyt ylijäämä ei todennäköisesti riitä kattamaan syyskuun ennusteen mukaista alijäämää. Tästä syystä sairaanhoitopiirin hallitus korotti vuoden 2022 palveluhinnaston kaikkia hintoja kahdeksan prosenttia syyskuusta alkaen.⁴⁴

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymällä, Oulunkaaren kuntayhtymällä, Peruspalvelukuntayhtymä Selänteellä ja Peruspalvelukuntayhtymä Kalliolla ei ole kattamattomia alijäämiä tilinpäätöksen 2021 perusteella.⁴⁵⁻⁴⁸

Sairaanhoitopiirin investointimenot eivät toteutuneet suunnitellusti

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin investointimenot vuonna 2021 olivat 190,2 miljoonaa euroa, ja lisäksi luovutusvoitot ja rahoitusosuudet investointimenoihin olivat yhteensä 5,4 miljoonaa euroa. Investoinnit jäivät niihin varattua määrärahaa 94,4 miljoonaa euroa (33,8 prosenttia) pienemmiksi. Investointeihin otettiin pitkäaikaista lainaa yhteensä 150 miljoonaa euroa, mikä nosti kuntayhtymän lainakannan 457,8 miljoonaan euroon. Sairaanhoitopiirin merkittävin käynnissä oleva investointihanke on Tulevaisuuden sairaala 2030 -hanke, jolla uudistetaan Oulun yliopistollisen keskussairaalan toimintaa uudisrakentamisen kautta. Tulevaisuuden sairaala 2030 -investointihanke vaikeuttaa tulevina vuosina taloutta kasvavien poistojen lisäksi toiminnan väistötiloista koituvilla kustannuksilla. Lisäksi uudisrakennuksen tieltä purettavista rakennuksista on vielä poistamatonta hankintamenoa taseessa, mikä tulee rasittamaan purkuvuoden tuloista.⁴³

Hyvinvointialueen investointisuunnitelma pohjautuu strategiaan tavoitteisiin

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelma on laadittu yhdessä toimialueiden johdon kanssa osana talousarvioprosessia. Hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2023–2027 kokonaisuus on yhteensä 568 miljoonaa euroa. Omaan taseeseen toteutettavia investointeja on esitetty yhteensä 511 miljoonaa euroa ja investointeja vastaavia sopimuksia 56,6 miljoonaa euroa.⁴⁹

Taloudellisesti merkittävin investointihanke on Uusi yliopistollinen sairaala, jonka suunnittelukauden kustannusarvio on yhteensä 291 miljoonaa euroa. ICT-investoinnit koko suunnittelukauden osalta ovat 18,3 miljoonaa euroa. Kustannukset kohdentuvat uuden sairaalan järjestelmien lisäksi muun muassa tiedolla johtamisen tukeen, digitalisaation edistämiseen sekä inframuutoksiin. Hyvinvointialueen käynnistyessä on keskeistä turvata siirtymän häiriöttömyys ja lisätä toiminnan sujuvuutta, vaikuttavuutta ja turvallisuutta.⁴⁹

Hyvinvointialueiden, HUS:n ja Helsingin kaupungin asukaskohtaiset investoinnit suunnitelmakaudelle 2023–2027 esitetään kuviossa 3.

Hyvinvointialueen lainanottovaltuutta nostettiin

Hyvinvointialueiden ensimmäinen lainanottovaltuus vuodelle 2023 on määritelty hyvinvointialueelle siirtyvien sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätöksen tietojen ja vuoden 2022 talousarviotietojen perusteella. HUS-yhtymän lainanottovaltuus on määritelty vastaavilla tiedoilla. Vuoden 2023 lainanottovaltuuden laskennassa on käytetty keskimääräistä vuosikateprosenttia (4,1 prosenttia) hyvinvointialueiden ennakoidun valtion rahoituksen sekä sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien myyntituotoista lasketun vuosikateprosentin perusteella. Toteutuva vuosikate voi kuitenkin poiketa keskimääräisestä, minkä vuoksi myös myöhempien vuosien lainanottovaltuus voi poiketa olennaisesti vuoden 2023 valtuudesta. Valtiovarainministeriö ei myöntänyt ensin Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle lainanottovaltuutta, mutta alueen tekemän uuden hakemuksen myötä päätöstä muutettiin. Päivitetty lainanottovaltuus vuodelle 2023 on noin 448 miljoonaa euroa, josta pitkäaikaista lainaa alue voi ottaa 398,8 miljoonaa euroa. Uusi lainanottovaltuus riittää kattamaan alueen investointisuunnitelman sisältämät investoinnit vuodelle 2023.⁵⁰

Palvelutarpeeseen suhteutetut sosiaali- ja terveydenhuollon menot maan keskitasoa

THL:n vuonna 2022 julkaisemat tarvevakioidut menot vuodelle 2020 on laskettu päivitetyn tarvevakioinnin mukaisesti. Tarvevakioitujen menojen laskennassa käytetyt tarvekertoimet eroavat hyvinvointialueiden rahoituksen perusteena olevien tarvekertoimien laskennasta, sillä edeltävissä tarkastellaan tarvetekijöiden ja palvelukäytön suhdetta samana vuonna ja jälkimmäisissä tarvetekijöiden ja tulevan palvelukäytön suhdetta. Vuonna 2020 sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot olivat keskimäärin 3 497 euroa asukasta kohti koko maassa. Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot olivat 3 506 euroa asukasta kohti eli lähes maan keskitasoa. Vastaavasti alueen palvelutarve sekä palvelutarpeeseen suhteutetut soite-menot olivat maan keskitasoa⁵¹ (kuvio 4).

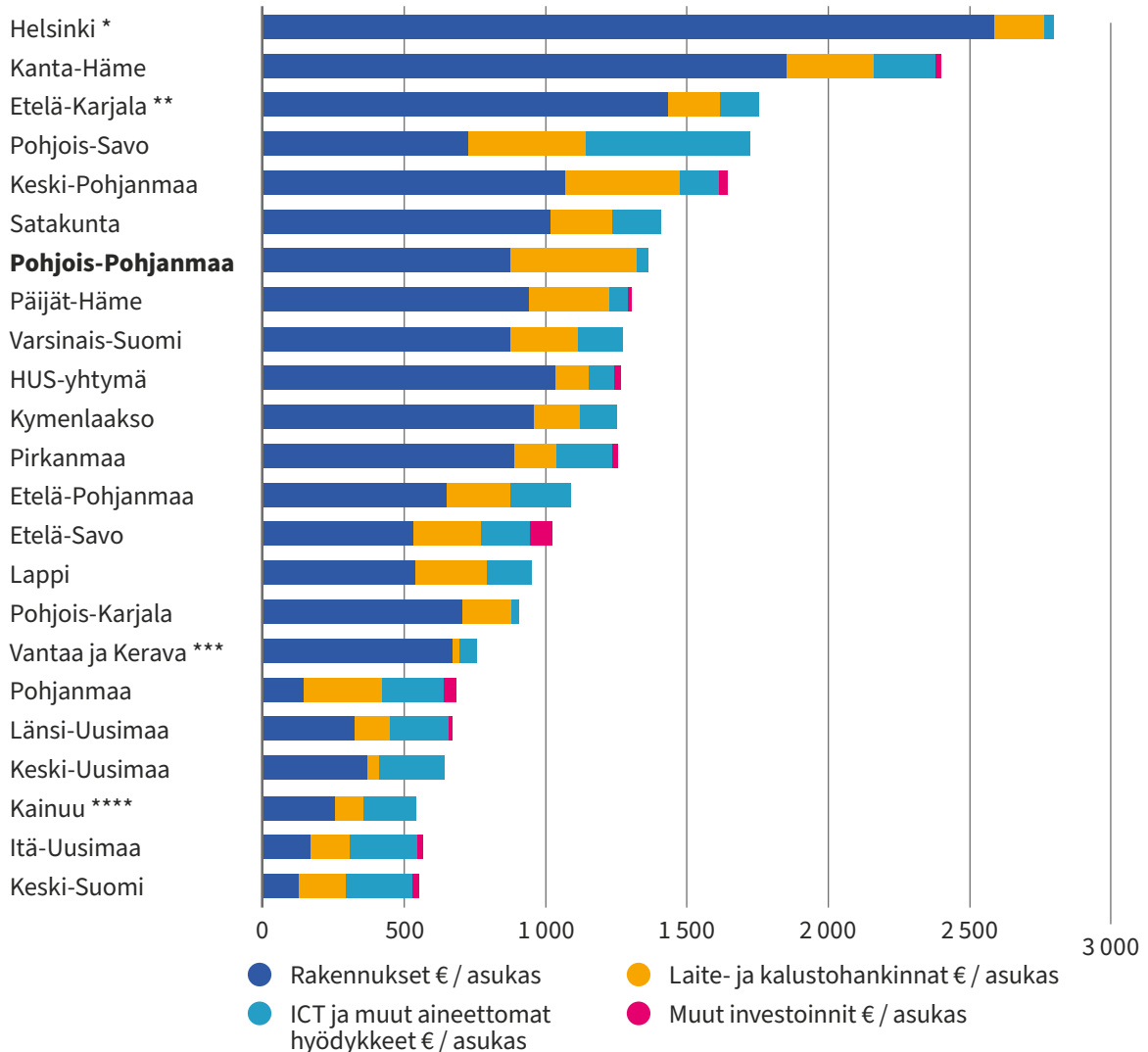
Hyvinvointialueelle siirtyvät kustannukset laskennallista rahoitusta matalammat

Valtiovarainministeriö on julkaissut syyskuussa 2022 hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat, jotka perustuvat vuoden 2021 alustaviin tilinpäätöstietoihin sekä vuoden 2022 talousarviotietoihin. Vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella tarkistetaan vielä lopullinen vuoden 2023 rahoitus, jonka perusteella hyvinvointialueiden rahoitukseen tehdään kertaluonteinen korjaus alkuvuonna 2024. Laskelmassa on huomioitu siirtyvien kustannusten lisäksi hyvinvointialueiden uudet tehtävät, hyvinvointialueindeksi sekä palvelutarve. Yliopistosairaalalisä huomioidaan mahdollisesti vasta vuoden 2024 rahoituksessa.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2023 kokonaisrahoitus, joka kattaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen, on 1 682 miljoonaa euroa eli 4 046 euroa asukasta kohti. Alueen laskennallinen rahoitus on 1 711 miljoonaa euroa ja siirtymätasauksen osuus -28,9 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueen siirtyvät kustannukset ovat siis laskennallista rahoitusta matalammat. Pohjois-Pohjanmaan asukaskohtainen rahoituksen kasvu on 244 euroa vuoden 2022 rahoituksen tasoon verrattuna.^{52,53}

Hyvinvointialueen väestön arvioitu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve vuodelle 2023 on lähes maan keskitasoa. Alueen rahoitusta kasvattavat siirtymäkaudella rahoituksen muut määräytymistekijät, kuten asukastiheys, vieraskielisyys ja saaristoisuus. Valtion rahoitus säilyy ensi vaiheessa entisellä tasolla, koska siirtymätasaus tasaa siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen eroa.

Kuvio 4. Investointisuunnitelma 2023–2027, pysyvät vastaavat ja investointeja vastaavat sopimukset (euroa asukasta kohti)

▲ Kuviossa esitetään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen investointisuunnitelmien kokonaisuus vuosille 2023–2027 (euroa asukasta kohti); investointimenoihin sisältyvät pysyvät vastaavat sekä investointeja vastaavat sopimukset. Investointisuunnitelman vuosi 2023 on sitova, vuodet 2024–2026 ovat viitteellisiä. Vuoden 2027 luku sisältää investoinnit, joihin on sitouduttu vuoden 2023 aikana ja jotka jatkuvat suunnitelmakauden yli. HUS-yhtymä esitetään erillisenä organisaationa, eivätkä sen luvut sisälly Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin lukuihin. Hyvinvointialueesta annetun lain mukaiset investointisuunnitelmat laadittiin nyt ensimmäisen kerran, minkä vuoksi ohjeistusta on voitu tulkita eri tavoin. Erityisesti hajanaisen järjestämisvastuun alueilla investointisuunnitelmat saattavat olla puutteellisia, sillä tietoja on koottu useilta järjestämisvastuullisilta organisaatioilta.

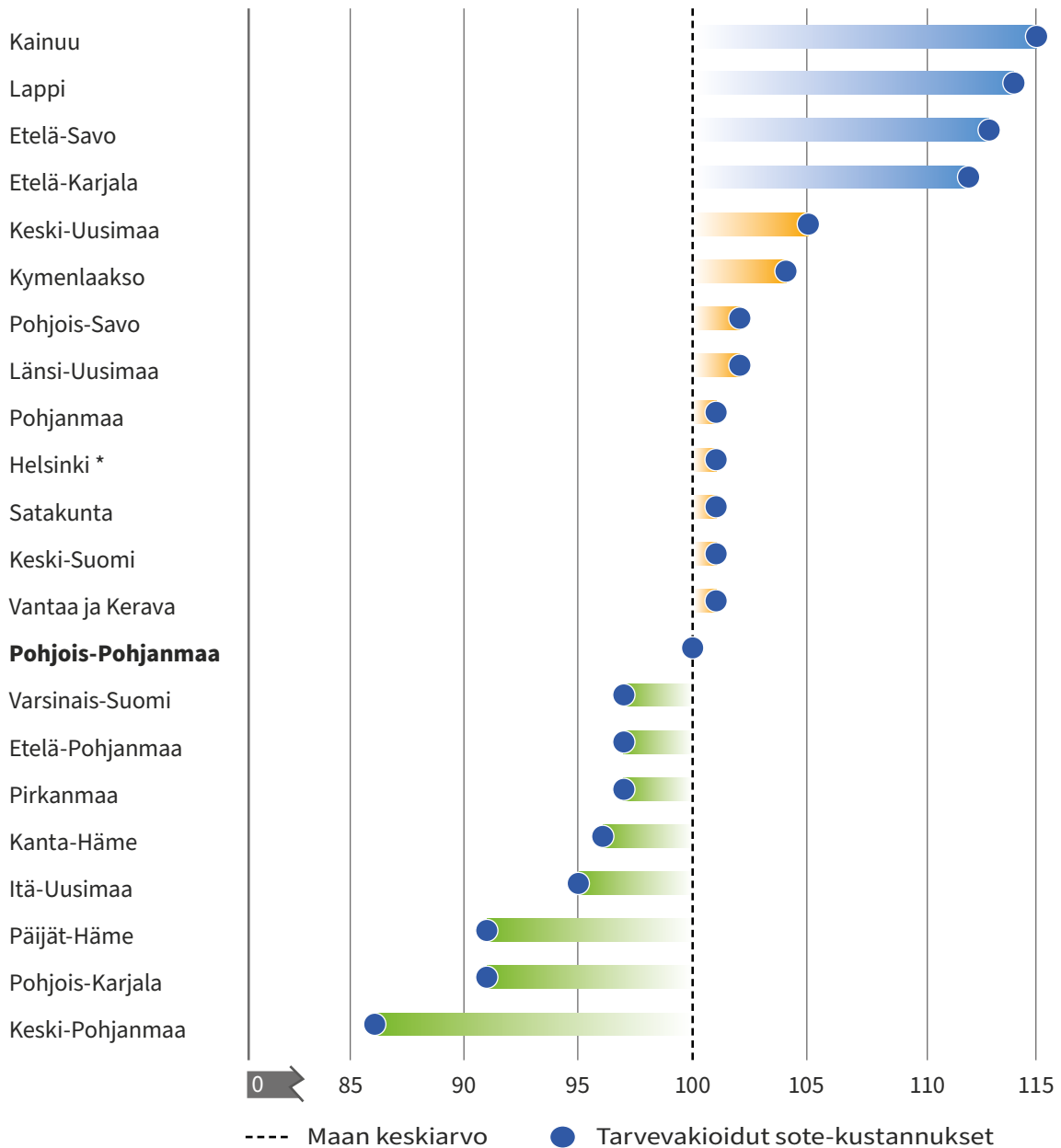
* Alustava tieto: Helsingin kaupungin talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025, ehdotus 7.11.2022, liite 3. Kaupunginvaltuusto 16.11.2022, esityslista. Laakson sairaalan investoinnista huomioitu Helsingin osuus.

** Alustava tieto: Etelä-Karjalan hyvinvointialue, aluehallitus 15.9.2022

*** Alustava tieto: Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, aluevaltuusto 22.11.2022, esityslista

**** Alustava tieto: Kainuun hyvinvointialue, aluehallitus 12.9.2022

Kuvio 5. Tarvevakioidut menot 2020, indeksi (Koko maa=100)

▲ Kuviossa esitetään hyvinvointialueittain tarvevakioidujen kustannusten poikkeama maan keskiarvosta (100). Mitä kauempana kustannuksia kuvaava palkkiviiva on keskiarvosta, sitä pienemmät tai suuremmat ovat alueen tarvevakioidut kustannukset. Tarvetekijöinä on huomioitu väestön ikä- ja sukupuolirakenne, sairastavuus ja sosioekonominen asema. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen Kuntatalous-tilaston vuoden 2020 tietoihin ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamiin kesällä 2022 julkaistuihin vuoden 2020 päivitettyihin tarvekertoimiin.

* Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi

Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) laatima asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin määrällisen tietopohjan perustan muodostaa kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuusmittaristo (KUVA). Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä myös muita indikaattoritietoja sekä dokumenttiaineistoja hyvinvointialueiden, kuntayhtymien ja kuntien hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on hyödynnetty lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavaintoja sekä muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä. Hyvinvointialueiden tilannekuvan tulkintaa on syvennetty ja täydennetty keskusteluissa, joita on käyty hyvinvointialueiden valmistelusta vastaavien toimielinten edustajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista järjestämisvastuussa vuonna 2021 ja 2022 olleiden kuntayhtymien ja kuntien edustajien kanssa.

Kansallinen KUVA-mittaristo ja Sotokuva-verkkopalvelu

KUVA-mittaristo on sosiaali- ja terveysministeriön sekä laajan asiantuntijajoukon yhteistyönä muodostettu noin 500 indikaattorin kokonaisuus. Mittaristoa käytetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen seurannassa, arvioinnissa ja ohjauksessa. KUVA-mittariston tarkoituksena on varmistaa STM:n ohjauksessa ja THL:n asiantuntija-arvioinnissa käytettävien tietojen yhdenmukaisuus, mikä on edellytys yhteisen tilannekuvan synnylle. KUVA-mittariston indikaattorit on ryhmitelty tehtäväkokonaisuuksiin ja ulottuvuuksiin; se tarjoaa tietoa muun muassa väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilasta sekä palvelutarpeesta, mutta myös palvelujen saatavuudesta, laadusta ja kustannuksista. Mittariston ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaa STM, mittariston teknisestä tuottamisesta puolestaan THL.

Sotokuva (entinen Tietoikkuna) on THL:n kehittämä ja ylläpitämä verkkopalvelu, jossa esitetään KUVA-mittaristoon sisältyvät indikaattorit hyvinvointialueittain. Verkkopalvelu poimii mittaristoon kuuluvat indikaattorit THL:n tilastopalvelu- ja indikaattoripankki Sotkanetistä. Sotokuva on suunnattu erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän seuranta-, ohjaus- ja arviointityöhön osallistuville asiantuntijoille ja hyvinvointialueiden edustajille, mutta se on avoimesti käytettävissä kaikille KUVA-mittaristosta kiinnostuneille käyttäjille. Verkkopalvelussa KUVA-mittaristosta on käytettävissä kaksi eri tietopohjaa, päivittyvä ja kiinnitetty. Ne vastaavat kahteen eri käyttötarpeeseen. Päivittyvässä tietopohjassa indikaattorit päivittyvät vapaasti vuoden mittaan ja mittariston indikaattoreista näkyvät aina tuoreimmat saatavilla olevat luvut. Kiinnitettyssä tietopohjassa mittariston indikaattorien päivittyminen on keskeytetty Sotekuvassa niin, että se kuvaa THL:n asiantuntija-arvion laatimisen aloitusajankohdan tilannetta: indikaattoreista esitetään vuoden ajan ne luvut, jotka olivat käytettävissä tietopohjan kiinnittämisen hetkellä. Palvelu on saatavilla kolmella kielellä: suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen arviointi perustuu pääsääntöisesti julkisesti ja avoimesti saatavilla olevaan tietoon. Käytetyt indikaattoritiedot ovat puolestaan saatavissa THL:n Sotekuva-verkkopalvelusta (KUVA-mittaristo) ja Sotkanetistä (THL:n kaikki indikaattorit). Muut tilastotiedot on merkitty erillisin viittein. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot löytyvät lähdeluettelosta. Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavaintoraportit ovat avoimesti saatavissa arvioinnin verkkosivuilta. Muusta tietopohjasta poiketen alueiden edustajien kanssa käydyt keskustelut eivät ole julkisia. Yhteiset keskustelut tarjoavat arviointiin syventäviä näkökulmia kunkin alueen erityispiirteistä ja keskeisistä palvelujen järjestämiseen liittyvistä haasteista ja ratkaisuisista. Alueiden edustajilla on myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Tavoitteena on, että arvioinnissa käytetyt indikaattoritiedot ovat luotettavia ja ajantasaisia. KUVA-mittariston tietojen ajantasaisuutta seurataan THL:ssä ajantasaisuusmittarin avulla. Kesäkuussa 2022, kun tietopohja kiinnitettiin, noin 70 prosenttia indikaattorien tiedoista oli vuodelta 2021 tai 2022. Ajantasaisuutta seurattessa tulee huomioida, etteivät kaikki KUVA-indikaattorit päivitty vuosittain; useimmat kyselyaineistoihin perustuvat indikaattorit päivittyvät joka toinen vuosi. Vuosittain päivittyvien indikaattorien viivästyminen johtuu usein tietojen toimitusvaikeuksista.

Vuoden 2022 arvioinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota käytettävien indikaattoritietojen laatuun ja laatu- puutoksia kuvaavien indikaattorikohtaisten lisätietojen saatavuuteen. Indikaattoreita, joissa on merkittäviä laatu- puutteita, ei ole käytetty alueen arvioinnissa. Kuntaloustilaston raportoinnin uudistumisesta johtuvien vakavien laatu- puutosten ja tietojen julkaisuaikataulun muutosten vuoksi nettokäyttökustannustietoja ei ole hyödynnetty vuoden 2022 asiantuntija- arvioinnissa. Puutteet ovat rajoittaneet hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden yhteistarkastelua.

Käynnissä oleva kehittämistyö

Tiedolla johtamista kehitetään ja tiedon tuotantoa uudistetaan käynnissä olevassa Toivo-ohjelmassa (Tiedolla johtaminen päätöksenteon ja palvelujen kehittämisen tukena). Ohjelman Virta-hankkeessa kehitetään hyvinvointialueiden tiedolla johtamista sekä määritellään alueellisen tilannekuvan yhdistävä ja kansallisesti vertailukelpoinen vähimmäistietosisältö. Valtava-hankkeessa kehitetään kansallisten viranomaisten tietotuotantoa. Vuosina 2021–2024 KUVA-mittaristokokonaisuutta kehitetään Valtava-hankkeessa vastaamaan aikaisempaa paremmin vaikuttavuusperusteisen ohjauksen ja arvioinnin tarpeisiin. Samalla KUVA-mittariston ja vähimmäistietosisällön tietoja yhteensovitetaan soveltuvin osin.

Lisätietoa arvioinnista ja tietopohjasta: thl.fi/arviointi

Käynnissä oleva kehittäminen (Toivo-ohjelma): <https://soteuudistus.fi/tiedolla-johtaminen>

Indikaattoriarvot Sotekuvassa: sotekuva.fi

Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet: sotkanet.fi

Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto

Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

1. Sote-uudistus. Kansallinen tilannekuva saavutettavilla väreillä. [Verkkolähde](#).
2. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö. [Verkkolähde](#).
3. Pohjois-Pohjanmaan liitto. Maakuntahallitus 17.10.2022 § 146. Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustamisessa. [Verkkolähde](#).
4. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia. [Verkkolähde](#).
5. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma. [Verkkolähde](#).
6. POPsote (2021). Pohjois-Pohjanmaan yhteensovitettu palvelukokonaisuus. Myöntämisperusteet. Tilannekatsaus työskentelyn etenemisestä 5/2021. [Verkkolähde](#).

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

7. Selvitys Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle siirtyvästä henkilöstöstä. 9.3.2022. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen valtuusto 21.3.2022. [Verkkolähde](#).
8. Oulun kaupunki. Hyvinvointilautakunta. 24.2.2022 § 21. Hyvinvointilautakunnan toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
9. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Henkilöstötiedote 8.11.2022. [Verkkolähde](#).
10. Lääkäriliitto (2021). Terveyskeskusten lääkäritilanne 2021. [Verkkolähde](#).
11. Pohjois-Pohjanmaan ammattibarometri II/2022. [Verkkolähde](#).
12. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston valvontahavaintoraportti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta vuonna 2022 Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilta. [Verkkolähde](#).
13. Oulun kaupunki. Henkilöstökertomus 2021. [Verkkolähde](#).
14. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Tilinpäätös 2021. Hallitus 28.3.2022. [Verkkolähde](#).
15. Tervia osuuskunta. [Verkkolähde](#).
16. Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – yhdessä tehden. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia 2023–2030. [Verkkolähde](#).
17. Kehusmaa, S. & Alastalo, H. (2022) Vanhuspalveluihin on palkattu lisää hoiva-avustajia, lähi- ja sairaanhoitajien määrä ennallaan. Tutkimuksesta tiiviisti 36/2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Verkkolähde](#).
18. Kainiemi, E., Kauppinen, S. & Kehusmaa, S. (2022). Hoiva-avustajia halutaan palkata lisää – esteenä heikko saatavuus. Tutkimuksesta tiiviisti 45/2022. [Verkkolähde](#).

Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet

19. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma. [Verkkolähde](#).
20. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Rakenneuudistushankkeet. [Verkkolähde](#).
21. Oulun kaupunki. Hyvinvointilautakunta. 24.2.2022 § 21. Hyvinvointilautakunnan toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
22. Pohjois-Pohjanmaa: tulevaisuuden sote-keskus. [Verkkolähde](#).
23. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Aluehallitus 12.4.2022 § 98. Perhe- ja sosiaalipalvelut, OYS-psykiatria – toimialueen seurantaryhmän asettaminen. [Verkkolähde](#).
24. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö. [Verkkolähde](#).
25. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Aluehallitus 15.11.2022 § 355. Alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän perustaminen. [Verkkolähde](#).
26. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimus 2019–2025. [Verkkolähde](#).
27. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen sekä yhdyspinnat. [Verkkolähde](#).
28. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia. [Verkkolähde](#).

Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

29. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston valvontahavaintoraportti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta vuonna 2022 Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilta. [Verkkolähde](#).
30. Hoitotakuun toteutuminen Oulun kaupungissa. [Verkkolähde](#).
31. Kuusamon kaupunki. Palvelusetelit, maksut ja hoitotakuu. [Verkkolähde](#).
32. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä. Osavuosisikatsaus 1.1.–30.4.2022. [Verkkolähde](#).
33. Pohjois-Pohjanmaa: tulevaisuuden sote-keskus. [Verkkolähde](#).
34. Oulun kaupunki. Hyvinvointilautakunta 24.2.2022 § 21. Hyvinvointilautakunnan toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
35. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä. Ikääntyvän väestön sosiaalipalvelujen saatavuus Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymässä ajalta 1.1.–30.6.2022. [Verkkolähde](#).
36. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Tulevaisuuslautakunta 10.8.2022 § 48. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen avopalveluiden selvitys. [Verkkolähde](#).
37. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma. [Verkkolähde](#).
38. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut. [Verkkolähde](#).
39. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä. Yhtymäkokous 15.06.2022 § 8. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätös vuodelta 2021. [Verkkolähde](#).
40. POPsote. Raportti kyselyiden analyysistä 6.8.2021. [Verkkolähde](#).

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus

41. Koronavirusepidemian kustannusten korvaukset. [Verkkolähde](#).
42. Kunnille maksetut koronatuot. [Verkkolähde](#).
43. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Valtuusto 13.6.2022 § 15. Sairaanhoitopiirin tilinpäätös 2021. [Verkkolähde](#).
44. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin hallitus 29.8.2022 § 109. Vuoden 2022 hinnastojen vahvistaminen. Muutos sairaanhoitopiirin palveluhinnastoon. [Verkkolähde](#).
45. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä. Yhtymäkokous 15.06.2022 § 8. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätös vuodelta 2021. [Verkkolähde](#).
46. Oulunkaaren kuntayhtymä. Yhtymävaltuusto 08.06.2022 § 23. Tilinpäätös 2021. [Verkkolähde](#).
47. Peruspalvelukuntayhtymä Selänne. Yhtymävaltuusto 31.05.2022 § 9. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
48. Peruspalvelukuntayhtymä Kallio. Yhtymäkokous 12.05.2022 § 6. Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2021. [Verkkolähde](#).
49. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Aluehallitus 26.9.2022 § 249. Esitys Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelmaksi. [Verkkolähde](#).
50. Valtiovarainministeriö 16.6.2022. Tiedote. Valtioneuvosto päätti hyvinvointialueiden lainanottovaltuuksista vuodelle 2023. [Verkkolähde](#).
51. Tarvevakioidut menot. [Verkkolähde](#).
52. Sote-palvelujen rahoituksen ja tarvetekijöiden tutkimus. [Verkkolähde](#).
53. Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat. [Verkkolähde](#).

Aluehallintovirasto

LUONNOS 28.10.2022

EI-JULKINEN

Julkl (621/1999) 6.1 §:n 5 k

Pelastustoimen palvelut Oulu- Koillismaan pelastustoimen alueella 2021

Aluehallintoviraston asiantuntija-
arvio

Jarno Soisalo

Pelastustoimi ja varautuminen

Xx/2022

Aluehallintovirastojen julkaisuja

Regionförvaltningsverkens publikationer

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Oulu-Koillismaan pelastustoimen alueella 2021

31.10.2022

Painos

Jarno Soisalo

Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/2022

ISSN-tunnus

ISBN-tunnukset

Oulu

2022

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/2022

Tekijät Jarno Soisalo		Julkaisuaika 31.10.2022	
Julkaisun nimi Pelastustoimen palvelut Oulu-Koillismaan pelastustoimen alueella 2021			
Tiivistelmä <p>Pelastustoimen järjestämislaisissa (613/2021) aluehallintoviraston tehtäväksi on säädetty laatia vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia. Aluehallintoviraston arviointi tarjoaa vuoteen 2021 painottuvan pelastustoimen tilannekuvan.</p> <p>Oulu-Koillismaan pelastustoimen alueella pelastuslaitoksen suorittamassa suunnitelmallisen valvonnan ja turvallisuusviestinnän määrällisten tavoitteiden toteutumisessa on puutteita. Pelastustoimialueen onnettomuuksien ehkäisytyön henkilöstöresurssit ovat osin puutteelliset. Palvelutason ylläpitämiseen aiheuttaa ongelmia niin koulutetun henkilöstön saatavuus kuin ammatillisen täydennyskoulutuksen puute.</p> <p>Pelastustoiminnan toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita. Vuosien 2017–2021 ajan yhtäjaksoisia puutteita ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteiden toteutumisessa oli 10 riskiruudussa ja pelastustoiminnan osalta 5 riskiruudussa. Palvelutaso ei siis kaikilta osin vastaa lainsäädännön vaateita. Rahoituksen riittävyyden lisäksi lainsäädännön muutoksilla on vaikutusta toiminnan kehittämiseen, kalustohankintoihin ja palvelutuotantoon.</p> <p>Varautumisen ja väestönsuojelun lähtökohdat ja omaksutut periaatteet, joilla toimintaa ylläpidetään ja kehitetään, ovat tarkoituksenmukaisia. Huomiota tulee kiinnittää pelastuslaitoksen oman toiminnan jatkuvuuden hallintaa mm. pelastuslaitoksen huolto- ja kunnossapitopalvelujen varmistamiseen kaikissa olosuhteissa. Pelastustoiminnan suunnitelmien ja tarvittavien riskianalyyysien laatiminen ja päivittäminen ovat varautumisen kannalta keskeisiä tehtäviä etenkin vallitsevassa turvallisuusympäristössä.</p> <p>Järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävästi palvelutuotantoon. Muutoksessa kahden erilaisen pelastuslaitoksen yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa aiheuttaa haasteita palveluiden saatavuuteen ja laatuun. Uuden pelastuslaitoksen aloittaessa toimintansa tulee aikaisempien organisaatioiden tarpeelliset ohjeistukset ja suunnitelmat olla päivitettyinä uuden organisaation toimintaan soveltuviksi ja toimintaa tukeviksi – painopisteenä operatiiviset tehtävät ja varautuminen.</p>			
Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkopainettu) xxxx-xxxx	ISBN (verkkopainettu) xxxx-xxxx
Kokonaissivumäärä Teksti...	Kieli Teksti...	Hinta Teksti...	
Julkaisija Pohjois-Suomen aluehallintovirasto		Paino Teksti...	

INFORMATIONSSIDA

Regionförvaltningsverkens publikationer xx/20xx

Sammanställd av Text...		Utgivningsdatum Text...	
		Uppdragsgivare Text...	
		Datum för tillsättandet av organet Text...	
Publikationens titel Text...			
Referat Text...			
Ämnesord Text...			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) xxxx-xxxx	ISBN (webbpublikation) xxxx-xxxx
Sidantal Text...		Spåk Text...	Pris Text...
Utgivare Text...		Tryckeri Text...	

Sisällysluettelo

1	LUKIJALLE	6
2	ASiantuntija-arvio	7
2.1	Onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden toteutuminen	7
2.1.1	Onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden toteuttaminen	7
2.1.2	Onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden vaikutukset	9
2.1.3	Onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden kehittämistarpeet	10
2.1.4	Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden palvelutason toteutumisesta	10
2.2	Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen	11
2.2.1	Toimintavalmiusajat	11
2.2.2	Ulkoiset pelastussuunnitelmat	12
2.2.3	Pelastustoiminnan toteutunut palvelutaso	12
2.3	Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen	16
2.3.1	Uhka-arvio ja poikkeusolojen riskianalyysi	16
2.3.2	Jatkuvuuden hallinta	16
2.3.3	Väestönsuojelun organisaatio ja henkilöstö	16
2.3.4	Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta	17
2.4	Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys	18
2.5	Investointien tarve 2023–2027	19
2.6	Arviointia tukevat tiedot	19
2.6.1	Kustannukset	19
2.6.2	Henkilöstö	20
2.6.3	Pelastustoiminnan seurantamittarit	22
2.6.4	Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma	23
3	MENETELMÄT JA LAATUSELOSTE	24
4	LIITTEET	26

1 Lukijalle

Aluehallintovirasto arvioi sisäministeriön toimeksiannosta pelastustoimen palvelujen järjestämistä pelastustoimen eri alueilla vuonna 2021. Arviointi perustuu sisäministeriön 7.3.2022 antamaan tietopyyntöön. Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on alueen pelastustoimen tietopyyntöön antama vastaus. Muut lähteet on merkitty tähän asiantuntija-arvioon kunkin tiedon kohdalle. Alueen pelastustoimen antama vastaus on kokonaisuudessaan tämän arvion liitteenä.

29.6.2021 voimaan tulleessa pelastustoimen järjestämislaissa (613/2021) aluehallintoviraston tehtäväksi on säädetty laatia vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain. Vaikka laki tulee voimaan vasta 1.1.2023, tässä arvioinnissa sisäministeriön tietopyyntö on toteutettu pitkälti tulevan lain mukaisena.

Tämä aluehallintoviraston arviointi tarjoaa vuoteen 2021 painottuvan pelastustoimen tilannekuvan. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Arviointi on suunnattu tukemaan kansallisia ja alueellisia päättäjiä, viranhaltijoita ja asiantuntijoita. Arviointi tukee myös hyvinvointialueiden toimeenpanon valmistelua sekä käynnistämistä tarjoamalla tietoa keskeisistä palvelujen järjestämistä koskevista näkökohdista maan eri alueilla.

2 Asiantuntija-arvio

2.1 Onnettomuuksien ehkäisytön palvelutason toteutuminen

2.1.1 Onnettomuuksien ehkäisytehtävien toteuttaminen

Ohjaus ja neuvonta

Pelastuslain 27 §:n mukainen pelastustoimelle kuuluva ohjaus- ja neuvontavelvoite sisältyy riskienhallinnan henkilöstön työnkuvaan. Asiakkaiden neuvonta mm. edistää palo- ja henkilöturvallisuudesta annettujen säädösten noudattamista ja valvonnassa havaittujen puutteiden korjaamista. Neuvontaa ja ohjausta annetaan valvontatyön yhteydessä, mutta myös muuna aikana. Neuvontaan kohdistuvaa työmäärää pyritään vähentämään mm. sähköisiä palveluita ja Internet-sivuja kehittämällä sekä sosiaalisen median keinoin (Facebook, Twitter, Instagram ja YouTube).¹²

Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestinnän määrällisiä tavoitteita ei ole kaikilta osin saavutettu. Toimintaa on kohdennettu uudelleen koronatilanteen takia, mm. SOME-viestintään. Toteuma on ollut ennen koronaa hyvä (> 10 % väestöstä/v), mutta korona-aikana heikko (n. 3 %/v). Vuonna 2021 turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistui 3 % väestöstä, luku ei sisällä sosiaalisessa mediassa kohdattuja henkilöitä. Koko maassa vastaava luku on 5 %. Oulu-Koillismaalla turvallisuusviestinnän tilaisuuksiin käytettiin työaikaa 285 tuntia.³

Valvontatehtävät

Valvontatyötä on tehty valvontakohteissa esiintyvien riskien perusteella valvontasuunnitelman mukaisesti. Pronto-tilaston perusteella suunnitelmallisesta valvonnasta 107 % on toteutunut⁴.

Suunnitelmallisen valvonnan suuren prosentin taustalla on kohteiden vuotta pidempi tarkastusväli, jolloin tarkastuksia saattaa siirtyä seuraavalle vuodelle, rästiin jääneistä kohteista syntynyt "häntä", jota on yritetty kiihkiä kiinni, sekä resurssipula valvonnan henkilöstössä.⁵

Jälkivalvonta

Jälkitarkastus tehdään korjausmääräysten määräaikojen umpeuduttua, ennen seuraavaa yleistä palotarkastusta. Jälkivalvontaa tehdään yleisimmin asiakirjavalvontana, jolloin asiakasta pyydetään ilmoittamaan palotarkastajalle kirjallisesti, kun tarkastuspöytäkirjassa todetut puutteet on korjattu. Jälkivalvonnalla on keskeinen merkitys valvonnan vaikuttavuuden varmistajana.

¹ Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

² Valvontasuunnitelma 2021, Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos.

³ Pelastustoimen tilastojärjestelmä Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

⁴ Pelastustoimen tilastojärjestelmä Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

⁵ Pelastustoimen palvelutason tila vuonna 2021. Valvontakertomus 23.6.2022. PSAVI/1755/2021.

Tavoitteena on, että jälkivalvonta toteutuu asiakirjavalvonnan tasolla vähintään 90 %:sti. Varsinaisia jälkitarkastuksia tehdään erityisesti niihin kohteisiin, joissa on todettu huomattavia paloturvallisuuspuutteita. Tavoitteena on suorittaa jälkitarkastus vähintään 10 prosenttiin kohteista, joiden palotarkastuspöytäkirjaan sisältyy korjausmääräyksiä.⁶

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestintä sekä valvontatyö suunnitellaan ja toteutetaan siten, että alueellisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun turvallisuushaasteet ja yhteistyötarpeet tulevat huomioon otetuksi. Pelastuslaitos osallistuu paikalliseen turvallisuussuunnitteluun ja liikenneturvallisuustyöhön nimeämällä suunnittelutyöryhmiin omat asiantuntijansa. Pelastuslaitos toimii onnettomuuksien ehkäisyssä yhteistyössä muiden viranomaisten, järjestöjen, yritysten ja laitosten kanssa. Menettelytavoista sovitaan tapauskohtaisesti.⁷

Palontutkinta

Tulipalojen syttymissyvyys on saatu selville 91 %:ssa tulipaloista. Koko maan keskiarvo on 89 %. Syttymiskohdastaan levinneissä rakennuspaloissa tehtiin tarkempi palontutkinta (tasolla II tai III) 11 %:iin tapauksista. Koko maan keskiarvo on 16 % tapauksista.⁸

Palontutkintaan osoitettuja resursseja pelastuslaitoksella on varsinaisten palontutkijoiden osalta noin 4 htkk (2- ja 3-tason tutkinnat, palontutkintaan liittyvä hallinnollinen työ: ohjaus, opastus, koulutus, palaverit sekä onnettomuuskehityksen seuranta). Palontutkintaryhmässä on seitsemän koulutusputken läpi käynyttä palontutkijaa. Huomioitavaa on, että palontutkinta on ota-työtä, joka pyritään huomioimaan sitä tekevien henkilöiden muiden työtehtävien määrässä.⁹

Palontutkintaa tehdään suurelta osin yhteistyössä poliisin kanssa ja sen kerrotaan olevan välitöntä ja toimivaa. Palontutkinnasta saatujen tulosten hyödyntämisessä on parannettavaa.

Paloturvallisuuden itsearviointi

Pientalojen kiinteistöjen omistajille on suunnattu kiinteistön omatoimista paloturvallisuuden itsearviointia. Itsearviointia on edellytetty 3300 kiinteistöltä. Itsearviointia ei ole vielä kohdistettu muihin asuinrakennuksiin tai vapaa-ajan rakennuksiin.

Paloturvallisuuden itsearvioinnin tulosten perusteella merkittävimmäksi turvallisuuspuutteeksi on noussut puutteet nuohouksessa. Nuohouspalveluiden saatavuuteen liittyvät ongelmat ovat asiakaspalautteen mukaan lisääntyneet.

---

⁶ Valvontasuunnitelma 2021, Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos.

⁷ Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

⁸ Pelastustoimen tilastojärjestelmä PRONTO. Tiedot haettu 6.9.2022.

⁹ Oulu-Koillismaan pelastuslaitokselle lähetetty kommentointipyyntö 7.10.2022, pelastuslaitoksen lisäyksiin 12.10.2022.

Tavoitettujen tai tavoittamattomien kohteiden sekä pelastuslaitokselle palautettujen paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden arvioinnin pohjalta tehtyjen toimenpiteiden määrästä eikä laadusta ole tietoa.

Paloriski-ilmoitukset

Pelastusviranomaiset käsittelevän paloriski-ilmoitukset sitä mukaan kuin niitä tehdään. Ilmoitusten perusteella kohteisiin tehdyt valvontatoimenpiteet johtavat paloturvallisuuden parantumiseen, mutta ongelmat uusiutuvat herkästi. Valvontasuunnitelmaan kirjatus mukaisesti kohteisiin, joista on tehty pelastuslain 42 §:n mukainen paloriski-ilmoitus turvallisuuspuutteista, tehdään noin 80–90 valvontakäyntiä/vuosi ¹⁰.

Tarkempaa tietoa valvontakäyntien määrästä tai laadusta alueen pelastustoimi ei ole antanut tietoa sille esitetyssä tietopyynnössä.

OE resurssien riittävyys

Onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstöresurssissa on lieviä puutteita. Valvontatyö hoidetaan pääsääntöisesti riskienhallinnan henkilöstön voimin. Riskienhallinnan perustehtävän suorittamiseen osallistui 14 riskienhallinnan henkilöä ja kolme pelastustoiminnan henkilöä. Henkilöstöresurssin työmäärästä noin 12 htv kohdistui riskienhallinnan perustehtävään eli valvonnan ja turvallisuusviestinnän asiakokonaisuuksiin. Valvontasuunnitelman mukainen valvonnan työllistävyys oli vuonna 2021 yhteensä noin 9,6 htv.¹¹

Tulevaisuuden tavoitteena on lisätä pelastuksen henkilöstön työpanosta erityisesti turvallisuusviestinnässä sekä muissa tehtävissä, joita hälytysvalmius ei rasita. Henkilöstön pysyvyys ja osaaminen ovat kohtalaisen hyvin kunnossa, vaikka täydennyskoulutuksen tarjonta on ollut mm. koronatilanteesta johtuen vähäistä. Pelastusopiston päällystökurssin käyneitä ei hakeudu riskienhallinnan tehtäviin, ja jos hakeutuu, heidän pysyvyys on heikompi kuin esim. rakennusosalta tulleiden.

2.1.2 Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteiden vaikutukset

Turvallisuustyön positiivista vaikuttavuutta kuvaa jossain määrin se, että rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä on saatu jopa laskemaan, vaikka alueen väestömäärä ja rakennetun kerrosalan määrä on kasvanut voimakkaasti.

Rakennuspalot ja vaarat v. 2012 yht. 270 kpl -> 0,96 kpl/1000 as; v. 2021 yht. 243 kpl -> 0,81 kpl/1000 as.

¹⁰ Valvontasuunnitelma 2021, Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos.

¹¹ Pelastustoimen palvelutason tila vuonna 2021. Valvontakertomus 23.6.2022. PSAVI/1755/2021.

2.1.3 Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistarpeet

Pelastuslaitokselta puuttuu turvallisuusviestintäsuunnitelma, jonka avulla turvallisuusviestintä voitaisiin kohdistaa paremmin palvelutasopäätöksen tavoitteisiin.

Palotarkastajat tulevat yhä useammin pelastusalan ulkopuolelta, jolloin täydenniskoulutukselle on erityinen tarve. Pehdytys ja tarvittava lisäkoulutus on jäänyt käytännössä täysin pelastuslaitosten harteille. Tähän kuuluu resursseja jo ennestään vähäisestä onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstöstä. Tästä syystä onnettomuuksien ehkäisyn valtakunnallinen täydenniskoulutus on saatava käyntiin.

Riskienhallintatyön organisoinnissa on paneuduttava edelleen hälytysvalmiudesta aiheutuvien ongelmien ratkaisemisen, jotta pelastuksen henkilöstön työpanosta erityisesti turvallisuusviestinnässä sekä muissa tehtävissä, joita hälytysvalmius ei rasita, onnistuttaisiin lisäämään.

2.1.4 Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta

Onnettomuuksien ehkäisytöiden perusrakenteet (valvonta, tuvi, ohjaus ja neuvonta sekä tutkinta) ovat kohtalaisen hyvin kunnossa, jos ammattitaitoisen henkilöstön määrä saadaan riittämään. Yhden henkilötyövuoden lisäresurssi on tarpeen. Lisäresurssia edellyttää mm. Vaalan siirtyminen osaksi OKPelan aluetta (ei vaikuttanut resurssiin), varallaolosta luopuminen (osa OE-henkilöstöstä mukana 24/7-päällystöpäivystyksessä) sekä se, että asiantuntijalausuntojen antamista, onnettomuuskehityksen seuranta ja koko pelastustoimialueen rakennusmassan valvontaa ei ole saatu tehdyksi suunnitellulla tavalla.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palvelutason toteutumisesta:

Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisytyön henkilöstöresurssit ovat osin puutteelliset. Palvelutason ylläpitämiseen jatkossa saattaa aiheuttaa ongelmia koulutetun henkilöstön saatavuus ja toisaalta ammatillisen täydennyskoulutuksen puute.

Turvallisuusviestinnän ja suunnitelmallisen valvonnan määrällisten tavoitteiden toteutumisessa on puutteita.

Oulu-Koillismaan ja Jokilaaksojen pelastuslaitosten yhdistyessä Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa muutoksen seurauksena, varsinkin alkuun, esiintyä ongelmia henkilöstöresursseissa, toimintatavoissa, ohjeistuksissa yms.

Aluehallintovirastolla ei ollut arviointia laatiessaan käytössä tietoa pelastuslaitoksella paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden arvioinnin pohjalta tehtyjen toimenpiteiden määrästä tai laadusta.

2.2 Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen

2.2.1 Toimintavalmiusajat

Toimintavalmiusaikojen tarkastelua varten Suomi on jaettu neliökilometrin kokosiin ruutuihin, ja kullekin ruudulle on asetettu kiireellisten tehtävien todennäköisyyteen perustuva riskiluokka sekä riskiluokkaa vastaavat toimintavalmiusaikojen tavoiteajat ¹². Oulu-Koillismaan pelastustoimen alueella on 19 kpl I riskiluokan, 169 kpl II riskiluokan, 170 kpl III riskiluokan ja 28 295 kpl IV riskiluokan ruutuja.

	Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika
Ruutujen lukumäärä, jossa tavoitteita ei saavutettu 2021	26	27
Ruutujen lukumäärä, jossa tavoitteita ei saavutettu minään vuosista 2017–2021	10	5

¹² Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohje. Sisäministeriön julkaisuja 21/2012

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan (TVA) mediaani vuonna 2021	7:42
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan (TVA) mediaani vuosina 2017–2020	8:11
Pelastustoiminnan TVA mediaani vuonna 2021	11:56
Pelastustoiminnan TVA mediaani vuosina 2017–2020	12:31
Pelastusjoukkueen TVA mediaani vuonna 2021	21:28
Pelastusjoukkueen TVA mediaani vuosina 2017–2020	Ei vastausta

Oulu-Koillismaan pelastustoimialueella on huomattavia epäkohtia pelastustoiminnan palvelutasossa. Puutteet toimintavalmiusajoissa sijoittuvat I-riskiluokan riskiruutujen osalta Oulussa Kaukovainion, läntisen Tuiran, Linnanmaan, Toppilan ja Rajakylän alueille sekä riskiluokan II riskiruutujen osalta Oulunsaloon ja Rukalle.

Aluehallintovirasto on pyytänyt Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimelta selvitystä pelastustoiminnan palvelutasossa olevista huomattavista epäkohdista selvityspyynnöllä 9.3.2022. Alueen pelastustoimi ei esittänyt selvityksessään 18.5.2022 aluehallintovirastolle sellaisia toimenpiteitä, joilla pelastustoiminnan palvelutaso voidaan saattaa pelastuslain vaatimalle tasolle, eikä aikatauluja toimenpiteiden toteutukselle. Aluehallintovirasto pyysi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimelta täydentävää selvitystä toimenpiteistä pelastustoimen palvelutasossa olevien huomattavien epäkohtien ratkaisemiseksi 30.6.2023 mennessä.¹³

2.2.2 Ulkoiset pelastussuunnitelmat

Oulu-Koillismaan pelastustoimen alueella on 9 ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttämää kohdetta. Pelastuslaitos on osoittanut UPS-työhön henkilöresursseja 0,2 htv.

2.2.3 Pelastustoiminnan toteutunut palvelutaso

Päätoimisen henkilöstön määrä ja laatu

Pelastustoimintaan osallistuvaan henkilöstöön kuuluu noin 179 päätoimista (pl. päätoiminen henkilöstö, joka osallistuu pelastustoimintaan oman työn ohella) ja noin 331 sopimushenkilöä (henkilökohtainen sopimus tai sopimuspalokunnan

¹³ Toimenpiteet Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen pelastustoiminnan palvelutasossa olevien huomattavien epäkohtien korjaamiseksi. Päätös 29.8.2022. PSAVI/1755/2021.

jäsenyys). Varallaoloa korvaavat ratkaisut nostavat em. päätoimista henkilömäärää 9 henkilöllä (kustannukset katetaan varallaoloa purkamalla). Lisäksi Vaalan siirtyminen osaksi Oulu-Koillismaan aluetta nosti päätoimisen henkilöstön määrää 2 henkilöllä ja sopimushenkilöstön määrää 12 henkilöllä.¹⁴

Henkilöstöä pelastuslaitoksella on ollut saatavissa pääasiassa riittävästi. Covid-19-tilanne on aiheuttanut ajoittain haasteita ylläpitää valmiutta. Esimerkiksi paloasemien sulkemiseen on varauduttu, mutta niitä ei ole tarvinnut sulkea.¹⁵

Sivutoimisen sekä sopimuspalokuntaan kuuluvan henkilöstön määrä ja laatu

Sopimuspalokuntien osalta varallaolon loppuminen toi haasteita, mutta haasteet ovat helpottaneet alun vaikeuksien jälkeen. Helpotusta ongelmiin toi esimerkiksi hälytysrahakäytäntöjen uudistaminen. Suurimpia ongelmia henkilöstön saatavuudessa on tällä hetkellä Vaalassa.¹⁶

Resurssitarvetta on myös Rukan alueella, joka on toiminnallisesti vilkas alue kausiluontoisesti.

Savusukellusvalmiutta ei ole ylläpidetty Oijärven, Kuivaniemen, Yli-Iin, Ylikiimingin, Syötteen ja Rukan paloasemilla. Pelastustoimialueella on edelleen II- ja III-luokan riskialueita, joihin ei saada koottua pelastusjoukkuetta vaaditussa ajassa (30 min). Keskeinen syy on se, että lähin paloasema ei kykene kokoamaan pelastusjoukkuetta itsenäisesti ja etäisyys lähimmälle muulle paloasemalle on pitkä. Ongelman poistaminen edellyttäisi käytännössä sitä, että paloasemilla olisi kaksi sammutusautoa ja riittävästi henkilöstöä niiden miehittämiseen. Nykyisin paloasemien ajoneuvokalustoon kuuluu yleisimmin sammutusauto ja säiliöauto tai näiden yhdistelmä eli säiliöpaloauto. Kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta on kuitenkin tehokkaampaa panostaa ensimmäisen yksikön toimintavalmiuteen (lähtönopeus, henkilöstö, kalusto) kuin paloasemien ajoneuvokaluston määrään, koska toista sammutusautoa ei saada välttämättä miehitettyä.¹⁷

Kaluston määrä ja laatu

Pelastuslaitoksen ajoneuvokaluston ja muun kaluston tarpeet ja niitä vastaavat hankinnat ovat toteutuneet kohtalaisen hyvin, kun huomioidaan käytettävissä olleet määrärahat ja vuosien varrella tehdyt toimenpiteet ajoneuvokaluston määrän ja laadun optimoimiseksi. Pelastustoiminnan kalusto ja varusteet sekä mm. väestönvaroitussjärjestelmä vastaavat kohtalaisen hyvin alueella esiintyviin onnettomuusuhkiin. Onnettomuusselosteissa on joitain kirjauksia, joissa todetaan, että tilanteen alkuvaiheen henkilöstö- ja/tai kalustomäärä oli liian pieni. Erityiskaluston tai -varusteiden puuttumisesta tehdyt kirjaukset / ilmoitukset ovat kuitenkin vähäisiä.

---

¹⁴ Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁵ Pelastustoimen palvelutason tila vuonna 2021. Valvontakertomus 23.6.2022. PSAVI/1755/2021.

¹⁶ Pelastustoimen palvelutason tila vuonna 2021. Valvontakertomus 23.6.2022. PSAVI/1755/2021.

¹⁷ Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

Pelastuslaitoksen kaluston hankinnassa ja ylläpidossa keskitytään ensilähdön kalustoon. Ikääntyneet ja kunnoltaan epäluotettavat ajoneuvot ja muu kalusto poistetaan käytöstä. Kalusto- ja varustehankinnoissa ja niiden sijoittamisessa huomioidaan onnettomuusuhat, toimintojen keskittämällä saatavat kustannussäästöt sekä kaluston kierrättämis- ja yhteiskäyttömahdollisuudet. Erytisen kalliin kaluston investoinnit suunnitellaan viiden vuoden jaksoa tarkastelevan investointiohjelman avulla, joka on liitetty palvelutasopäätöksen kustannusvaikutusten arviointiin.¹⁸

Toiminnalliset suunnitelmat

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen laatimat Asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) mukaiset pelastustoiminnan suunnitelmat ovat ajan tasalla. Suunnitelmien yhteensovittaminen Jokilaaksojen pelastuslaitoksen kanssa Pohjois-Pohjamaan pelastuslaitoksen suunnitelmiksi on aloitettu.¹⁹

Ulkoisten pelastussuunnitelmien sekä niihin liittyvien suuronnettomuusharjoitusten laadusta aluehallintovirasto on joutunut antamaan ohjausta.

Johtamisen organisointi

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella pelastustoiminnan johtaminen on toteutettu kolmiportaisena johtamisjärjestelmänä. Pelastustoiminnan johtaminen hoituu päivystävän päällikön sekä kahden päivystävän palomestarin (24 h) toimesta. Toinen palomestareista on kasarmoituna Oulun paloasemalla ja toinen itäisellä alueella Pudasjärvi/Kuusamo.

Päätoimisten miehittämää pelastusryhmää johtaa yleensä päällystö- tai alipäällystöviranhaltija tai tarvittaessa päätoiminen ylipalomies/palomies. Vastaavasti sopimushenkilöstön yksikkölähtöä (sivutoimisten miehittämä pelastusryhmä) johtaa yleensä yksikönjohtajakoulutuksen saanut sivutoiminen yksikönjohtaja, päätoiminen ylipalomies/palomies tai tarvittaessa sivutoiminen vanhempi sammutusmies/sammutusmies. Pelastusjoukkuetta johtaa päällystöviranhaltija tai tarvittaessa alipäällystöviranhaltija. Pelastusjoukkuetta suurempia pelastusmuodostelmia johtavat päällystöviranhaltijat.

Pelastustoiminnan johtamista varten ylläpidetään tilannekeskusta, johtokeskusta ja neljää johtoyksikköä (varayksikköjärjestelyineen). Pelastusjoukkueen ja sitä suurempien muodostelmien johtaja pyritään saamaan kohteeseen 45 minuutin kuluessa hälytyksestä. Johtamista tuetaan tarpeen mukaan etäjärjestelyin. Suuronnettomuusvalmiutta edellyttävien onnettomuustilanteiden johtamisvalmius kootaan käyttämällä päällystön ryhmähälytyksiä. Tavoitteena on, että suuronnettomuusvalmiuteen kuuluvien muodostelmien johtaminen voidaan aloittaa täysipainoisesti 4 tunnin kuluessa onnettomuuden tapahtumisesta ja keskeytymättömästi 12 tunnin kuluessa onnettomuuden tapahtumisesta.²⁰

¹⁸ Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁹ Pelastustoimen palvelutason tila vuonna 2021. Valvontakertomus 23.6.2022. PSAVI/1755/2021.

²⁰ Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

Pelastustoiminta kokonaisuutena

Oulu-Koillismaan pelastustoimen alueella, erityisesti Oulun kaupungin alueella, on kymmenen riskiruutua, joissa pelastustoimen ensimmäinen yksikkö ei ole ollut kohteessa pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa ohjeistetussa ajassa. Näistä viidessä riskiruudussa myöskään pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei ole täytynyt viiden vuoden tarkastelujaksolla 2017–2021.

Henkilöstöä pelastuslaitoksella on ollut saatavissa pääasiassa riittävästi. Sopimuspalokuntien osalta varallaolon loppuminen toi haasteita, mutta haasteet ovat helpottaneet alun vaikeuksien jälkeen.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan toteutuneesta palvelutasosta:

Toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteet eivät toteutuneet 26 ruudussa. Näistä 10 oli sellaisia, joissa tavoitteita ei saavutettu minään vuosista 2017–2021. Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteet eivät toteutuneet 27 ruudussa. Näistä 5 oli sellaisia, joissa tavoitteita ei saavutettu minään vuosista 2017–2021. Palvelutaso ei siis kaikilta osin vastaa lainsäädännön vaateita. Pelastustoimialueen tulee tehdä lähitulevaisuudessa päätöksiä toimenpiteistä, joilla pelastustoiminnan palvelutaso voidaan saattaa pelastuslain vaatimalle tasolle.

Öljysuojarahaston korvauskäytänteiden muutoksilla on suora vaikutus pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjunnan kehittämiseen mm. kalustohankintojen kautta.

Pelastuslaitosten yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa aiheuttaa muutoksia myös pelastustoiminnan palvelutasoon.

Asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) mukaisten pelastustoiminnan suunnitelmien päivittäminen ja yhdenmukaistaminen on varautumisen kannalta keskeinen uuden organisaation tehtävä etenkin vallitsevassa turvallisuusympäristössä. Asetuksen mukaiset suunnitelmat on saatettava ajantasalle.

Aluehallintovirastolla ei ollut arviointia laatiessaan käytössä pelastusjoukkueen TVA mediaani vuosina 2017–2020.

2.3 Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen

2.3.1 Uhka-arvio ja poikkeusolojen riskianalyysi

Sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointi sisältyy osaltaan vuonna 2020 hyväksytyyn riskianalyysiin sekä valmiussuunnitelmaan. Sodan ajan uhkatekijät sisältyvät palvelutasopäätöksessä varsinaisen varautumisen/valmiussuunnittelun asiasisältöjen lisäksi niihin kohtiin, jotka käsittelevät palvelutuotannon jatkuvuutta, valvontaa (rakenteellinen väestönsuojelu), turvallisuusviestintää (pelastussuunnittelun ohjaus ja neuvonta), toimintavalmiuden järjestämistä ja sääntelyä, CBRNE-valmiutta, johtamista ja johtamisjärjestelmiä.

Riskianalyysi ja palvelutasopäätös on pyritty laatimaan lähtökohdasta, jonka mukaan pelastuslaitoksen tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen sekä normaaliajan häiriötilanteissa että poikkeusoloissa. Järjestelyt perustuvat normaaliajan tilanteeseen (kuten pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen), joita muokataan poikkeusoloissa turvallisuustilanteen ja palvelutarpeiden edellyttämällä tavalla.

Poikkeusoloihin varautumisen perustana käytetään normaaliajan uhkamallia. Yksityiskohtaisemmat poikkeusolojen riskit on selvitetty yhteistyössä sotilasviranomaisten ja muiden yhteistoimintaviranomaisten kanssa. Poikkeusolojen uhkakuvat esitetään osin pelastuslaitoksen riskianalyysissä ja osin valmiussuunnitelmassa. Sisäministeriön poikkeusolojen riskianalyysi - hankkeen loppuraportissa esitetyn kaltaista poikkeusolojen riskianalyysiä ei ole vielä tehty.

2.3.2 Jatkuvuuden hallinta

Pelastuslaitos tekee materiaalista varautumisestaan pelastuslaitoksen riskiarvioon perustuen. Pelastuslaitoksen oma jatkuvuudenhallinta on varmistettu mm. erilaisin huoltosuunnitelmin henkilöstön ja kaluston toimintakyvyn ylläpitämiseksi sekä viestiliikenteen varajärjestelyin, jotka eivät vielä kata koko aluetta. Keskeisimpiä paloasemia on varustettu varavoimakoneilla sekä ulkoisilla virransyötön mahdollisuuksilla.

Oulu-Koillismaan alueen palvelutasopäätöksessä 2021–2024 tuodaan esille, että materiaalista varautumista olisi tarpeen koordinoida valtakunnallisesti. Valtakunnallista toimintaa tarvittaisiin esimerkiksi materiaalin toimitusvarmuuden ja varastoinnin kehittämiseen.²¹

2.3.3 Väestönsuojelun organisaatio ja henkilöstö

Tietopyynnön vastauksen mukaan poikkeusolojen ja väestönsuojelun (sisältäen hallinto- ja tukipalvelut) resurssit olivat 1,0 htv vuonna 2021. Niistä oman

---

²¹ Oulu-Koillismaan alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021–2024.

poikkeusoloihin varautumisen osuus oli 0,8 htv ja kuntien varautumisen tukeminen 0,2 htv. Varautumisen ja väestönsuojelun resurssit olivat yhteensä 0,3 htv / 100 000 asukasta.

Johtamistoiminta väestönsuojelutilanteissa ei olennaisesti eroa normaalioloissa tapahtuvaan toimintaan. Poikkeusoloissa johtokeskuksen alaisuuteen voidaan perustaa lisää muodostelmia, kuten väestönsuojelu-, ensihoito-, tiedustelu- ja erikoismuodostelmia. Poikkeusolojen suojelumuodostelmien toimintaa johtaa pelastuslaitoksen johtokeskus yhteistyössä kuntien johtokeskusten kanssa. Perinteinen suojelualuejako johtopaikkoineen on palvelutasopäätöksessä päätetyn mukaisesti tarkoitettu korvata paremmin normaaliajan järjestelyihin perustuvalla toimintamallilla.

2.3.4 Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta

Varautumisessa ja valmiussuunnittelussa keskeistä on jatkuvuudenhallinta, jonka toimenpiteillä edistetään pelastuslaitoksen kykyä ylläpitää palvelutuotannon jatkuvuus mahdollisimman häiriöttömästi tilanteista ja olosuhteista riippumatta. Toimintakyvyn ylläpitämiseksi tarvitaan yhteistyötä muiden elintärkeitä palveluja tuottavien viranomaisten ja yhteistoimintahojen kanssa.

Johtamisvalmiutta ja viranomaisyhteistoimintaa on kehitetty valmius- ja suuronnettomuusharjoituksilla, joita soveltuvin osin on toteutettu paikallispuolustusharjoitusten yhteydessä.

Aluehallintoviraston arvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta:

Lähtökohdat ja omaksutut periaatteet, joilla toimintaa ylläpidetään ja kehitetään, ovat tarkoituksenmukaisia. Mahdolliset kehittämistarpeet liittyvät eri palvelun tuottajien kanssa tehtäviin sopimuksiin siitä, miten mm. poikkeusoloissa pelastuslaitoksen huollon ja varaosien palvelutarpeet varmistetaan.

Pelastuslaitoksen polttoainehuollon järjestelyt sekä kyky toimia sähkökatkossa on syytä ottaa erityistarkasteluun.

Pelastuslaitoksen tulisi valmistella käyttöönsä erillinen poikkeusolojen riskianalyysi.

2.4 Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys

Vuoden 2023 alusta pelastustoimi siirtyy hyvinvointialueelle. Tämä tarkoittaa, että Oulu-Koillismaan ja Jokilaaksojen pelastuslaitokset lakkaavat organisaatioina. Pelastuslaitokset muodostavat yhdessä Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen. Hyvinvointialue on perustanut pelastustoimen osalta vasta ylimmät päällystövirat. Muun henkilöstön virka-/työsuhteista, työajoista, sijoittamisesta, sopimuksista, palkkauksesta, yms. ei ole tietoa.

Hyvinvointialueen rekrytointien seurauksena suuri osa pelastuslaitoksen henkilöstöstä vaihtaa tehtäväänsä. Tehtäviin on sisältynyt johtamista, erityisosaamista, toimialueeseen ja palveluiden järjestämiseen liittyvää tietoutta, palvelutuotannon substanssityötä, yms. pitkältä ajalta. Muutos henkilöstössä saattaa aiheuttaa merkittäviä riskejä palvelutuotantoon.

Hyvinvointialueen palvelutuotantoa suunnitellaan nykyisten säädösvaatimusten (huomioiden HVA-säädökset) ja nykyisen palvelutuotannon lähtökohdista. Olettama on, että palvelutuotanto säilyy nykyisen kaltaisena myös vuoden 2022 jälkeen. Pelastustoimen rahoituksen ratkaisulla on suuri vaikutus toimintaan tulevaisuudessa.

Aluehallintoviraston arvio palvelujen saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä:

Järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävästi palvelutuotantoon. Muutoksessa kahden erilaisen pelastuslaitoksen yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa aiheuttaa haasteita palveluiden saatavuuteen ja laatuun, ainakin alkuvaiheessa.

Kokonaisuutena palveluiden saatavuuden ja laadun kehitykseen vaikuttavat niin monet asiat, ettei kehityksen arvioiminen luotettavasti ole mahdollista. Palvelutuotannon tason jatkuvaan ylläpitämiseen muutostilanteessa tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Rahoituksen riittävyys saattaa aiheuttaa omat ongelmansa palvelutuotantoon.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen aloittaessa toimintansa tulee aikaisempien organisaatioiden tarpeelliset ohjeistukset ja suunnitelmat olla päivitettyinä uuden organisaation toimintaan soveltuviksi ja toimintaa tukeviksi – painopisteenä operatiiviset tehtävät ja varautuminen.

2.5 Investointien tarve 2023–2027

Yhteensä 22.864.000 €

Luku sisältää myös Jokilaaksojen pelastuslaitoksen investointitarpeen.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta:

Aluehallintovirastolle on jäänyt arviointityön yhteydessä epäselväksi pelastustoimen investointitarpeet. Alueen pelastustoimi ei ole esittänyt vastauksessaan tietopyyntöön sanallista kuvausta investointien tarpeestaan, mm.:

- paloasemakiinteistöistä ja niiden peruskorjaustarpeista,
- raskaiden ajoneuvojen uusimistarpeista,
- pelastustoimen suorituskyvyn tarpeesta,
- poikkeusoloissa tapahtuvan pelastustoiminnan materiaalisista tarpeista,
- ympäristövahinkojen torjuntavalmiuteen liittyvistä investointitarpeista.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan sisäministeriön ja hyvinvointialueen välisissä neuvotteluissa tulisi käsitellä edellä esitettyjä asiakokonaisuuksia huomioiden pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet.

2.6 Arviointia tukevat tiedot

2.6.1 Kustannukset

NETTOKUSTANNUKSET €	Ei vastausta
..... Poistojen osuus nettokustannuksista	Ei vastausta
Investointituotot yhteensä	Ei vastausta
Investointikulut yhteensä	Ei vastausta
NETTOINVESTOINNIT	Ei vastausta
Bruttokustannukset, € / pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius	-18 989 478,06 €
Bruttokustannukset, € / tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen	-843 445,08 €

Bruttokustannukset, € / vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	-65 800,68
Bruttokustannukset, € / öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	-640 061,16 €

Pelastuslaitoksen arvio kustannusten tulevasta kehityksestä

Kustannusten tulevaa kehitystä on hyvin vaikea arvioida tässä vaiheessa, koska Pohjois-Pohjanmaalla tapahtuu hyvinvointialueelle siirtymisen lisäksi kahden pelastuslaitoksen yhdistyminen. Uuden pelastuslaitoksen valmistelu on kesken. Toimintaympäristön tarkastelun näkökulmasta merkittäviä lisäkustannuksia ei pitäisi olla tiedossa. Pelastuslaitosten yhdistymisen ja HVA-uudistuksen mukanaan tuomat henkilöstöratkaisut, palkkaratkaisut, palkkojen harmonisointi, ICT-kustannukset jne. sekä mm. ÖSRA:n ja PSR:n avustusten tulevaisuus vaikuttavat kustannuskehitykseen.

Oulu-Koillismaan pelastustoimen kustannukset ovat olleet selvästi valtakunnan keskiarvoa pienemmät. Taloudellista liikkumavaraa ja organisaation "särkymävaraa/löysää" on ollut vähän, jos ollenkaan.

2.6.2 Henkilöstö

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut)

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä htv	11
.....Onnettomuuksien ehkäisyn osuus ilman vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa htv	10
.....Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan osuus tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisystä htv	1
Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä htv / 100 000 as	4
<i>Vertailuarvo: Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy koko maassa yhteensä htv / 100 000 asukasta</i>	12

Pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius (sis. hallinto- ja tukipalvelut)

Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito) htv	221,75
---	--------

....Pelastustoiminnan osuus ilman öljyvahinkoja (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) htv	220,98
.....Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan osuus (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) htv	0,77
.....UPS-työn osuus htv (sis. ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen, päivittämisen, yleisötiedotteiden laatimisen ja jakelun sekä UPS-harjoitukseen kuluneen suunnittelun, itse harjoituksen ja kehittämisen)	0,2
....Kansallisen pelastustoiminnan kehittämisen ja kv-pelastustoiminnan osuus htv (kehittämistyötä on lähtökohtaisesti vain hankkeistettu kehittämistyö)	0,73
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä htv / 100 000 as (ei sis. ensivaste tai ensihoito)	74,7
<i>Vertailuarvo: Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen koko maassa yhteensä htv / 100 000 asukasta</i>	78

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut)

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä htv	1
Oman poikkeusoloihin varautumisen osuus	0,8
Kuntien varautumisen tukemisen osuus	0,2
Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä htv / 100 000 asukasta	0,3
<i>Vertailuarvo: Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu koko maassa yhteensä htv / 100 000 asukasta</i>	1,1

Sivutoiminen sekä sopimuspalokuntaan kuuluva henkilöstö

Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm.	330
Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm. / 100 000 as.	112
<i>Vertailuarvo: Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö koko maassa yhteensä, henkilöiden lukumäärä / 100 000 asukasta</i>	423

Pelastustoiminta. Hälytysosastojen henkilöiden lkm	330
Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevien henkilöiden lkm	0

Pelastustoimen päätoiminen henkilöstö

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella on päätoimista henkilöstöä (ei sisällä ensivastetta ja ensihoitoa) 72 htv / 100 000 asukasta.

Ensihoitopalvelun henkilöstö

Ensihoitopalvelujen henkilöstö (sisältäen ensivasteen sekä hallinto- ja tukipalvelut) on 1,7 htv eli 0,7 htv / 100 000 asukasta.

Oulu-Koillismaalla ensihoitopalvelun on tuottanut Pohjois-pohjanmaan sairaanhoitopiiri omana toimintanaan vuodesta 2022 alkaen.

Henkilöstön sukupuolijakauma

Oulu-Koillismaan pelastustoimen päätoimisista työntekijöistä (ei sisällä EVY tai ensihoito) naisten osuus on 4,2 %. Sopimushenkilöstön osalta (sisältää kaikkien osastojen henkilöt) naisten osuus on 6,4 %.

2.6.3 Pelastustoiminnan seurantamittarit

Pelastustehtävät (ei sis. ensivastetehtäviä ellei erikseen mainittu)

Pelastustehtävien lukumäärä 2021	4596
Pelastustehtävien lukumäärä % 2017–2021 keskiarvosta	124
Pelastustehtävät / 1000 asukasta	15
Kiireelliset tehtävät (A ja B) lkm	2809
Kiireettömät tehtävät (C ja D) lkm	1493
Tulipalot yhteensä lkm	592
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä lkm.	243
Maastopalot lkm	108
Liikenneonnettomuustehtävät lkm. (sis. kaikki liikenneonnettomuusluokat)	875
Vahingontorjuntatehtävät lkm.	788
Ensivastetehtävät lkm.	1209

Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa sattuneet vakavat loukkaantumiset yht. (henkilöiden lkm.)	25
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa kuolleet yht. (henkilöiden lkm.)	9
Tulipalojen (pl. maastopalot) omaisuusvahingot yht. (euroa)	10794218

2.6.4 Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma

Pelastuslaitoksen antamien tietojen mukaan ohjelma on otettu käyttöön 11.4.2022. Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella on nimetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvastaava.

Henkilöstölle on toteutettu kysely tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella on vuonna 2022 vahvistettu ohje häirinnän ja epäasiallisen kohtelun estämisestä. Samalla on myös nimetty turvaryhmä, joka vastaa ohjeen päivittämisestä sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvien asioiden edistämisestä organisaatiossa.

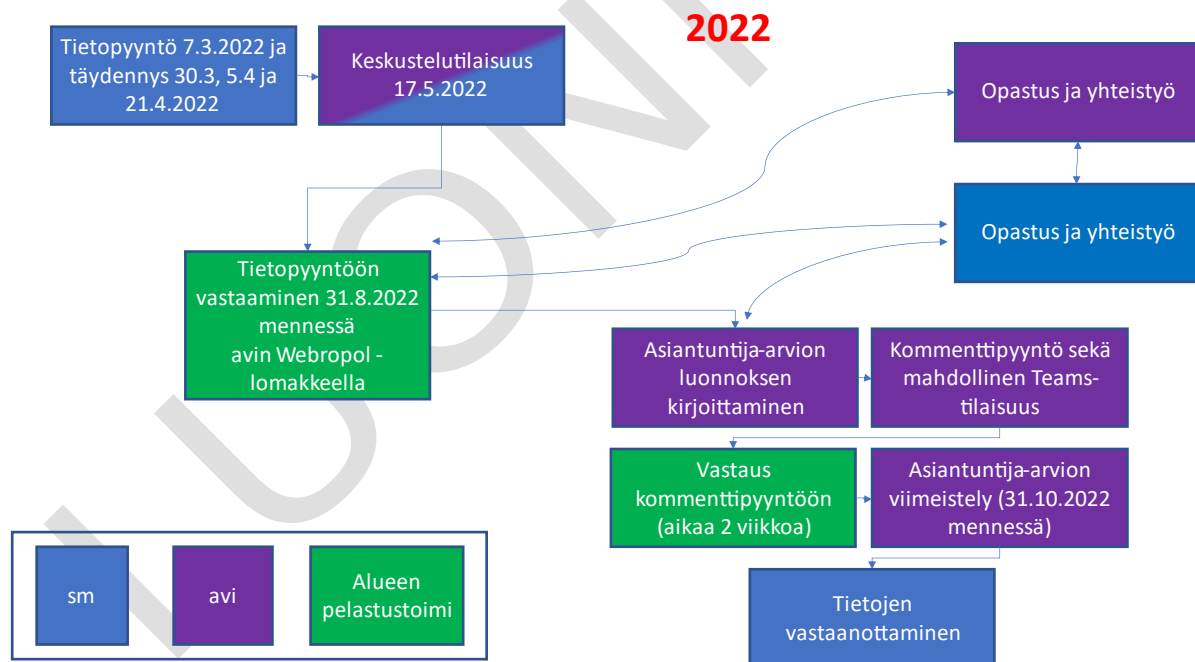
3 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa sisäministeriön 7.3.2022 pelastuslaitoksille antaman ja 30.3., 5.4. sekä 21.4.2022 täydennetyn tietopyynnön vastaukset. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmä Prontosta haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja sekä muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Keskeisenä tietopohjana asiantuntija-arviossa on myös arvion luonnosvaiheessa alueen pelastustoimelta saadut kommentit sekä keskustelut. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on kuvassa 1.

Kuva 1. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi.

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Arviointi perustuu pääsääntöisesti alueen pelastustoimen antamaan vastaukseen sisäministeriön tietopyyntöön. Vastaus on kokonaisuudessaan tämän julkaisun liitteenä. Tilastollinen tieto on lähtöisin alueen pelastustoimen antamien vastausten lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä

(PRONTO), jonka aineisto muodostuu alueellisten pelastuslaitosten ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta.

Aluehallintovirastojen valvontahavaintoraportit ovat avoimesti saatavissa arvioinnin verkkosivuilta. Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käyty keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

LUONNOS

4 Liitteet

Alueen pelastustoimen vastaus tietopyyntöön.

LUONNOS

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Oulu

2022

Asiantuntija-arvio 2022

Vastaaja:

-

Vastaus:

24.08.2022, 09.04 - 29.08.2022, 08.58

1. Pelastustoimen alue *

Oulu-Koillismaa

2. Vastaaja/ lisätietojen antaja *

Etunimi	Tomi
Sukunimi	Honkakunnas
Matkapuhelin	0447038608
Sähköposti	tomi.honkakunnas@ouka.fi

3. Aluehallintovirasto *

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

4. Resurssien kohdentaminen (esimerkiksi kuvaus siitä, mitä on tehty, kenelle on tarjottu palveluja, kohderyhmittäin tai toimenpiteiden mukaisesti jaoteltuna) *

Tähän kysymykseen vastaa varsin hyvin meidän nykyisen PTP 2021-2024:n kohta 4.1.1 (Onnettomuuksien ehkäisyn nykytilan kuvaus). Tilanne ei ole muuttunut siitä, kun ko. teksti on kirjoitettu. ☐

Valvonta on pääosin määräväleihin tehtävää valvontaa yritys- ja laitoskohteisiin (määrällisen vuositavoitteen tot.-% on hyvä, n. 100 %, mutta edellisten vuosien rästää (n. 450 kohdetta) on vaikea kuroa kiinni). ☐

Pientaloja on valvottu paloturvallisuuden itsearviointilla (v. 2021 yht. 3 300 kohdetta). Itsearviointia ei ole vielä kohdistettu muihin asuinrakennuksiin tai vapaa-ajan rakennuksiin. Itsearviointitoteutuksessa on käytetty myös ulkopuolista palveluntarjoajaa (materiaalin painatus, kuoritus, postitus). ☐

Saapuviin ilmoituksiin/suunnitelmiin perustuva valvonta/ asiakirjavalvonta toteutuu hyvin eli vireille tulevia asioita ei jää käsittelemättä. (PelL 42 § kuormittaa, vaikeita tapauksia) ☐

Yhteistyö rakennusvalvonnan kanssa toteutuu hyvin (rakenteellisen paloturvallisuuden, rakenteellisen väestönsuojelun ja paloturvallisuustekniikan asiantuntijalausunnat ja käyttöönottotarkastukset). Yhteistyön laajuudessa on hieman kuntakohtaisia eroja riippuen mm. rakennusvalvonnan valmiudesta käsitellä rakenteelliseen paloturvallisuuteen, paloturvallisuustekniikkaan ja rakenteelliseen väestönsuojeluun liittyviä asioita. ☐

Muihin asiantuntijalausuntoihin käytettävissä oleva resurssi on pieni ja toteutuu vain vähäisiltä osin (erityisesti kaavausuntoja on kyetty antamaan vain vähäisiltä osin). Tilanne rasittaa jossain määrin mm. pelastuslain 29 §:n edellyttämää onnettomuusuhkien tunnistamista ja arviointia sekä 41 §:n edellyttämää onnettomuusuhkien kehityksen seurantaan. ☐

Turvallisuusviestinnän kohdentamisen tavoitteet on kirjattu PTP:een. Kokonaistoteuma on ollut ennen koronaa hyvä (> 10 % väestöstä/v), mutta korona-aikana heikko (n. 3 %/v). Kompensoitu aktiivisesti SOME-viestinnällä. Tuvin kohdentamisen tavoitteet toteutuvat osittain, koska tavoitteellisen kohdentamisen ohi tulee paljon muita TUVI-pyyntöjä. ☐

1- ja 2-tason palontutkinta toteutuu kohtalaisen hyvin. 1-taso yleensä PTJ:n toimesta, 2-taso varsinaisen palontutkijan toimesta. Palontutkintaryhmässä on viisi koulutusputken läpi käynnyttä palontutkijaa ja kolme muuta henkilöä. Tutkintayhteistyö poliisin kanssa on välitöntä ja toimivaa. □

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
Julkl (21.5.1999/621) 24.1 §:n 8 k

5. Tehtyjen toimenpiteiden vaikutukset.

Esimerkiksi kuvaus

- valvonnan
- palontutinnan
- paloriskikohteiden
- paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden
- turvallisuusviestinnän
- annetun ohjauksen

onnistumisesta, ajantasaisuudesta sekä kerätystä asiakaspalautteesta *

Niin kuin tiedetään, onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuutta on vaikea mitata. Turvallisuustyön positiivista vaikuttavuutta kuvaa jossain määrin se, että rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä on saatu jopa laskemaan, vaikka alueen väestömäärä ja rakennetun kerrosalan määrä on kasvanut voimakkaasti. □

Rakennuspalot ja vaarat v. 2012 yht. 270 kpl -> 0,96 kpl/1000 as; v. 2021 yht. 243 kpl -> 0,81 kpl/1000 as. □

Palontutkinta on toimivaa. Tehdään suurelta osin yhteistyössä poliisin kanssa. Tahallisuus on suuri tekijä tulipalojen määrässä. Palontutinnan tulosten hyödyntämisessä on vielä parannettavaa. Alueen henkilövahinkoja aiheuttaneiden palojen tutkinta osoittaa, että palossa menehtynyt on yleisimmin iäkäs tai moniongelmainen (sairauksia, vammoja/vammaisuutta, itsetuhoisuutta, merkittävää toimintakyvyn alenemaa) henkilö. Näiden asumisturvallisuuden edistäminen vaatii yhteistyötä etenkin SOTE-toimijoiden kanssa. □

Paloriski-ilmoituksia käsitellään sitä mukaan kuin niitä tulee. Osa prosesseista on hyvin haastavia asukkaan vastahakoisuudesta johtuen. Voidaan kuitenkin sanoa, että ilmoituksen perusteella tehtävät valvontatoimenpiteet johtavat paloturvallisuuden parantumiseen. Ongelmat uusiutuvat herkästi. □

Paloturvallisuuden itsearvioinnin tulosten perusteella merkittävimäksi turvallisuuspuutteeksi on noussut puutteet nuohouksessa. Nuohouspalveluiden saatavuuteen liittyvät ongelmat ovat asiakaspalautteen mukaan lisääntyneet. □

6. Tunnistetut kehittämistarpeet (esimerkiksi kuvaus henkilöstön osaamisesta, resurssien riittävydestä, toimintojen yhdenmukaistamistarpeista, toimintojen maksullisuudesta. Mitä haasteita kehittämiseen lähitulevaisuudessa liittyy?) *

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen OE-henkilöstön pysyvyys ja osaaminen on kohtalaisen hyvin kunnossa. Joukossa on yksi uusi palotarkastaja (rak.ins.), jonka osalta on odoteltu pelastusopiston täydennyskoulutuksen käynnistymistä. Yleisesti voidaan todeta, että täydennyskoulutuksen tarjonta on ollut vähäistä (toki Korona on aiheuttanut tähän omat ongelmansa). Pelastusopiston päällystökurssin käyneitä ei juuri hakeudu riskienhallinnan tehtäviin, ja jos hakeutuu, heidän pysyvyys on heikompi kuin esim. rakennusosalta tulleiden. Viime aikoina toteutettujen rekrytointien perusteella on selvää, että OE-tehtäviin ei ole juuri tunkua eli rekrytointivaikeuksia on koko pelastustoimialueella. □

Kemikaalivalvonnan osalta särkymävara on pieni. □

Toiveena on saada Oulun seudun sekä Muhos, Utajärvi, Vaala -alueen OE-työhön lisäresurssia 1 htv (ks. PTP2021-2024). Ei ole toistaiseksi toteutunut. □

Määrävälein tehtävä valvonta sekä kemikaalivalvonnan päätökset ovat olleet maksullisia.

7. Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle. *

Onnettomuuksien ehkäisytyön perusrakenteet (valvonta, tuvi, ohjaus ja neuvonta sekä tutkinta), ovat kohtalaisen

hyvin kunnossa, jos ammattitaitoisen henkilöstön määrä saadaan riittämään. Yhden henkilötövuoden lisäresurssi on tarpeen. Lisäresurssia edellyttää mm. Vaalan siirtyminen osaksi OKPela aluetta (ei vaikuttanut resurssiin), varallaolosta luopuminen (osa OE-henkilöstöstä mukana 24/7-päällystöpäivystyksessä) sekä se, että asiantuntijalausuntojen antamista, onnettomuuskehityksen seuranta ja koko pelastustoimialueen rakennusmassan valvontaa ei ole saatu tehdyksi suunnitellulla tavalla. □

Nykyinen valvontasuunnitelma on hyvä, mutta vastaava puuttuu TUVI-puolelta. PTP:een kirjattu TUVI-osuus ohjaa hyvin TUVI-työtä, mutta erillinen TUVI-suunnitelma voisi edistää paremmin mm. TUVI:n kohdentumista PTP:n tavoitteiden mukaisesti. □

Onnettomuuksien ehkäisyn valtakunnallinen täydennyskoulutus on saatava käyntiin. Palotarkastajat tulevat yhä useammin pelastusalan ulkopuolelta, jolloin täydennyskoulutukselle on erityinen tarve. Nyt perehdytys ja tarvittava lisäkoulutus on jäänyt käytännössä täysin pelastuslaitosten harteille. □

Riskienhallintatyön organisoinnissa on paneuduttava edelleen hälytysvalmiudesta aiheutuvien ongelmien ratkaisemisen. Tavoitteena on lisätä pelastuksen henkilöstön työpanosta erityisesti turvallisuusviestinnässä sekä muissa tehtävissä, joita hälytysvalmius ei rasita. □

Turvallisuusviestinnän osalta on selvitelty mahdollisuutta palkata pelastuslaitokselle viestinnän ammattilainen. Tehtävänä olisi erityisesti internet-sivustoihin, sosiaaliseen mediaan ja viestintään liittyvät asiakokonaisuudet sekä turvallisuusviestinnän vaikuttavuuden kehittäminen. Tämä on otettava vaihtoehtona esille tulevissa rekrytoinneissa. □

Kehitystarpeista lisää PTP2021-2024:kohdassa 4.1.2

8. Riskiruutujen lkm. riskiluokittain

Riskiluokka 1	19
Riskiluokka 2	169
Riskiluokka 3	170
Riskiluokka 4	28295

9. Ruutujen lukumäärä, jossa TVA tavoitteita ei saavutettu vuonna 2021. Kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA	25
Pelastustoiminnan TVA	27

10. Niiden ruutujen lukumäärä, joissa jokaisena vuotena 2017-2021 TVA tavoitteita ei saavutettu. Kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA	31
Pelastustoiminnan TVA	28

11. Toimintavalmiusajat (TVA):

TVA mediaani 2021 sekä vuodet 2017-2020 yhteensä (mm:ss) kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA mediaani 2021	7:42
Ensimmäisen yksikön TVA mediaani 2017-2020	8:11
Pelastustoiminnan TVA mediaani 2021	11:56
Pelastustoiminnan TVA mediaani 2017-2020	12:31
Pelastusjoukkueen TVA mediaani 2021	21:28
Pelastusjoukkueen TVA mediaani 2017-2020	Ei vastauksia

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
Julkl (21.5.1999/621) 24.1 §:n 8 k

12. Ulkoiset pelastussuunnitelmat (UPS)

UPS-kohteiden määrä 2021	9
--------------------------	---

13. Seurantamittareita:

Pelastustehtävät (ei sis. ensivastetehtäviä ellei erikseen mainittu)

Pelastustehtävien lukumäärä 2021	4596
Pelastustehtävien lukumäärä % 2017-2021 keskiarvosta	124
Pelastustehtävät / 1000 asukasta	15
Kiireelliset tehtävät (A ja B) lkm	2809
Kiireettömät tehtävät (C ja D) lkm	1493
Tulipalot yhteensä lkm.	592
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä lkm.	243
Maastopalot lkm.	108
Liikenneonnettomuustehtävät lkm. (sis. kaikki liikenneonnettomuusluokat)	875
Vahingontorjuntatehtävät lkm.	788
Ensivastetehtävät lkm.	1209
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa sattuneet vakavat loukkaantumiset yht. (henkilöiden lkm.)	25
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa kuolleet yht. (henkilöiden lkm.)	9
Tulipalojen (pl. maastopalot) omaisuusvahingot yht. (euroa)	10794218

14. Kokonaisarvio pelastustoiminnan toteutuneesta palvelutasosta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle, esim. henkilöstön määrä ja laatu (päätoiminen ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntaan kuuluva henkilöstö eroteltuna), kaluston määrä ja laatu, toiminnalliset suunnitelmat, johtamisen organisointi sekä toimintavalmiusaika. *

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen alueella, erityisesti Oulun kaupungin alueella on yksittäisiä riskialueita, joihin ei aivan ehditä pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeella ohjeistetussa ajassa. Linnanmaan paloasema parantaa huomattavasti Pohjoisten kaupunginosien saavutettavuutta. Linnanmaan ja Raksilan uusien paloasemien kokonaisvaikutus toimintavalmiuteen on selvillä vasta vuoden 2024 aikana. Oulujoen siltojen uusiminen valmistui vasta syksyllä 2021 ja myös sen vaikutus on vielä näkemättä toimintavalmiusaikaan verrattuna siltojen uusimisaikaan, jolloin liikenne Pohjantiellä oli niiltä osin raskaalla kalustolla hidasta. ☐

Oulu-Koillismaan pelastustoimen alueella on kymmenen 1*1 km² riskialuetta, joissa pelastustoimen ensimmäinen yksikkö ei ole ollut kohteessa ohjeistetussa ajassa ja näistä viidellä riskialueella pelastustoimen toimintavalmiusaika

ei ole täyttynyt viiden vuoden tarkastelujaksolla 2017–2021. Nämä alueet ovat I-riskiluokkaan kuuluvat Kaukovainion, läntisen Tuiran, Linnanmaan, Toppilan ja Rajakylän alueet sekä Oulunsalossa olevat läntiset II-luokan riskialueet sekä Rukan alueella oleva II-luokan riskialue. I-luokan riskialueella ensimmäisen yksikön tulisi olla kohteessa kuudessa minuutissa ja II-luokan riskialueella 10 minuutissa hälytyksestä. Toimintavalmiusaikaa tarkasteltaessa lisätään em. aikaan I-luokan riskialueella 5 minuuttia ensitoimenpiteisiin menevänä aikana ja II-luokan riskialueella 4 minuuttia. Ellei yksikönjohtaja tee erillistä ilmoitusta tehokkaan pelastustoiminnan alkamisesta, niin silloin arvioinnissa käytetään em. vakioaikaa. Erillinen ilmoittaminen radioteitse on ollut mahdollista n. vuosi sitten VIRVE-järjestelmään tehdyn päivityksen jälkeen. □

Resurssitarvetta on lähinnä Rukan alueella, joka on toiminnallisesti vilkas alue kausiluontoisesti. □

15. Miten väestönsuojelutehtävien edellyttämä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointi on toteutettu ja miten se on otettu huomioon palvelutasopäätöksessä sekä palvelutuotannossa? *

Arviointi sisältyy osaltaan v. 2020 hyväksytyyn riskianalyysiin sekä valmiussuunnitelmaan. Arvioinnin pohja-aineistona ovat olleet mm. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (VN 2017), Sisäisen turvallisuuden strategia (SM 2017), Pelastustoimen strategia (SM 2016), Suomen kansallinen riskiarvio (SM 2019), Pohjois-Pohjanmaan alueellinen riskiarvio (2018) sekä puolustusvoimien edustajien kanssa käydyt neuvottelut poikkeusolojen riskeistä. □

Sodan ajan uhkatekijät sisältyvä PTP:ssä, varsinaisen varautumisen/valmiussuunnittelun asiasisältöjen lisäksi niihin kohtiin, jotka käsittelevät palvelutuotannon jatkuvuutta, valvontaa (rakenteellinen väestönsuojelu), turvallisuusviestintää (pelastussuunnittelun ohjaus ja neuvonta), toimintavalmiuden järjestämistä ja sääntelyä, CBRNE-valmiutta, johtamista ja johtamisjärjestelmiä. □

Sodan ajan uhkatekijät määrittävät enemmän tai vähemmän kaikkia PTP:n varautuminen ja valmiussuunnittelu -osion asiasisältöjä (vaikka painopiste onkin normaaliajan turvallisuustilanteissa). Mm. väestön varoittamisen, väestönsuojelun (suojat, evakuointi, suunnitelmat), henkilö-, kalusto-, tila ym. varausten, valmiusharjoitusten, omatoimisen varautumisen ohjauksen... tekstit perustuvat osaltaan sodan ajan uhkakuviin.

Riskianalyysi ja PTP on pyritty laatimaan lähtökohdasta, jonka mukaan pelastuslaitoksen tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen sekä normaaliajan häiriötilanteissa että poikkeusoloissa. Järjestelyt perustuvat normaaliajan tilanteeseen (kuten pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen), joita muokataan poikkeusoloissa turvallisuustilanteen ja palvelutarpeiden edellyttämällä tavalla. □

16. Miten poikkeusolojen riskianalyysi on otettu huomioon palvelutasopäätöksessä sekä palvelutuotannossa? *

Poikkeusoloihin varautumisen perustana käytetään normaaliajan uhkamallia. Yksityiskohtaisemmat poikkeusolojen riskit on selvitetty yhteistyössä sotilasviranomaisien ja muiden yhteistoimintaviranomaisten kanssa. Poikkeusolojen uhkakuvat esitetään osin pelastuslaitoksen riskianalyyseissä ja osin valmiussuunnitelmassa. Sisäministeriön poikkeusolojen riskianalyysi -hankkeen loppuraportissa esitetyn kaltaista poikkeusolojen riskianalyyseä ei ole vielä tehty. □

Palvelutasopäätöksessä on tehty päätös seuraavista poikkeusolojen valmiussuunnitelmassa käsitellyistä toimista: □

- Varautumisen ja valmiussuunnittelun organisointi ja tavoitteet
- Yhteistoiminta kuntien kanssa
- Poikkeusolojen suojeluorganisaatioiden koulutus
- Valmiusharjoitukset
- Väestönvaroitussuunnitelmat
- Säteilyvalvonta
- Varautuminen evakuointeihin
- Pelastustoiminnan johtaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
- Pelastuslaitoksen johtokeskus
- Poikkeusolojen viesti- ja tietoliikenneyhteydet
- Yleiseen suojelutoimintaan varattava materiaali
- Henkilö-, kalusto- ja tilavaraukset

17. Millaisilla etukäteisjärjestelyillä pelastuslaitoksen oma jatkuvuudenhallinta on varmistettu? (suunnitelmat, 1 §:n 8 k sopimukset ja muut etukäteisjärjestelyt) *

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella on laadittu suunnitelmat kattavasti vastaamaan Sisäministeriön pelastustoimen suunnitelmia koskevan asetuksen vaatimuksia (Sisäministeriön asetus pelastustoimen suunnitelmista, 1363/2018). □

Huoltosuunnitelmassa on koottu yhteen keskeisimmät huoltotoimintaan liittyvät tiedot ja sillä varmistetaan pelastustoiminnan jatkuvuudenhallinta vaativissa tilanteissa siten, että henkilöstön ja kaluston toimintakyky kyetään ylläpitämään. Jatkuvuudenhallinnan erityisjärjestelyt korostuvat tilanteissa, joissa tarvitaan merkittäviä henkilöstöresursseja. Tällöin korostuvat erityisesti ruoka-, juomavesi- ja varustehuollon merkitys, jotta henkilöstön toimintakyky kyetään ylläpitämään. □

Ajoneuvokalustojen huoltoja varten on huoltosopimuksia 24/7 huoltopalveluihin. Oulun toimialueella on käytettävissä kaksi sammutusautoa ja kaksi säiliöautoa lisäresursseina. Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella on käytettävissä 1000 litran siirrettävä polttoainesäiliö polttoainehuoltoon ja AdBlue-liuosta on saatavilla 250 litran tynnyreissä osalla paloasemista. □

Keskeisimmät paloasemat on varustettu varavoimakoneilla. Osalla paloasemista on järjestetty ulkoisen virransyötön mahdollisuus. Varavoimassa on edelleen kehitettävää. Pelastuslaitoksella on kaksi hinattavaa 80 kW varavoimakonetta. Varavoimakoneiden lisäksi paloasemilla on aggregaatteja, joita ei ole sijoitettu hälytyskalustoon.

Pelastustoiminnan viestiliikennettä varten on varsinaisia ja varajärjestelmiä, mutta järjestelyt eivät ole vielä alueellisesti kattavia. □

□

Pelastuslaitoksella on sopimukset hälytystoiminnassa tarvittavasta ruokahuollosta Oulun ja Kuusamon kaupunkien kanssa. Pelastuslaitoksen huoltokontti on käytettävissä koko pelastuslaitoksen toiminta-alueella. Kontin avulla voidaan huoltaa 50 henkilöä (ruoka- ja varustehuolto). □

Liikenne- ja kuljetuspalveluita tarjoavat toiminnanharjoittajat on listattu huoltosuunnitelmassa. Työkoneiden ja muun erityiskalustolle palveluntuottajat on listattu kunnittain metsäpalojen resurssisuunnitelmassa. Henkilöstö-, kalusto- ja tilavarauksia on tehty. □

18. Onko väestönsuojelutilanteisiin suunniteltu organisaatiomalli (millainen?) ja mikä on väestönsuojelutilanteeseen varattujen henkilöiden lukumäärä ja päivitysjankkohta? *

Johtamistoiminta väestönsuojelutilanteissa ei olennaisesti eroa normaalioloissa tapahtuvaan toimintaan. Poikkeusoloissa johtokeskuksen alaisuuteen voidaan perustaa lisää muodostelmia, kuten väestönsuojelu-, ensihoito-, tiedustelu- ja erikoismuodostelmia. Poikkeusolojen suojelumuodostelmien toimintaa johtaa pelastuslaitoksen johtokeskus yhteistyössä kuntien johtokeskusten kanssa. Pelastuslaitoksen ja kuntien toimintaa tukeva omatoimisen väestönsuojelun organisaatio on toteutettu pelastustoimen kuntien alueille suojelumuodostelmina. Omatoimisen väestönsuojelun aluejako toteutetaan suojelumuodostelmien (suojelupiirit, -lohkot ja -yksiköt) toiminta- ja vastuualuein. □

Perinteisestä suojelualuejako johtopaikkoineen on tarkoitus korvata paremmin normaaliajan järjestelyihin perustuvalla toimintamallilla (PTP:een sisältyvä päätös) □

Väestönsuojelutilanteeseen on varattu 1215 henkilöä vuonna 2014. □

19. Mikä on väestönsuojapaikkojen lukumäärä alueella? Mikä on niiden käyttökunto? *

Oulu-Koillismaan pelastustoimialueella on noin 3 300 väestönsuojaa, joissa suojapaikkoja on yhteensä noin 290 000. Pelastustoimialueen asukasmäärä oli vuoden 2021 lopussa 299 288 asukasta (Tilastokeskus). Väestönsuojien kunnossapito ei ole seurannut riittävässä määrin rakennuksen kunnossapitoa. Suojatekniikan vanhentuminen, tarkastamattomuus ja huoltamattomuus ovat kohtalaisen yleisiä ongelmia. □

20. Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle. *

Varautumisessa ja valmiussuunnittelussa keskeistä on jatkuvuudenhallinta, jonka toimenpiteillä edistetään pelastuslaitoksen kykyä ylläpitää palvelutuotannon jatkuvuus mahdollisimman häiriöttömästi tilanteista ja olosuhteista riippumatta. Toimintakyvyn ylläpitämiseksi tarvitaan yhteistyötä muiden elintärkeitä palveluja tuottavien viranomaisten ja yhteistoimintahojen kanssa. ☐

Johtamisvalmiutta ja viranomaisyhteistoimintaa on kehitetty valmius- ja suuronnettomuus-harjoituksilla, joita soveltuvin osin on toteutettu paikallispuolustusharjoitusten yhteydessä. ☐

Väestönvaroitussuunnitelmaa on tarkasteltu onnettomuusriskeihin perustuen. Kiinteitä väestöhälyttimiä käytetään paikallisiin varoitustarpeisiin tunnistetuissa riskikohteissa. Väestöhälytysjärjestelmää tulisi kehittää valtakunnallisesti ottamalla käyttöön soveltuvia uusia viestintämenetelmiä. Uudet teknologiat ja viestintäympäristön kehittyminen mahdollistavat väestöä tavoittamisen nykyistä varmemmin ja nopeammin. ☐

Väestön siirtojen suunnitelmia on ylläpidetty ja kehitetty tukemaan aiempaa paremmin pelastustoiminnan johtamista ja jatkuvuudenhallintaa. Pelastuslaitos koordinoi kuljetustarpeita yhdessä muiden viranomaisten ja liikenteenharjoittajien kanssa. Väestön siirtämisen henkilökuljetukset on suunniteltu toteutettavaksi liikenteenharjoittajien kuljetuskalustolla. ☐

Poikkeusolojen johtamistoiminta on perustunut siihen, että tarvittaessa perustetaan erillisiä väestönsuojelumuodostelmia. Väestönsuojelumuodostelmien henkilöstö on varattu kuntien henkilöstöstä ja johtopaikoiksi on varattu soveltuvia suojatiloja kuntien kiinteistöistä. Väestönsuojelumuodostelmien johto on toiminut suoraan pelastuslaitoksen johdon alaisuudessa. Osalle pelastuslaitoksen henkilöstöä on saatu puolustusvoimilta vapautus asevellisuuden suorittamisesta. Poikkeusolojen väestönsuojelua kehitetään yhdessä kuntien kanssa valmistelemalla valmiusfoorumia tukemaan alueen kokonaisturvallisuuden ja kriisinsietokyvyn kehittämistä. ☐

Sisäministeriön asetuksen pelastustoiminnan suunnitelmista (1363/2018) mukaan pelastuslaitoksessa on tarkasteltu olemassa olevia suunnitelmia. Tarkastelussa tehtyjen havaintojen perusteella yksittäisiä suunnitelmia tai ohjeita on päivitetty vastaamaan asetuksen vaatimuksia. ☐

Pelastustoimen materiaalisesta varautumisesta ei ole määräyksiä tai ohjeita. Materiaalista varautumista on tehty pelastuslaitoksen riskiarvioon perustuen. Materiaalista varautumista olisi tarpeen koordinoita valtakunnallisesti. ☐

21. Arvio palveluiden saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä *

Tähän on toistaiseksi vaikea vastata. Pelastustoimi siirtyy HVA:lle. HVA on perustanut pelastustoimen osalta vasta ylimmät päällystövirat (johtaja, palvelualuejohtajat ja vastuualuejohtajat). Muun henkilöstön virka-/työsuhteista, työajoista, sijoittamisesta, sopimuksista, palkkauksesta... ei ole tietoa. Näillä voi olla vaikutusta palvelutuotantoon.

Oulu-Koillismaalla on tilanne, jossa pelastusjohtaja, pelastuspäällikkö, riskienhallintapäällikkö, talous- ja hallintopäällikkö, palopäälliköt ja ICT-suunnittelija eivät saaneet pitää nykyistä vastaavaa tehtävää siirryttäessä HVA:lle. Tämä sisältää henkilöstöriskejä ja muita riskejä. Tehtäviin on sisällynyt johtamista, erityisosaamista, toimialueeseen ja palveluiden järjestämiseen liittyvää tietoutta, palvelutuotannon substanssityötä... pitkältä ajalta.

Hyvinvointialueen palvelutuotantoa suunnitellaan nykyisten säädösvaatimusten (huomioiden HVA-säädökset) ja nykyisen palvelutuotannon lähtökohdista. Olettama on että palvelutuotanto säilyy nykyisen kaltaisena myös v. 2022 jälkeen. Paljon riippuu muun ohella mm. pelastustoimen rahoituksen ratkaisusta. ☐

22. Arvio investointien tarpeesta 2023-2027 *

23. Tuottavuuden kehittämismahdollisuudet *

Tähän on hyvin vaikea vastata tässä vaiheessa. Oulu-Koillismaan pelastustoimen kustannukset ovat olleet selvästi valtakunnan keskiarvoa pienemmät. Taloudellista liikkumavaraa ja organisaation ”särkymävaraa/löysää” on ollut vähän jos ollenkaan.

24. Kustannukset

Bruttokustannuksilla tarkoitetaan kokonaiskustannuksia eli pelastustoimen lakisääteisten palveluiden käyttötalouden menoja ja poistoja.

Nettokustannukset = bruttokustannukset – saadut tuotot (myynti- ja maksutuotot, avustukset jne.) eli se osuus, joka jää kuntien maksettavaksi.

NETTOKUSTANNUKSET (€)	Ei vastauksia
..... Poistojen osuus nettokustannuksista (€)	Ei vastauksia
Investointituotot yhteensä (€)	Ei vastauksia
Investointikulut yhteensä (€)	Ei vastauksia
NETTOINVESTOINNIT (€)	Ei vastauksia
Bruttokustannukset, € / pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius	-18989478,06
Bruttokustannukset, € / tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen	-843445,08
Bruttokustannukset, € / vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	-65800,68
Bruttokustannukset, € / öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	-640061,16

25. Arvio kustannusten tulevasta kehityksestä *

Tähän on hyvin vaikea vastata tässä vaiheessa, koska Pohjois-Pohjanmaalla tapahtuu hyvinvointialueelle siirtymisen lisäksi kahden pelastuslaitoksen yhdistyminen. Uuden laitoksen valmistelu on kesken. Toimintaympäristön tarkastelun näkökulmasta merkittäviä lisäkustannuksia ei pitäisi olla tiedossa. Pelastuslaitosten yhdistymisen ja HVA-uudistuksen mukanaan tuomat henkilöstöratkaisut, palkkaratkaisut, palkkojen harmonisointi, ICT-kustannukset jne sekä mm. ÖSR:n ja PSR:n avustusten tulevaisuus vaikuttaa kustannuskehitykseen.

26. Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV	11
.....Onnettomuuksien ehkäisyn osuus ilman vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa HTV	10
.....Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan osuus tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisystä HTV	1
Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV / 100 000 as	4

27. Pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito) HTV	221.75
.....Pelastustoiminnan osuus ilman öljyvahinkoja (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	220.98
.....Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan osuus (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	0.77
.....UPS-työn osuus HTV (sis. ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen, päivittämisen, yleisötiedotteiden laatimisen ja jakelun sekä UPS-harjoitukseen kuluneen suunnittelun, itse harjoituksen ja kehittämisen)	0.2
.....Kansallisen pelastustoiminnan kehittämisen ja kv-pelastustoiminnan osuus HTV (kehittämistyötä on lähtökohtaisesti vain hankkeistettu kehittämistyö)	0.73
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä HTV/ 100 000 as (ei sis. ensivaste tai ensihoito)	74.7

28. Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV	1.0
.....Oman poikkeusoloihin varautumisen osuus	0.8
.....Kuntien varautumisen tukemisen osuus	0.2
Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV/ 100 000 as.	0.3

29. Päätoiminen henkilöstö yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito)

Päätoimiset HTV/ 100 000 as.	72
------------------------------	----

30. Ensihoitopalvelu (sis. ensivasteen ja ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Ensihoitopalvelu (sis. ensivaste) HTV	1.7
Ensihoitopalvelu (sis. ensivaste) HTV / 100 000 as.	0.7

31. Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö *

Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm.	330
Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm. / 100 000 as.	112
Pelastustoiminta. Hälytysosastojen henkilöiden lkm	330
Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevien henkilöiden lkm	0

32. Henkilöstön sukupuolijakauma *

Päätoimiset (ei sis. EVY tai ensihoito), naisten osuus %	4.2
Sopimushenkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastot), naisten osuus %	6.4

33. Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma (otettu käyttöön / suunnitteluvaihe / ei

toimenpiteitä) *

KÄYTTÖ RAJOITETTU

Oulu-Koillismaan pelastuslaitos on laatinut pelastuslaitoksen palveluja koskeva tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toimintasuunnitelman, joka on vahvistettu Oulun kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman yhteydessä 11.4.2022. Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella on nimetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvastaava (= liikuntasuunnittelija). □

□

Henkilöstölle on toteutettu kysely tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksella on v. 2022 vahvistettu ohje häirinnän ja epäasiallisen kohtelun estämisestä. Samalla on myös nimetty turvaryhmä, joka vastaa ohjeen päivittämisestä sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvien asioiden edistämisestä organisaatiossa. □

Aluehallintovirasto

LUONNOS 28.10.2022

EI-JULKINEN

Julkl (621/1999) 6.1 §:n 5 k

Pelastustoimen palvelut Jokilaaksojen pelastustoimen alueella 2021

Aluehallintoviraston asiantuntija-
arvio

Jarno Soisalo

Pelastustoimi ja varautuminen

Xx/2022

Aluehallintovirastojen julkaisuja

Regionförvaltningsverkens publikationer

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Jokilaaksojen pelastustoimen alueella 2021

31.10.2022

Painos

Julkaisun tekijät

Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/2022

ISSN-tunnus

ISBN-tunnukset

Oulu

2022

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/2022

Tekijät Jarno Soisalo		Julkaisuaika 31.10.2022	
Julkaisun nimi Pelastustoimen palvelut Jokilaaksojen pelastustoimen alueella 2021			
Tiivistelmä			
<p>Pelastustoimen järjestämislaisissa (613/2021) aluehallintoviraston tehtäväksi on säädetty laatia vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia. Aluehallintoviraston arviointi tarjoaa vuoteen 2021 painottuvan pelastustoimen tilannekuvan.</p> <p>Jokilaaksojen pelastustoimen alueella pelastuslaitoksen suorittama valvontatyö on suunnitelmallista ja johdettua. Pelastuslaitoksella on riittävästi henkilöstöresursseja onnettomuuksien ehkäisyn tarpeisiin. Arvioinnissa käytettyjen tietojen perusteella onnettomuuksien ehkäisyn palvelutaso vastaa lakisäätteisten velvoitteiden edellyttämää tasoa.</p> <p>Pelastustoiminnan toteutuneet toimintavalmiusajat vastaavat pääosin riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita. Ongelmia toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamisessa on ollut muutamilla pienellä paloasemilla. Henkilöstön rekrytointi erityisesti harvaan asutuille alueille tuo haasteita toimintaan. Rahoituksen riittävyyden lisäksi lainsäädännön muutoksilla on vaikutusta toiminnan kehittämiseen, kalustohankintoihin ja palvelutuotantoon.</p> <p>Pelastuslaitoksen omatoiminen varautuminen on arvioinnissa käytettyjen tietojen perusteella hyvällä tasolla. Jatkossa alueen varautumisen haastaa toimiminen osana uutta vuonna 2023 aloittavaa Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitosta.</p> <p>Järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävästi palvelutuotantoon. Muutoksessa kahden erilaisen pelastuslaitoksen yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa aiheuttaa haasteita palveluiden saatavuuteen ja laatuun. Uuden pelastuslaitoksen aloittaessa toimintansa tulee aikaisempien organisaatioiden tarpeelliset ohjeistukset ja suunnitelmat olla päivitettyinä uuden organisaation toimintaan soveltuviksi ja toimintaa tukeviksi – painopisteenä operatiiviset tehtävät ja varautuminen.</p>			
Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkojulkaisu) xxxx-xxxx	ISBN (verkkojulkaisu) xxxx-xxxx
Kokonaissivumäärä Teksti...		Kieli Teksti...	Hinta Teksti...
Julkaisija Pohjois-Suomen aluehallintovirasto		Paino Teksti...	

INFORMATIONSSIDA

Regionförvaltningsverkens publikationer xx/20xx

Sammanställd av Text...	Utgivningsdatum Text...		
	Uppdragsgivare Text...		
	Datum för tillsättandet av organet Text...		
Publikationens titel Text...			
Referat Text...			
Ämnesord Text...			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) xxxx-xxxx	ISBN (webbpublikation) xxxx-xxxx
Sidantal Text...	Spåk Text...	Pris Text...	
Utgivare Text...	Tryckeri Text...		

Sisällysluettelo

1	LUKIJALLE	6
2	ASiantuntija-arvio	7
2.1	Onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden toteutuminen.....	7
2.1.1	Onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden toteuttaminen.....	7
2.1.2	Onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden vaikutukset.....	9
2.1.3	Onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden kehittämistarpeet	10
2.1.4	Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden palvelutason toteutumisesta.....	10
2.2	Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen	11
2.2.1	Toimintavalmiusajat.....	11
2.2.2	Ulkoiset pelastussuunnitelmat.....	12
2.2.3	Pelastustoiminnan toteutunut palvelutaso	12
2.3	Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen	15
2.3.1	Uhka-arvio ja poikkeusolojen riskianalyysi.....	15
2.3.2	Jatkuvuuden hallinta	16
2.3.3	Väestönsuojelun organisaatio ja henkilöstö.....	16
2.3.4	Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta.....	16
2.4	Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys.....	17
2.5	Investointien tarve 2023–2027	19
2.6	Arviointia tukevat tiedot.....	19
2.6.1	Kustannukset.....	19
2.6.2	Henkilöstö	20
2.6.3	Pelastustoiminnan seurantamittarit	22
2.6.4	Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma	23
3	MENETELMÄT JA LAATUSELOSTE.....	24
4	LIITTEET	26

1 Lukijalle

Aluehallintovirasto arvioi sisäministeriön toimeksiannosta pelastustoimen palvelujen järjestämistä pelastustoimen eri alueilla vuonna 2021. Arviointi perustuu sisäministeriön 7.3.2022 antamaan tietopyyntöön. Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on alueen pelastustoimen tietopyyntöön antama vastaus. Muut lähteet on merkitty tähän asiantuntija-arvioon kunkin tiedon kohdalle. Alueen pelastustoimen antama vastaus on kokonaisuudessaan tämän arvion liitteenä.

29.6.2021 voimaan tulleessa pelastustoimen järjestämislaissa (613/2021) aluehallintoviraston tehtäväksi on säädetty laatia vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain. Vaikka laki tulee voimaan vasta 1.1.2023, tässä arvioinnissa sisäministeriön tietopyyntö on toteutettu pitkälti tulevan lain mukaisena.

Tämä aluehallintoviraston arviointi tarjoaa vuoteen 2021 painottuvan pelastustoimen tilannekuvan. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Arviointi on suunnattu tukemaan kansallisia ja alueellisia päättäjiä, viranhaltijoita ja asiantuntijoita. Arviointi tukee myös hyvinvointialueiden toimeenpanon valmistelua sekä käynnistämistä tarjoamalla tietoa keskeisistä palvelujen järjestämistä koskevista näkökohdista maan eri alueilla.

2 Asiantuntija-arvio

2.1 Onnettomuuksien ehkäisytön palvelutason toteutuminen

2.1.1 Onnettomuuksien ehkäisytehtävien toteuttaminen

Ohjaus ja neuvonta

Osana pelastuslain 27 §:n edellyttämää pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ja neuvontaa Jokilaaksojen pelastuslaitos valvoo seuraavien asiakirjojen toteutumista ja laatua: pelastussuunnitelmat, yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmat, poistumisturvallisuusselvitykset, pelastustoimen laitteiden huolto- ja kunnossapitosuunnitelmien mukaisten tarkastusten tarkastus- ja testauspöytäkirjat sekä vaarallisen aineiden käsittelyn ja varastoinnin ilmoitukset. Edellisten lisäksi pelastuslaitoksen riskienhallinnan tulosalue ottaa vastaan nuohoojien tulisijoissa, savuhormeissa ja kattoturvaruusteissa havaitsemistaan vioista ja puutteista pelastusviranomaiselle lähettämiä vikailmoituksia. Pelastusviranomainen käsittelee saamansa ilmoitukset ja antaa rakennuksen tai muun kohteen omistajalle tai haltijalle tarvittaessa korjausmääräyksen. Nuohoojan vikailmoitus voi johtaa myös ylimääräiseen valvontakäyntiin.¹

Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestinnän määrälliset tavoitteet on saavutettu. Toimintaa kohdennettiin uudelleen koronatilanteen takia, mm. SOME-viestintään. Toteuma on ollut ennen koronaa hyvä (> 10 % väestöstä/v), mutta korona-aikana heikko (n. 3 %/v). Vuonna 2021 turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistui 12 % väestöstä, luku ei sisällä sosiaalisessa mediassa kohdattuja henkilöitä. Koko maassa vastaava luku on 5 %. Jokilaaksoissa turvallisuusviestinnän tilaisuuksiin käytettiin työaika 596 tuntia.²

Valvontatehtävät

Valvontatyötä on tehty valvontakohteissa esiintyvien riskien perusteella valvontasuunnitelman mukaisesti. Pronto-tilaston perusteella suunnitelmallisesta valvonnasta 98 % on toteutunut.³

Jälkivalvonta

Jälkivalvontaa eli fyysinen jälkipalotarkastus on tehty noin kolmeen (3%) prosenttiin kohteista. Pientä määrää selittää käytössä oleva kumppanusverkoston yhtenäinen palotarkastusprosessi, jonka myötä valtaosa puutteista saadaan selvitettyä kuulemisajan puitteissa. Jälkivalvonnassa on kehitettävää, varsinkin sivutoimisesti valvontaa tekevillä.⁴

¹ Valvontasuunnitelma 2021, Jokilaaksojen pelastuslaitos.

² Pelastustoimen tilastojärjestelmä Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

³ Pelastustoimen tilastojärjestelmä Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

⁴ Jokilaaksojen pelastuslaitokselle lähetetty kommentointipyyntö 7.10.2022, pelastuslaitoksen lisäys tietoihin 10.10.2022.

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitos suorittaa valvontatoimintaansa yhteistyössä eri viranomaisten ja yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyö eri viranomaisten ja yhteistyötahojen kanssa toimii pääsääntöisesti hyvin.

Pelastuslaitos on sitoutunut toimimaan aktiivisesti pelastusalan asiantuntijana alueen erilaisissa viranomaisyhteistyömekanismiissa. Turvallisuuden kehittämiseksi tehdään pelastusviranomaisen vastualueen osalta aktiivisena kumppanina laaja-alaista yhteistyötä eri tahojen kanssa siten, että asiantuntijapalvelut ovat ajantasaiset, laadukkaat ja riittävät suhteessa kysyntään.

Pelastuslaitos on perustanut yhteistyössä alueen kuntien kanssa valmius- ja turvallisuusfoorumin. Foorumin tarkoituksena on toimia alueen kuntien ja keskeisimpien alueellisten yhteistyöviranomaisten ja muiden yhteistyötahojen sekä alueellisten järjestöjen valmius- ja turvallisuusasioihin keskittyvänä yhteistyöfoorumina, jonka puitteissa on mahdollista jakaa yhteistä valmius- ja turvallisuustilannekuvaa, sovittaa yhteen ja kehittää valmius- ja turvallisuusasioihin liittyvää suunnittelua ja harjoittelua. Päävastuu paikallisesta turvallisuussuunnittelusta on alueen kunnilla. Pelastuslaitoksen rooli on toimia asiantuntijana kuntien turvallisuussuunnittelussa.⁵

Palontutkinta

Tulipalojen syttymissyvyys on saatu selville 93 %:ssa tulipaloista. Koko maan keskiarvo on 89 %. Syttymiskohdastaan levinneissä rakennuspaloissa tehtiin tarkempi palontutkinta (tasolla II tai III) 34 %:iin tapauksista. Koko maan keskiarvo on 16 % tapauksista.⁶

Palontutkintoja on tehty 31 kappaletta. Keskimääräinen aika/tutkinta oli noin 20 tuntia. Palontutkintaryhmään kuuluu kolme koulutettua palontutkijaa. Lisäksi kaksi henkilöä on koulutuksessa.⁷ Tavoitteena on nostaa koulutettujen palontutkijoiden määrä kuuteen.

Palontutkintaan osoitettuja resursseja htv/vuosi ei vastauksessa tietopyyntöön ole kerrottu.

Paloturvallisuuden itsearviointi

Pientalojen kiinteistöjen omistajille on suunnattu kiinteistön omatoimista paloturvallisuuden itsearviointia. Itsearviointia on edellytetty 2504 kiinteistöltä, joista yli 80 % tavoitettiin. Itsearviointia ei ole vielä kohdistettu vapaa-ajan rakennuksiin. Pelastuslaitos suorittaa valvontatoimintaa vapaa-ajan rakennuksiin lähtökohtaisesti asiakkaan pyynnöstä⁸.

Paloturvallisuuden itsearvioinnin jälkivalvontaa on tehty pistokoeluonteisesti 56 kohteeseen eli 10 %:iin niistä kohteista, joista ei ole palautettu lomaketta.

⁵ Valvontasuunnitelma 2021, Jokilaaksojen pelastuslaitos.

⁶ Pelastustoimen tilastojärjestelmä Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

⁷ Jokilaaksojen pelastuslaitokselle lähetetty kommentointipyyntö 7.10.2022, pelastuslaitoksen lisäys tietoihin 10.10.2022.

⁸ Valvontasuunnitelma 2021, Jokilaaksojen pelastuslaitos.

Kaikkiin kohteisiin, joista pyydettiin yhteydenottoa, otettiin yhteyttä ja selvitettiin yhteydenoton syy, annettiin ohjausta ja tarvittaessa tehtiin valvontakäynti.⁹

Paloriski-ilmoitukset

Pelastusviranomaiset ovat tehneet kohteisiin valvontakäyntejä paloriski-ilmoitusten perusteella. Paloriskikohteiden ilmoitusten käsittely eri viranomaisten kanssa on toiminut hyvin ja ilmoitukset on saatu käsittelyyn viipymättä, vaikka paloriski-ilmoitukset lisääntyvät vuosittain. Tapaukset ovat yleensä pitkäkestoisia ja vaativat useita jälkivalvontatoimenpiteitä.

Paloriski-ilmoituksia käsiteltiin 57 kappaletta. Ilmoituksista 45 johti yhteen tai useampaan valvontakäyntiin.¹⁰

OE resurssien riittävyys

Onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstöresurssit ovat riittävät pelastuslaitoksen alueella. Jotta lakisääteisistä veloitteista suoriudutaan tulevaisuudessa, tulee riskienhallinnan henkilöstön määrä saada pidettyä nykyisellään sekä paloasemien henkilöstön osallistua valvontaan ja turvallisuusviestintään myös jatkossa Pohjois-pohjanmaan pelastuslaitoksen aloittaessa toimintansa.

Pelastuslaitoksella valvonnan päävastuu on riskienhallinnan tulosalueen henkilöstöllä (7,5 htv). Valvontasuunnitelmassa määritellään vuosittain riskiperusteisesti ja henkilöstön osaamisen mukaan kohteita pelastustoiminnan tulosalueen henkilöstölle. He tekevät valvontatyötä muiden tehtäviensä ohessa (0,5 htv).¹¹

2.1.2 Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteiden vaikutukset

Onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuutta ei ole mitattu systemaattisesti, mutta valvonnassa annettujen korjauskehotusten ja -määräysten määrää ja määrän kehitystä eri rakennusluokkiin (A1-A6) on ryhdytty seuraamaan vuodesta 2019. Samoin paloturvallisuuden itsearviointin vastausten perusteella tehdään vuosittain analyysi. Lyhyestä korjauskehotusten ja -määräysten määrän ja kehityksen seurausajasta johtuen ei varsinaisia trendejä ole vielä pystytty havaitsemaan. Paloturvallisuuden itsearviointin vastausanalyysin perusteella ainoastaan puutteet osoittemerkinnöissä (14 %) ja alkusammutuskalustossa (12 %) poikkeavat keskiarvosta (4 %).

Kaikista valvontatapahtumista kerätään asiakaspalautteet. Asiakkaiden palautekyselyn keskiarvo 4,71/5 oli niin hyvä, että selkeää kehittämiskohdetta pelastuslaitoksen palvelun laadussa on vaikeaa löytää.

---

⁹ Jokilaaksojen pelastuslaitokselle lähetetty kommentointipyyntö 7.10.2022, pelastuslaitoksen lisäys tietoihin 10.10.2022.

¹⁰ Jokilaaksojen pelastuslaitokselle lähetetty kommentointipyyntö 7.10.2022, pelastuslaitoksen lisäys tietoihin 10.10.2022.

¹¹ Pelastustoimen palvelutason tila vuonna 2021. Valvontakertomus 23.6.2022. PSAVI/1756/2021.

2.1.3 Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistarpeet

Pelastuslaitoksella on huomattu, että Pelastusopiston päällystökurssin käyneitä ei juuri hakeudu riskienhallinnan tehtäviin. Onkin mietittävä, pitäisikö ainakin osaan avoimeksi tulevia palotarkastajien virkoja muuttaa pätevyysvaatimuksia. Tämä palvelisi myös sitä, että ikääntyville palomiehille tarjoutuisi urapolkuja ennen eläköitymistä, jos fyysiset rajoitteet estävät operatiiviset tehtävät.

Pelastuslaitoksella ei ole nykyisen resurssin puitteissa mahdollista järjestää ammatillista täydennyskoulutusta, joten onnettomuuksien ehkäisyn valtakunnallinen täydennyskoulutus on saatava käyntiin joko Pelastusopiston tai kumppanuusverkoston taholta. Jokilaaksojen pelastuslaitoksella HIKLU-alueen antama koulutus on koettu hyväksi, mutta se lienee tilapäisratkaisu.

Pelastuslaitoksen johtokunta on määritellyt kaiken määrävälein tehtävän valvonnan maksulliseksi. Koska määräaikaisen valvonnan voi toteuttaa asiakirjavalvontana, tulisi myös määräaikainen asiakirjavalvonta tehdä maksulliseksi.

2.1.4 Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta

Onnettomuuksien ehkäisytöiden perusrakenteet (valvonta, tuvi, ohjaus ja neuvonta sekä tutkinta) ovat kunnossa Jokilaaksojen pelastuslaitoksessa. Eri valvontapalvelut on pystytty tuottamaan lakisääteisesti.

Pelastuslaitoksen riskienhallinnan osaamisen kehittämiseen on panostettu ja se on hyvällä tasolla.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palvelutason toteutumisesta:

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen valvontatyö on suunnitelmallista ja johdettua. Arvioinnissa käytettyjen tietojen perusteella palvelutaso vastaa lakisääteisten velvoitteiden edellyttämää tasoa.

Pelastuslaitoksella on riittävästi henkilöstöresursseja onnettomuuksien ehkäisyn tarpeisiin. Jatkossa ongelmia saattaa aiheuttaa koulutetun henkilöstön saatavuus ja toisaalta ammatillisen täydennyskoulutuksen puute.

Jokilaaksojen ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitosten yhdistyessä Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa muutoksen seurauksena, varsinkin alkuun, esiintyä ongelmia henkilöstöresursseissa, toimintatavoissa, ohjeistuksissa yms.

Aluehallintovirastolla ei ollut arviointia laatiessaan käytössä tietoja pelastuslaitoksen palontutkintaan osoittamista resursseista (htv).

2.2 Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen

2.2.1 Toimintavalmiusajat

Toimintavalmiusaikojen tarkastelua varten Suomi on jaettu neliökilometrin kokosiin ruutuihin. Kullekin ruudulle on asetettu kiireellisten tehtävien todennäköisyyteen perustuva riskiluokka sekä riskiluokkaa vastaavat toimintavalmiusaikojen tavoiteajat.¹² Jokilaaksojen pelastustoimen alueella on 2 kpl I riskiluokan, 76 kpl II riskiluokan, 115 kpl III riskiluokan ja 13614 kpl IV riskiluokan ruutua.

	Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika
Ruutujen lukumäärä, jossa tavoitteita ei saavutettu 2021	5	11
Ruutujen lukumäärä, jossa tavoitteita ei saavutettu minään vuosista 2017–2021	0	0

¹² Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohje. Sisäministeriön julkaisuja 21/2012.

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan (TVA) mediaani vuonna 2021	10:17
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan (TVA) mediaani vuosina 2017–2020	10:35
Pelastustoiminnan TVA mediaani vuonna 2021	14:19
Pelastustoiminnan TVA mediaani vuosina 2017–2020	14:08
Pelastusjoukkueen TVA mediaani vuonna 2021	25:25
Pelastusjoukkueen TVA mediaani vuosina 2017–2020	21:10

Pelastustoimialueella ei ole riskiruutuja (ns. ongelmaruutuja), joissa toimintavalmiusaikatavoitteita ei ole savutettu neljänä peräkkäisenä vuotena 2017–2021.

Varallaolojärjestelmän lopettamisesta seurasi ”notkahduksia” riskiruutujen tavoittamisessa alueella. Varallaolojärjestelmää korvaavien toimenpiteiden, kuten lähtövarmuuden kehittäminen rekrytoimalla pelastuslaitokselle uutta henkilöstöä ja muodostamalla pelastustoimialueelle paloasemaryhmiä, joilla työskentelee jatkossa päätoimista henkilöstöä, sekä aktivointikorvausjärjestelmä, täysmääräisen käyttöönoton jälkeen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen oletetaan paranevan.¹³

2.2.2 Ulkoiset pelastussuunnitelmat

Jokilaaksojen pelastustoimen alueella on 9 ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttämää kohdetta. Pelastuslaitos on osoittanut UPS-työhön vastauksensa mukaan henkilöresursseja 0 htv.

2.2.3 Pelastustoiminnan toteutunut palvelutaso

Päätoimisen henkilöstön määrä ja laatu

Valtakunnallinen pelastajapula ja henkilöstön rekrytointihaasteet haastavat palvelutuotantoa. Kaikkiin avoimiin virkoihin ei ole saatu päteviä työntekijöitä, joten virat on täytetty määräaikaisina mm. sopimushenkilöstön koulutetulla henkilöstöllä.

Henkilöstövahvuudessa on eroja eri paloasemilla ja valmiuden taso vaihtelee vuorokaudenajasta riippuen. Joskus yksiköissä ei ole riittävästi toimintakykyisiä henkilöitä. Erityisesti virka-aikana useilla paloasemilla on vaikeuksia saada minimivahvuista pelastusryhmää liikkeelle henkilöstöpulan

¹³ Pelastustoimen palvelutason tila vuonna 2021. Valvontakertomus 23.6.2022. PSAVI/1756/2021.

vuoksi. Vakinaista henkilökuntaa on vähän ja sopimushenkilöstön saatavuus päätyöstään hälytystehtäviin on heikkoa. Henkilöstövahvuuden osalta tavoitteena on, että jokaiselta paloasemalta saadaan kiireellisiin hälytystehtäviin liikkeelle vähintään 1+3 vahvuinen pelastusryhmä.¹⁴

Sivutoimisen sekä sopimuspalokuntaan kuuluvan henkilöstön määrä ja laatu

Sivutoimisen ja sopimuspalokuntien henkilöstön rekrytointihaasteet haastavat palvelutuotantoa. Suurimpia ongelmia on ollut muutamalla pienellä paloasemalla, joilla on ollut 0-lähtöjä henkilöstöpulan takia.

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen alueella väestö vähenee useissa kunnissa. Tämä aiheuttaa henkilöstöpoistumaa alueen palokuntiin ja vaikeuttaa uusien hälytysosastolaisten rekrytointia. Tästä johtuen joillakin paloasemilla on ongelmana saada hälytyksiin riittävästi kelpoisuusehdot täyttävää henkilöstöä.¹⁵

Kaluston määrä ja laatu

Kaluston määrä ja laatu ovat hyvät. Öljyntorjuntakalustoa ei ole voitu hankkia öljyntorjuntasuunnitelman mukaisesti Öljysuojarahaston korvauskäytänteiden muututtua.

Raskaiden pelastusajoneuvojen osalta ensilähdön sammutusauton enimmäiskäyttöikäksi on päätetty 20 vuotta, muiden raskaiden ajoneuvojen maksimikäyttöikäksi 28 vuotta ja pienajoneuvojen 4–12 vuotta. Investointitaso sekä kaluston kunnossapito on päätetty pitää sellaisella tasolla, että kalusto pysyy ajanmukaisena ja täyttää sille asetetut tekniset sekä työturvallisuuteen liittyvät vaatimukset.¹⁶

Toiminnalliset suunnitelmat

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen laatimat Asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) mukaiset pelastustoiminnan suunnitelmat ovat ajan tasalla. Suunnitelmien yhteensovittaminen Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen kanssa Pohjois-Pohjamaan pelastuslaitoksen suunnitelmiksi on aloitettu.¹⁷

Ulkoisten pelastussuunnitelmien sekä niihin liittyvien suuronnettomuusharjoitusten laadusta aluehallintovirasto on joutunut antamaan ohjausta.

Johtamisen organisointi

Pelastustoiminnan johtaminen hoituu päivystävän päällikön sekä kahden päivystävän palomestarin toimesta. Toinen palomestareista on kasarmoituna Ylivieskan paloasemalla.

Jokilaaksojen pelastuslaitoksella pelastustoiminnan johtamisohjeet on laadittu pelastusryhmän, -joukkueen ja -komppanian johtamiseen. Pelastuslaitoksella on

---

¹⁴ Jokilaaksojen alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁵ Jokilaaksojen alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁶ Jokilaaksojen alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁷ Pelastustoimen palvelutason tila vuonna 2021. Valvontakertomus 23.6.2022. PSAVI/1756/2021.

päivystävän ja varalla olevan palopäällystön käytössä kaksi ajanmukaista johtoautoa ja yksi ajanmukainen suojatiloissa sijaitseva tilanne-/johtokeskus, jonka valmiutta voidaan joustavasti nostaa. Johtokeskus voidaan tarvittaessa miehittää nopeasti ja sen henkilövahvuutta voidaan asteittain kasvattaa aina täysimittaisen Pel-Joke:n henkilövahvuuteen saakka onnettomuuden koon, vakavuuden, keston ja erityispiirteet huomioiden.¹⁸

Pelastustoiminta kokonaisuutena

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen palvelutaso on toteutunut hyvin pelastustoiminnan osalta. Suurimmat poikkeamat ovat muutamalla pienellä paloasemalla, joilla on ollut 0-lähtöjä henkilöstöpulan takia. Henkilöstöpulaa on aiheuttanut mm. se, että Covid-19 rokotussuoja on ollut puutteellinen osalla henkilöstöä. Puutteet ovat korjautuneet osaltaan varallaolosta luopumisen myötä, koska lähin vakituinen paloasema varmistaa kaikki pienten paloasemien lähdöt.

---

¹⁸ Jokilaaksojen alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021–2024.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan toteutuneesta palvelutasosta:

Päätoimisen ja sivutoimisen henkilöstön rekrytointi erityisesti harvaan asutuille alueille on tällä hetkellä ja lähitulevaisuudessa haasteellista. Kilpailu työvoimasta on kovaa. Valtakunnallinen pelastajapula sekä henkilöstön rekrytointihaasteet vaikeuttavat palvelutuotannon järjestämistä. Sen vaikutukset varsinaiseen palvelun tasoon on saatu pidettyä pienenä.

Toteutuneet toimintavalmiusajat vastaavat pääosin riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita. Ongelmia toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamisessa on ollut muutamilla pienellä paloasemilla, joilla on ollut 0-lähtöjä henkilöstöpulan takia.

Öljysuojarahaston korvauskäytänteiden muutoksilla on suora vaikutus pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjunnan kehittämiseen mm. kalustohankintojen kautta.

Pelastuslaitosten yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa aiheuttaa muutoksia pelastustoiminnan palvelutasoon.

Asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) mukaisten pelastustoiminnan suunnitelmien päivittäminen ja yhdenmukaistaminen on varautumisen kannalta keskeinen uuden organisaation tehtävä etenkin vallitsevassa turvallisuusympäristössä. Asetuksen mukaiset suunnitelmat on saatettava ajantasalle.

Aluehallintovirastolla ei ollut arviointia laatiessaan käytössä tietoja pelastuslaitoksen UPS-työhön osoittamista resursseista (htv).

2.3 Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen

2.3.1 Uhka-arvio ja poikkeusolojen riskianalyysi

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen yhtenä palveluajatuksena on ylläpitää pelastustoiminnan toimintavalmiutta kaikissa turvallisuustilanteissa erilaisia onnettomuus- ja uhkatilanteiden varten. Pelastuslaitoksen riskianalyysi on uudistettu vuosina 2019–2020. Riskit on arvioitu päivittäisten tilanteiden ja tyypillisimpien häiriötilanteiden näkökulmasta. Pelastuslaitos on päivittäisten tilanteiden osalta arvioinut alueen riskit SM:n pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (sisäministeriön julkaisu 12/2012) mukaisesti. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen uhat on arvioitu yhteistyössä pelastuslaitoksen keskeisten yhteistyöviranomaisten kanssa. Pelastustoimialueen erityispiirteet ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kuvatut uhkamallit on

huomioitu erikseen poikkeusolojen riskianalyyssissä. Poikkeusolojen riskianalyysi on laadittu yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa.

Pelastustoimelle kuuluvat väestönsuojelutehtävät on kuvattu vuonna 2020 valmistuneessa väestönsuojelusuunnitelmassa, jossa on huomioitu väestönsuojelutehtäviä edellyttämät sodan ajan uhat sekä arvioitu niiden vaikutusta.

2.3.2 Jatkuvuuden hallinta

Jokilaaksojen pelastuslaitos huomioi oman toiminnan jatkuvuudenhallinnan:

- ylläpitämällä valmiussuunnittelua sekä muuta SM:n asetuksen mukaista suunnittelua.
- ylläpitämällä henkilö-, tila- ja ajoneuvovarauksia.
- varmistamalla polttoainehuolto koko alueelle erillisillä, omilla dieselsäiliöillä.
- ylläpitämällä VHF-varaverkkoa ja tähän liittyviä VHF-tukiasemasopimuksia.
- paloasemien varavoimajärjestelmillä.
- Muonitushuolto perustuu palokuntien naisosastojen toimintaan sekä kaupalliseen yhteistyöhön.
- Kaluston kunnossapito perustuu ennakoivaan huoltoon, tavoitteena pitää kalusto ajanmukaisena.

2.3.3 Väestönsuojelun organisaatio ja henkilöstö

Tietopyynnön vastauksen mukaan poikkeusolojen ja väestönsuojelun (sisältäen hallinto- ja tukipalvelut) resurssit olivat 1,98 htv vuonna 2021. Niistä oman poikkeusoloihin varautumisen osuus oli 1,5 htv ja kuntien varautumisen tukeminen 0,8 htv. Varautumisen ja väestönsuojelun resurssit olivat yhteensä 1,7 htv/100 000 asukasta.

2.3.4 Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta

Pelastuslaitoksen väestönsuojelusuunnitelma on uudistettu ja päivitetty kauttaaltaan. Lisäksi laitos on laatinut uudistetun evakuointisuunnitelma, jossa on huomioitu poikkeusoloissa tapahtuva väestönsiirto. Evakuointisuunnittelua on vahvistettu tukemalla lisäksi kuntien/kuntayhtymien evakuointisuunnittelua.

Aluehallintoviraston arvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta:

Pelastuslaitoksen omatoiminen varautuminen vaikuttaa olevan hyvällä tasolla. Jatkossa Jokilaaksojen alueen varautumisen haastaa toimiminen osana Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitosta uudessa vuoden 2023 alussa aloittavassa hyvinvointialueessa.

Pelastuslaitoksen kyky toimia sähkökatkossa on syytä ottaa erityistarkasteluun.

2.4 Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys

Vuoden 2023 alusta pelastustoimi siirtyy hyvinvointialueelle. Tämä tarkoittaa, että Jokilaaksojen ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitokset lakkaavat olemasta ja muodostavat yhdessä Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen. Hyvinvointialue on perustanut pelastustoimen osalta vasta ylimmät päällystövirat. Muun henkilöstön virka-/työsuhteista, työajoista, sijoittamisesta, sopimuksista, palkkauksesta, yms. ei ole tietoa.

Järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävästi palvelutuotantoon. Pelastuslaitoksen yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa muuttaa palvelutuotantoa nykyisestä poikkeavaksi alueen eri osissa mahdollisten resurssien uudelleen sijoittelun seurauksena.

Hyvinvointialueen palvelutuotantoa suunnitellaan nykyisten säädösvaatimusten (huomioiden HVA-säädökset) ja nykyisen palvelutuotannon lähtökohdista. Olettama on, että palvelutuotanto säilyy nykyisen kaltaisena myös vuoden 2022 jälkeen. Pelastustoimen rahoituksen ratkaisulla on suuri vaikutus toimintaan tulevaisuudessa.

Palveluiden saatavuuden ja laadun kehitykseen vaikuttavat niin useat asiat, ettei kehityksen arvioiminen luotettavasti ole mahdollista. Palvelutuotannon tason jatkuvaan ylläpitämiseen muutostilanteessa tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Aluehallintoviraston arvio palvelujen saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä:

Järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävästi palvelutuotantoon. Muutoksessa kahden erilaisen pelastuslaitoksen yhdistyminen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitokseksi saattaa aiheuttaa haasteita palveluiden saatavuuteen ja laatuun, ainakin alkuvaiheessa.

Suurimmat ongelmat on odotettavissa todennäköisesti pienimmille paikkakunnille, joissa palvelutuotannon vaikeudet näkyvät jo nyt, mm. 0-lähtöjen ja rekrytointivaikeuksien muodossa.

Rahoituksen riittävyys saattaa aiheuttaa omat ongelmansa palvelutuotantoon.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen aloittaessa toimintansa tulee aikaisempien organisaatioiden tarpeelliset ohjeistukset ja suunnitelmat olla päivitettyinä uuden organisaation toimintaan soveltuviksi ja toimintaa tukeviksi – painopisteenä operatiiviset tehtävät ja varautuminen.

LUONNOS

2.5 Investointien tarve 2023–2027

Yhteensä 22.864.000 €

Luku sisältää myös Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen investointitarpeen.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta:

Aluehallintovirastolle on jäänyt arviointityön yhteydessä epäselväksi pelastustoimen investointitarpeet. Alueen pelastustoimi ei ole esittänyt vastauksessaan tietopyyntöön sanallista kuvausta investointien tarpeestaan, mm.:

- paloasemakiinteistöistä ja niiden peruskorjaustarpeista,
- raskaiden ajoneuvojen uusimistarpeista,
- pelastustoimen suorituskyvyn tarpeesta,
- poikkeusoloissa tapahtuvan pelastustoiminnan materiaalisista tarpeista,
- ympäristövahinkojen torjuntavalmiuteen liittyvistä investointitarpeista.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan sisäministeriön ja hyvinvointialueen välisissä neuvotteluissa tulisi käsitellä edellä esitetyjä asiakokonaisuuksia huomioiden pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet.

2.6 Arviointia tukevat tiedot

2.6.1 Kustannukset

NETTOKUSTANNUKSET €	14 923 527,76 €
..... Poistojen osuus nettokustannuksista	385 997,28 €
Investointituotot yhteensä	0 €
Investointikulut yhteensä	0 €
NETTOINVESTOINNIT	0 €
Bruttokustannukset, € / pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius	15 385 063,02 €
Bruttokustannukset, € / tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen	811 068,26 €

Bruttokustannukset, € / vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	64 676,60 €
Bruttokustannukset, € / öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	140 536,65 €

Pelastuslaitoksen arvio kustannusten tulevasta kehityksestä

Toimintaympäristön tarkastelun näkökulmasta merkittäviä lisäkustannuksia ei pitäisi olla tiedossa. Pelastuslaitosten yhdistymisen ja HVA-uudistuksen mukanaan tuomat henkilöstöratkaisut, palkkaratkaisut, palkkojen harmonisointi, ICT-kustannukset jne. sekä mm. ÖSRA:n ja PSR:n avustusten tulevaisuus vaikuttavat kustannuskehitykseen.

2.6.2 Henkilöstö

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut)

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä htv	8
.....Onnettomuuksien ehkäisyn osuus ilman vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa htv	7
.....Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan osuus tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisystä htv	1
Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä htv / 100 000 as	6,8
<i>Vertailuarvo: Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy koko maassa yhteensä htv / 100 000 asukasta</i>	12

Pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius (sis. hallinto- ja tukipalvelut)

Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito) htv	125,7
....Pelastustoiminnan osuus ilman öljyvahinkoja (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) htv	124,7
.....Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan osuus (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) htv	1
.....UPS-työn osuus htv (sis. ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen, päivittämisen, yleisötiedotteiden laatimisen ja jakelun sekä	0

UPS-harjoitukseen kuluneen suunnittelun, itse harjoituksen ja kehittämisen)	
.....Kansallisen pelastustoiminnan kehittämisen ja kv-pelastustoiminnan osuus htv (kehittämistyötä on lähtökohtaisesti vain hankkeistettu kehittämistyö)	0
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä htv / 100 000 as (ei sis. ensivaste tai ensihoito)	107,5
<i>Vertailuarvo: Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen koko maassa yhteensä htv / 100 000 asukasta</i>	78

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut)

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä htv	1,98
Oman poikkeusoloihin varautumisen osuus	1,5
Kuntien varautumisen tukemisen osuus	0,8
Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä htv / 100 000 asukasta	1,7
<i>Vertailuarvo: Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu koko maassa yhteensä htv / 100 000 asukasta</i>	1,1

Sivutoiminen sekä sopimuspalokuntaan kuuluva henkilöstö

Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm.	757
Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm. / 100 000 as.	647
<i>Vertailuarvo: Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö koko maassa yhteensä, henkilöiden lukumäärä / 100 000 asukasta</i>	423
Pelastustoiminta. Hälytysosastojen henkilöiden lkm	450
Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevien henkilöiden lkm	0

Pelastustoimen päätoiminen henkilöstö

Jokilaaksojen pelastuslaitoksella on päätoimista henkilöstöä (ei sisällä ensivastetta ja ensihoitoa) 116 htv / 100 000 asukasta.

Ensihoitopalvelun henkilöstö

Ensihoitopalvelujen henkilöstö (sisältäen ensivasteen sekä hallinto- ja tukipalvelut) on 206 htv eli 176 htv / 100 000 asukasta.

Vuodesta 2022 alkaen ensihoitopalvelun Jokilaaksoissa on tuottanut Pohjois-pohjanmaan sairaanhoitopiiri omana toimintanaan.

Henkilöstön sukupuolijakauma

Jokilaaksojen pelastustoimen päätoimisista työntekijöistä (ei sisällä EVY tai ensihoito) naisten osuus on 5,15 %. Sopimushenkilöstön osalta (ei sisällä nuoriso-osastojen henkilöitä) naisten osuus on 26,78 %.

2.6.3 Pelastustoiminnan seurantamittarit

Pelastustehtävät (ei sis. ensivastetehtäviä ellei erikseen mainittu)

Pelastustehtävien lukumäärä 2021	3228
Pelastustehtävien lukumäärä % 2017–2021 keskiarvosta	109
Pelastustehtävät / 1000 asukasta	28
Kiireelliset tehtävät (A ja B) lkm	2371
Kiireettömät tehtävät (C ja D) lkm	852
Tulipalot yhteensä lkm	379
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä lkm.	158
Maastopalot lkm	86
Liikenneonnettomuustehtävät lkm. (sis. kaikki liikenneonnettomuusluokat)	507
Vahingontorjuntatehtävät lkm.	221
Enzivastetehtävät lkm.	1214
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa sattuneet vakavat loukkaantumiset yht. (henkilöiden lkm.)	26
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa kuolleet yht. (henkilöiden lkm.)	18

Tulipalojen (pl. maastopalot) omaisuusvahingot yht. (euroa)	3970000
---	---------

2.6.4 Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma

Pelastuslaitoksen antamien tietojen mukaan ohjelma on otettu käyttöön.

Tarkempia tietoja käyttöönotosta ei ole.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle tehdään oma ohjelma, joka koskettaa koko henkilöstöä.

LUONNOS

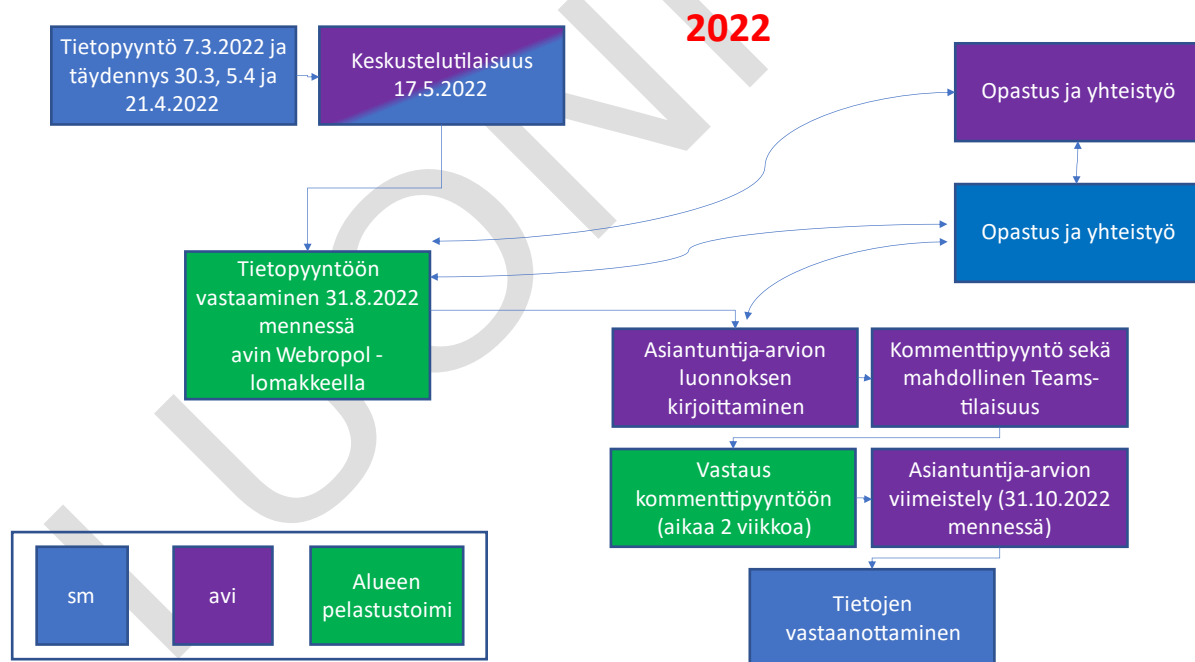
3 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa sisäministeriön 7.3.2022 pelastuslaitoksille antaman ja 30.3., 5.4. sekä 21.4.2022 täydennetyt tietopyynnön vastaukset. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmä Prontosta haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja sekä muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Keskeisenä tietopohjana asiantuntija-arviossa on myös arvion luonnosvaiheessa alueen pelastustoimelta saadut kommentit sekä keskustelut. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi.

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Arviointi perustuu pääsääntöisesti alueen pelastustoimen antamaan vastaukseen sisäministeriön tietopyyntöön. Vastaus on kokonaisuudessaan tämän julkaisun liitteenä. Tilastollinen tieto on lähtöisin alueen pelastustoimen antamien vastausten lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä

(PRONTO), jonka aineisto muodostuu alueellisten pelastuslaitosten ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta.

Aluehallintovirastojen valvontahavaintoraportit ovat avoimesti saatavissa arvioinnin verkkosivuilta. Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käydyt keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

LUONNOS

4 Liitteet

Alueen pelastustoimen vastaus tietopyyntöön.

LUONNOS

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Oulu

2022

Asiantuntija-arvio 2022

Vastaaja:

-

Vastaus:

01.09.2022, 12.27 - 06.09.2022, 12.47

1. Pelastustoimen alue *

Jokilaaksot

2. Vastaaja/ lisätietojen antaja *

Etunimi	Pentti
Sukunimi	Ukkola
Matkapuhelin	+358444296110
Sähköposti	pentti.ukkola@jokipelastus.fi

3. Aluehallintovirasto *

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

4. Resurssien kohdentaminen (esimerkiksi kuvaus siitä, mitä on tehty, kenelle on tarjottu palveluja, kohderyhmittäin tai toimenpiteiden mukaisesti jaoteltuna) *

Asiaa on kuvattu Jokilaaksojen pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen (PTP 2021-2024) luvussa 4.1 Riskienhallinta ja onnettomuuksien ehkäisy. Valvonta on pääosin määrävälein tehtävää valvontaa yritys- ja laitospöteisiin. Valvontasuunnitelman mukainen määrävälein suoritettava valvonta on toteutunut vuosittain lähes 100 %:sti. □

Pientaloja on valvottu paloturvallisuuden itsearviointilla. Vuonna 2021 paloturvallisuuden itsearviointi kohdistettiin 2504:een asuinkiinteistöön, palautusprosentin ollessa yli 80%. Itsearviointi on toteutettu sähköisellä järjestelmällä. Verkkolomakkeen lisäksi kiinteistön haltijalla on ollut mahdollisuus täyttää paperinen paloturvallisuuden itsearviointilomake. Materiaalin lähettäminen kiinteistön omistajille on suoritettu omana työnä. Rivi- ja kerrostalojen itsearviointi on tehty aiemmin kaikkiin pelastustoimialueen rakennuksiin yhdellä kertaa kymmenen vuoden välein. Vuonna 2019 aloitettiin ns. teematarkastukset, jolloin osaan kunkin kunnan rivi- ja kerrostaloihin tehtiin riskiarvioon perustuvat operatiiviset tarkastukset. Itsearviointia ei ole kohdistettu vapaa-ajan rakennuksiin. □

Saapuvii ilmoituksiin ja suunnitelmiin perustuva asiakirjavalvonta toteutuu Jokilaaksojen pelastuslaitoksella hyvin eikä vireille tulevia asioita jää käsittelemättä. Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa toimii pääsääntöisesti hyvin. Yhteistyön muodoissa ja laajuudessa eri hyvinvointikuntayhtymien välillä on isojakin eroja. Tämä tulee korjautumaan hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Varsinkin Pelastuslain 42 §:ään perustuva paloriskikohteiden ilmoitusten käsittely eri viranomaisten kanssa on toiminut hyvin ja ilmoitukset on saatu käsittelyyn viipymättä, vaikka paloriski-ilmoitukset lisääntyvät vuosittain. Tapaukset ovat yleensä pitkäkestoisia ja vaativat useita jälkivalvontatoimenpiteitä. □

Yhteistyö rakennusvalvontaviranomaisten kanssa toteutuu myös pääasiassa hyvin. Yhteistyön muodoissa on paljonkin kuntakohtaisia eroja riippuen mm. kunkin rakennusvalvonnan henkilöresursseista ja osaamisesta käsitellä rakenteelliseen paloturvallisuuteen, paloturvallisuustekniikkaan ja rakenteelliseen väestönsuojeluun

liittyviä asioita. Rakentamisen ohjausta ja neuvontaa on pystytty antamaan rakennusvalvonnoille, suunnittelijoille ja yksityishenkilöille tarvittavassa laajuudessa ja pyydetty asiantuntijalausunnot on kyetty antamaan ajallaan. □

Turvallisuusviestintä on resursoitu kaikille pelastuslaitoksen työntekijöille. Pääsääntöisesti turvallisuusviestintätapahtumat toteutetaan paloasemien henkilöstön toimesta. Riskienhallinnan tulosalue vastaa turvallisuusviestinnän suunnittelusta. Resursointi on ollut tähän asti riittävää. □

1- ja 2-tason palontutkinta toteutuu kohtalaisen hyvin. 1-taso yleensä PTJ:n toimesta, 2-taso varsinaisen palontutkijan toimesta. Palontutkintaryhmässä on viisi koulutusputken läpi käynyttä palontutkijaa ja kolme muuta henkilöä. Tutkintayhteistyö poliisin kanssa on välitöntä ja toimivaa. □

5. Tehtyjen toimenpiteiden vaikutukset.

Esimerkiksi kuvaus

- valvonnan
- palontutkinnan
- paloriskikohteiden
- paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden
- turvallisuusviestinnän
- annetun ohjauksen

onnistumisesta, ajantasaisuudesta sekä kerätystä asiakaspalautteesta *

Onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuutta ei ole mitattu systemaattisesti mutta valvonnassa annettujen korjauskehotusten ja -määräysten määrää ja määrän kehitystä eri rakennusluokkiin (A1-A6) on ryhdytty seuraamaan vuodesta 2019. Samoin paloturvallisuuden itsearvioinnin vastausten perusteella tehdään vuosittain analyysi. □

Korjauskehotusten ja -määräysten määrää ja kehitystä on seurattu vasta kolme vuotta, joten mitään trendejä ei seurannan perusteella vielä pysty havaitsemaan. Paloturvallisuuden itsearvioinnin vastausanalyysin perusteella ainoastaan puutteet osoittemerkinnöissä (14 %) ja alkusammutuskalustossa (12 %) poikkeavat keskiarvosta (4 %). □

Paloriskiasuntojen systemaattista valvontaa on tehty Jokilaaksojen pelastuslaitoksessa vuodesta 2016. Paloriskiasumisen valvontaa on kehitetty ja yhdenmukaistettu kumppanuusverkoston paloriskiasumisen asiantuntijaverkoston ohjeiden pohjalta. Kokemus on osoittanut, että paloriskikohteiden valvonnalla ei ole pitkäkestoista vaikuttavuutta, jollei syihin, jotka ovat johtaneet riskiasumiseen pystyttyä puuttumaan. □

Kaikista valvontatapahtumista kerätään asiakaspalautteet. Asiakkaiden palautekyselyn keskiarvo 4,71/5 oli niin hyvä, että selkeää kehittämiskohdetta pelastuslaitoksen palvelun laadussa on vaikeaa löytää. □

Turvallisuusviestinnän kohdentamisen tavoitteet on kirjattu PTP:een. Kokonaistoteuma on ollut ennen koronaa hyvä (> 10 % väestöstä/v), mutta korona-aikana heikko (n. 3 %/v). Kompensoitu aktiivisesti SOME-viestinnällä. Turvallisuusviestintä on suunniteltu kokonaisuudessaan pelastuslaitoksen turvallisuusviestintäsuunnitelmassa. □

Jokilaaksojen pelastuslaitos tutkii Pelastuslain 41 §:n mukaisesti kaikki tulipalot tarvittavalla laajuudella. Pelastustoiminnan tai tilannepaikan johtaja huolehtii omalta osaltaan 1-tason tutkinnoista jo pelastustoiminnan aikana, ja mikäli tarvetta ilmenee, niin tapauksesta suoritetaan 2-tason tutkinta palontutkintaryhmän toimesta. 2-tason tutkintoja suoritetaan vuosittain keskimäärin 25 kpl ja ne tehdään tarvittaessa yhteistyössä poliisin ja vakuutusyhtiöiden tutkijoiden kanssa. □

Palontutkintaryhmään kuuluu tällä hetkellä kolme koulutettua palontutkijaa ja yksi aktiivinen harjoittelija. Tavoitteena olisi nostaa koulutettujen palontutkijoiden määrä kuuteen, mutta yhtenä suurena haasteena on koettu vuorotyön aiheuttamat vaikeudet osallistua paikatutkintoihin. □

Palontutkinnasta saatuja tuloksia pyritään jalkauttamaan vähintään pelastustehtävällä mukana olleille resursseille. Lisäksi mielenkiintoisemmista ilmiöistä tiedotetaan myös valvontatoimintaan suorittavia henkilöitä tai koko pelastuslaitoksen henkilökuntaa. Tutkinnan tuloksien jalkauttamisessa on kuitenkin haasteita ja niitä tulisi saada enemmän myös kansalaisten tietoon turvallisuusviestinnän kautta. □

Annetun ohjauksen ajantasaisuudesta ja havaituista ohjaustarpeista. □

Rakentamisen ohjaaminen perustuu jatkuvaan lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden seuraamiseen, sekä kumppanuusverkoston asiantuntijaverkostojen kollegiaalisen tiedon hyödyntämiseen. Jokilaaksojen pelastuslaitoksessa on havaittu selkeä tarve yhdenmukaistaa paloturvallisuusasioiden käsittelyä alueen rakennusvalvonnoissa. □

6. Tunnistetut kehittämistarpeet (esimerkiksi kuvaus henkilöstön osaamisesta, resurssien riittävydestä, toimintojen yhdenmukaistamistarpeista, toimintojen maksullisuudesta. Mitä haasteita kehittämiseen lähitulevaisuudessa liittyy?)

*

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen Riskienhallinnan osaamisen kehittämiseen on panostettu ja se on hyvällä tasolla. Avoimia virkoja on ollut hankala täyttää mutta avoimiin virkoihin on saatu sijaisia paloasemien tulosalueelta. Sijaiset on perehdytetty pelastusopiston täydennyskoulutuskursseilla ennen kuin kurssitarjonta loppui. Viimeisin virkaan valittu aluepalotarkastaja kävi HIKLU:n palotarkastajien perehdytyskurssin. □

Jokilaaksojen pelastuslaitoksessa on huomattu, että Pelastusopiston päällystökurssin käyneitä ei juuri hakeudu riskienhallinnan tehtäviin. Onkin mietittävä pitäisikö ainakin osaan avoimeksi tulevia palotarkastajien virkoja muuttaa pätevyysvaatimuksia. Tämä palvelisi myös sitä, että ikääntyville palomiehille tarjoutuisi urapolkuja ennen eläköitymistä, jos fyysiset rajoitteet estävät operatiiviset tehtävät. □

Kemikaalivalvonnan toiminta on keskitetty yhdelle viranhaltijalle. Kemikaalivalvonnan palvelut on pystytty tuottamaan lakisääteisesti. □

Valvonnan maksullisuus on määritelty pelastuslaitoksen johtokunnan toimesta. Kaikki määrävälein tehtävä valvonta on maksullista. Koska määräaikaisen valvonnan voi toteuttaa myös asiakirjavalvontana, tulisi määräaikainen asiakirjavalvonta tehdä maksulliseksi. □

7. Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle. *

Onnettomuuksien ehkäisytöiden perusrakenteet (valvonta, tuvi, ohjaus ja neuvonta sekä tutkinta), ovat kunnossa Jokilaaksojen pelastuslaitoksessa. Jotta lakisääteisistä velvoitteista suoriudutaan, tulee riskienhallinnan henkilöstön määrä saada pidettyä nykyisellään ja paloasemien henkilöstön osallistua valvontaan ja turvallisuusviestintään. □

TUVI:n suunnitteluun, kehittämiseen ja johtamiseen saadaan Pohjois-pohjanmaan pelastuslaitokseen päätoiminen vastuhenkilö. Tämä parantaa oleellisesti turvallisuusviestinnän laatua. Jokilaaksojen pelastuslaitoksessa on viestinnästä vastaava viestinnän ammattilainen. Uuden Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän kannalta olisi erittäin tärkeää, että jatkossakin viestinnän ammattilaisen osaaminen olisi käytettävissä. Viestinnän ammattilaisen tehtävänä olisi erityisesti internet-sivustoihin, sosiaaliseen mediaan ja viestintään liittyvät asiakokonaisuudet sekä turvallisuusviestinnän vaikuttavuuden kehittäminen yhdessä TUVI:n asiantuntijan kanssa. □

□

Nykyiset valvonta- ja TUVI-suunnitelmat ovat ajan tasalla ja riittävän kattavia. □

Pelastuslaitoksella ei ole nykyisen resurssin puitteissa mahdollista järjestää ammatillista täydennyskoulutusta, joten onnettomuuksien ehkäisyn valtakunnallinen täydennyskoulutus on saatava käyntiin joko pelastusopiston

8. Riskiruutujen lkm. riskiluokittain

Riskiluokka 1	2
Riskiluokka 2	76
Riskiluokka 3	115
Riskiluokka 4	13614

9. Ruutujen lukumäärä, jossa TVA tavoitteita ei saavutettu vuonna 2021. Kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA	4
Pelastustoiminnan TVA	13

10. Niiden ruutujen lukumäärä, joissa jokaisena vuotena 2017-2021 TVA tavoitteita ei saavutettu. Kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA	0
Pelastustoiminnan TVA	0

11. Toimintavalmiusajat (TVA):

TVA mediaani 2021 sekä vuodet 2017-2020 yhteensä (mm:ss) kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA mediaani 2021	10:17
Ensimmäisen yksikön TVA mediaani 2017-2020	10:35
Pelastustoiminnan TVA mediaani 2021	14:19
Pelastustoiminnan TVA mediaani 2017-2020	14:08
Pelastusjoukkueen TVA mediaani 2021	25:25
Pelastusjoukkueen TVA mediaani 2017-2020	21:10

12. Ulkoiset pelastussuunnitelmat (UPS)

UPS-kohteiden määrä 2021	8
--------------------------	---

13. Seurantamittareita:

Pelastustehtävät (ei sis. ensivastetehtäviä ellei erikseen mainittu)

Pelastustehtävien lukumäärä 2021	KÄYTTÖ RAJOITETTU TL IV 3228
Pelastustehtävien lukumäärä % 2017-2021 keskiarvosta	JulKL (21.5.1999/62) 109 §:n 8 k
Pelastustehtävät / 1000 asukasta	28
Kiireelliset tehtävät (A ja B) lkm	2371
Kiireettömät tehtävät (C ja D) lkm	852
Tulipalot yhteensä lkm.	379
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä lkm.	158
Maastopalot lkm.	86
Liikenneonnettomuustehtävät lkm. (sis. kaikki liikenneonnettomuusluokat)	507
Vahingontorjuntatehtävät lkm.	221
Ensivastetehtävät lkm.	1214
Onnettomuksissa ja pelastustoiminnassa sattuneet vakavat loukkaantumiset yht. (henkilöiden lkm.)	26
Onnettomuksissa ja pelastustoiminnassa kuolleet yht. (henkilöiden lkm.)	18
Tulipalojen (pl. maastopalot) omaisuusvahingot yht. (euroa)	3970000

14. Kokonaisarvio pelastustoiminnan toteutuneesta palvelutasosta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle, esim. henkilöstön määrä ja laatu (päätoiminen ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntaan kuuluva henkilöstö eroteltuna), kaluston määrä ja laatu, toiminnalliset suunnitelmat, johtamisen organisointi sekä toimintavalmiusaika. *

- Jokilaaksojen pelastuslaitoksen palvelutaso on toteutunut hyvin pelastustoiminnan osalta. Suurimmat poikkeamat ovat muutamalla pienellä paloasemalla, joilla on ollut o-lähtöjä henkilöstöpulan takia. Henkilöstöpulaa on aiheuttanut mm. se, että Covid-19 rokotussuoja on ollut puutteellinen osalla henkilöstöä. Puutteet ovat korjautuneet osaltaan varallaolosta luopumisen myötä, koska lähin vakituinen paloasema varmistaa kaikki pienten paloasemien lähdöt.
- Kaikkiin virkoihin ei ole saatu päteviä työntekijöitä, vaan virat on täytetty määräaikaisina mm. sopimushenkilöstön koulutetulla henkilöstöllä.
- Kaluston määrä ja laatu ovat hyvät, joskin öljyntorjuntakalustoa ei ole voitu hankkia öljyntorjuntasuunnitelman mukaisesti Öljysuojarahaston korvauskäytänteiden muututtua.
- Pelastustoiminnan suunnitelmat ovat ajantasaiset ja pelastustoiminnan johtaminen hoituu päivystävän päällikön sekä kahden päivystävän palomestarin toimesta. Toinen palomestareista on kasarmoituna Ylivieskan paloasemalla.

15. Miten väestönsuojelutehtävien edellyttämä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointi on toteutettu ja miten se on otettu huomioon palvelutasopäätöksessä sekä palvelutuotannossa? *

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen yhtenä palveluajatuksena on ylläpitää pelastustoiminnan toimintavalmiutta kaikissa turvallisuustilanteissa erilaisia onnettomuus- ja uhkatilanteiden varten. Pelastuslaitoksen riskianalyysi on uudistettu vuosina 2019-2020. Riskit on arvioitu päivittäisten tilanteiden ja tyyppisimpien häiriötilanteiden näkökulmasta. Pelastuslaitos on päivittäisten tilanteiden osalta arvioinut alueen riskit SM:n pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (2012) mukaisesti. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen uhat on arvioitu yhteistyössä pelastuslaitoksen keskeisten yhteistyöviranomaisten kanssa. Pelastustoimialueen erityispiirteet ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kuvatut uhkamallit on huomioitu erikseen poikkeusolojen riskianalyyssissä. Pelastustoimelle kuuluvat väestönsuojelutehtävät on kuvattu vuonna 2020 valmistuneessa väestönsuojelusuunnitelmassa, jossa on huomioitu väestönsuojelutehtäviä edellyttämät sodan ajan uhat sekä arvioitu niiden vaikutusta.

16. Miten poikkeusolojen riskianalyysi on otettu huomioon palvelutasopäätöksessä sekä palvelutuotannossa? *

Pelastuslain soveltamisalasäännöksen mukaisesti Jokilaaksojen pelastuslaitos on suunnitellut sille pelastuslain mukaan kuuluvat tehtävät siten, että ne on mahdollista hoitaa myös poikkeusoloissa. Pelastuslaitos laatii poikkeusolojen riskianalyysin yhteistyössä puolustusvoimien kanssa, ja tämän analyysin pohjalta pelastuslaitos varautuu eritoten valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettuihin 1 ja 2 kohdan mukaisiin poikkeusoloihin.

17. Millaisilla etukäteisjärjestelyillä pelastuslaitoksen oma jatkuvuudenhallinta on varmistettu? (suunnitelmat, sopimukset ja muut etukäteisjärjestelyt) *

Jokilaaksojen pelastuslaitos huomioi oman toiminnan jatkuvuudenhallinnan:

- Ylläpitämällä valmiussuunnittelua sekä muuta SM:n asetuksen mukaista suunnittelua
- Ylläpitämällä henkilö-, tila- ja ajoneuvovarouksia
- Varmistamalla polttoainehuolto koko alueelle erillisillä, omilla diesel-säiliöillä
- Ylläpitämällä VHF-varaverkkoa ja tähän liittyviä VHF-tukiasemasopimuksia
- Paloasemien varavoimajärjestelmillä
- Muonitushuolto perustuu palokuntien naisosastojen toimintaan sekä kaupalliseen yhteistyöhön
- Kaluston kunnossapito perustuu ennakoivaan huoltoon, tavoitteena pitää kalusto ajanmukaisena.

18. Onko väestönsuojelutilanteisiin suunniteltu organisaatiomalli (millainen?) ja mikä on väestönsuojelutilanteeseen varattujen henkilöiden lukumäärä ja päivitysajankohta? *

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen alue on jaettu kuntakohtaisesti kolmeen tulosityksikköön ja alueen suojelupiirijako noudattaa samaa jakoa. Tarvittaessa pelastustoimialue jaetaan suojelulohkoinen siten, että yksi kunta muodostaa aina yhden suojelulohkon. Suojelupiirin tai -lohkon toiminnan organisointia voidaan helpottaa perustamalla suojelualalohkoja tai -yksiköitä. Suojelulohkoja-, alalohkoja ja -yksiköitä ei ole ennalta suunniteltu, vaan ne suunnitellaan joko valmiuden tehostamisessa tai täysvalmiudessa. Väestönsuojelun johtamista varten perustettavat suojelupiirien johtokeskukset sekä tarvittaessa perustettavat suojelulohkojen johtokeskukset sekä valmiuslain 120 §:n mukaiset kunnalliset muodostelmat toimivat PEL-JOKEN alaisuudessa.

Pelastuslaitoksen väestönsuojelun toimintaorganisaatio muodostuu pelastuslaitoksen omasta henkilöstöstä, mukaan lukien sopimuspalokunnat. Pelastuslaitos on saanut varattua käyttöönsä 260 henkilöä, päivitysvaraus on tehty viimeksi vuonna 2022.

19. Mikä on väestönsuojajapaikkojen lukumäärä alueella? Mikä on niiden käyttökunto? *

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen alueella on 430 yksityistä väestönsuojaa ja näissä yhteensä noin 31 100 suojajapaikkaa. Väestönsuojien kunto varmasti vaihtelee paljon, ja kuten alla olevassa Oulu-Koillismaan arvioissa ilmenee, myöskään Jokilaaksojen alueen väestönsuojien kunnossapito ei ole seurannut riittävästi rakennusten kunnossapitoa.

20. Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle. *

Pelastuslaitos on laatinut poikkeusolojen riskianalyysin yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa

Pelastuslaitoksen väestönsuojelusuunnitelma on uudistettu ja päivitetty kauttaaltaan. Lisäksi laitos on laatinut uudistetun evakuointisuunnitelma, jossa on huomioitu poikkeusoloissa tapahtuva väestönsiirto.

Evakuointisuunnittelua on vahvistettu tukemalla lisäksi kuntien/kuntayhtymien evakuointisuunnittelua.

Pelastuslaitoksen henkilövaraukset on tarkastettu ja päivitetty kolmen vuoden välein. Viimeisin päivitysvaraus

Pelastuslaitos on osallistunut aktiivisesti valmiusharjoituksiin, viimeksi syksyllä 2021. □

Väestönsuojeluorganisaation johtokeskusten sekä väestönsuojelumuodostelmien varustamiseen liittyvät hankinnat on aloitettu ja ne jatkuvat edelleen, mutta vaativat edelleen huomiota sekä riittävän budjetoinnin. □

Alueen väestönvaroitustajärjestelmää ylläpidetään sen toimikyvyn säännöllisellä varmistamisella sekä tarvittavilla kunnossapitotoimenpiteillä. Kunnossapidon käytännötoteutuksesta vastaa yksi työntekijä.

Väestönvaroitustajärjestelmän tulevaisuus vaikuttaa tuleviin suoritteisiin: onko nykyinen järjestelmä soveltuva myös jatkossa vai korvautuuko perinteinen järjestelmä jollain nykyaikaisemmalla järjestelmällä. Lisäksi on mietittävä varoitustajärjestelmän kohdentaminen siten, että sen tarve sekä hyöty kohtaavat järjestelmän ylläpitoon kohdennettavien resurssien kanssa. □

Pelastuslaitoksen alueen kuntien varautumisen tukeminen aktiivista mm. Jokilaaksojen valmius- ja turvallisuusfoorumien sekä valmiussuunnittelun tukemisen sekä kouluttamisen kautta. Päätös kuntien varautumisen tukemisesta ja sen muodosta on päätettävä ja tehtävä siitä sopimus hyvinvointialueen käynnistyessä. □

Väestönsuojelujärjestelmän ylläpidon muoto tulee suunnitella uudelleen. Tällä hetkellä ei ole erikseen määrätty lohkohenkilöstöä kuntien osalta. Järjestelmän tehokas toiminta vaatii kuitenkin henkilöstön säännöllistä kouluttamista, eikä ilman nimettyä henkilöstä koulutusta voida järjestää. Lisäksi tulevan Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen väestönsuojelujärjestelmän yhteensovittaminen on ajankohtaista. □

Väestönsuojien kunto on varmasti vaihteleva. Jatkossa väestönsuojien sekä niiden kunnan huomioiminen valvontatyössä huomioitava erityisesti. □

Pelastuslaitoksen oman kriittisen materiaalin tunnistaminen ja sen kautta määrittäminen huomioitava valmiussuunnittelussa nykyistä paremmin erit. jatkuvuuden hallinnan näkökulmasta. □

Varautumisen profiilin nostaminen yhtenä pelastuslaitoksen lakisäätöisenä tehtävänä on huomioitava läpi koko organisaation, kaikilla tasoilla, entistä paremmin. □

21. Arvio palveluiden saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä *

Jokilaaksojen alueen pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 alkaen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vastuulle. Tältä osin vastaukset saa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen johdolta.

22. Arvio investointien tarpeesta 2023-2027 *

Jokilaaksojen alueen pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 alkaen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vastuulle. Tältä osin vastaukset saa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen johdolta.

23. Tuottavuuden kehittämismahdollisuudet *

Jokilaaksojen alueen pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 alkaen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vastuulle. Tältä osin vastaukset saa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen johdolta.

24. Kustannukset

Bruttokustannuksilla tarkoitetaan kokonaiskustannuksia eli pelastustoimen lakisääteisten palveluiden käyttötalouden menoja ja poistoja.

Nettokustannukset = bruttokustannukset – saadut tuotot (myynti- ja maksutuotot, avustukset jne.) eli se osuus, joka jää kuntien maksettavaksi.

NETTOKUSTANNUKSET (€)	14 923 527,76€
..... Poistojen osuus nettokustannuksista (€)	385 997,28 €
Investointituotot yhteensä (€)	0
Investointikulut yhteensä (€)	0
NETTOINVESTOINNIT (€)	0
Bruttokustannukset, € / pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius	15 385 063,02 €
Bruttokustannukset, € / tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen	811 068,26 €
Bruttokustannukset, € / vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	64 676,60 €
Bruttokustannukset, € / öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	140 536,65 €

25. Arvio kustannusten tulevasta kehityksestä *

Jokilaaksojen pelastuslaitos siirtyy osaksi Pohjois-Pohjanmaan hv-aluetta 1.1.2023. Arviot tulevasta kehityksestä antaa hyvinvointialueen toimivaltaiset viranhaltijat.

26. Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV	8
.....Onnettomuuksien ehkäisyn osuus ilman vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa HTV	7
.....Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan osuus tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisystä HTV	1
Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV / 100 000 as	6.8

27. Pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *	
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito) HTV	125.7
.....Pelastustoiminnan osuus ilman öljyvahinkoja (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	124.7
.....Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan osuus (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	1
.....UPS-työn osuus HTV (sis. ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen, päivittämisen, yleisötiedotteiden laatimisen ja jakelun sekä UPS-harjoitukseen kuluneen suunnittelun, itse harjoituksen ja kehittämisen)	0
.....Kansallisen pelastustoiminnan kehittämisen ja kv-pelastustoiminnan osuus HTV (kehittämistyötä on lähtökohtaisesti vain hankkeistettu kehittämistyö)	0
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä HTV/ 100 000 as (ei sis. ensivaste tai ensihoito)	107.5

28. Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV	1.98
.....Oman poikkeusoloihin varautumisen osuus	1.5
.....Kuntien varautumisen tukemisen osuus	0.8
Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV/ 100 000 as.	1.7

29. Päätoiminen henkilöstö yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito)

Päätoimiset HTV/ 100 000 as.	116
------------------------------	-----

30. Ensihoitopalvelu (sis. ensivasteen ja ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Ensihoitopalvelu (sis. ensivaste) HTV	206
Ensihoitopalvelu (sis. ensivaste) HTV / 100 000 as.	176

31. Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö *

Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm.	757
Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm. / 100 000 as.	647
Pelastustoiminta. Hälytysosastojen henkilöiden lkm	450
Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevien henkilöiden lkm	0

32. Henkilöstön sukupuolijakauma *

Päätoimiset (ei sis. EVY tai ensihoito), naisten osuus %	5,15 %	KÄYTTÖ RAJOITETTU TL IV
Sopimushenkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastot), naisten osuus %	26,78 %	luvussa ei ole nuoriso-osastot mukana

33. Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma (otettu käyttöön / suunnitteluvaihe / ei toimenpiteitä) *

On tehty, hv-alueelle tulee oma koko henkilöstölle.